Semnarea Acordului general de cooperare între Republica Socialistă România și Republica Africa Centrală

O nouă etapă în cronica relațiilor româno-centrafricane

Vizita neoficială de prietenie efectuată în țara noastră în perioada 17—28 iulie a.c. de generalul de armată Jean Bedel Bokassa, președintele Republicii Africa Centrală, a constituit un nou moment caracteristic al bunelor relații existente între poporul român și poporul centrafrican, între România și Republica Africa Centrală. Concură la argumentarea afirmației de mai sus rezultatele cu care s-a încheiat această a treia întîlnire a conducătorilor celor două state — președintele Nicolae Ceaușescu și generalul de armată Jean Bedel Bokassa, rezultate fructificate în documentele semnate cu acest prilej de președinții ambelor țări și de alte persoane oficiale române și centrafricane.

Dintre acestea se detașează în mod deosebit Acordul general de colaborare între Republica Socialistă România și Republica Africa Centrală, a cărui ceremonie a semnării a avut loc la Mangalia joi, 26 iulie a.c. Documentul — consfințind prietenia și stima reciprocă ce caracterizează relațiile dintre cele două țări și popoare — jalonează, într-o amplă perspectivă, conlucrarea multilaterală dintre popoarele român și centrafrican. Prin principiile care stau la baza lui, acest Acord general depășește, ca semnificație, cadrul relațiilor bilaterale, el exprimînd, în acest sens, hotărîrea României și Republicii Africa Centrală de a acționa în direcția promovării unor raporturi noi între state.

Acordul general de colaborare între România și Republica Africa Centrală capătă, prin conținutul său, caracterul unui document de o înaltă și profundă semnificație în contextul relațiilor pe multiple planuri dintre cele două țări — astfel el justificînd pe deplin satisfacția celor două părți cît și convingerea exprimată, imediat după semnarea lui, potrivit căreia el reprezintă un moment important, care inaugurează o pagină nouă în istoria relațiilor dintre România și Republica Africa Centrală, reprezentînd un act fundamental al relațiilor româno-centrafricane.

„În acest acord este înscrisă dorința popoarelor noastre de a dezvolta o colaborare activă în toate domeniile de activitate, de a acționa împreună în vederea dezvoltării economico-sociale, a creării unor obiective economice în Africa Centrală prin colaborarea dintre reprezentanții celor două țări. Fără îndoială că această colaborare corespunde pe deplin intereselor popoarelor român și centrafrican, că ea va contribui totodată la cauza păcii între toate popoarele", spunea — imediat după semnarea lui — tovarășul Nicolae Ceaușescu care a continuat : „Aș dori să menționez și de această dată că colaborarea dintre popoarele noastre are la bază principiile egalității în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, principii care asigură o colaborare bună între națiunile noastre și care sînt astăzi universal acceptate de toate națiunile lumii. Totodată, doresc să arăt că colaborarea dintre țările noastre nu împietează în nici un fel asupra relațiilor de colaborare pe care fiecare țară le dezvoltă cu alți parteneri, ci, dimpotrivă, se completează — am putea spune chiar că această colaborare creează condiții mai bune pentru dezvoltarea unei conlucrări mai generale între state".

La rîndul său, generalul de armată Jean Bedel Bokassa arăta în alocuțiunea rostită după solemnitatea semnării Acordului :

„Aceste popoare, conducătorii lor, cei doi șefi de stat au hotărît să meargă mînă în mînă pentru a contribui la cauza păcii universale și la aceea a dezvoltării economice. Într-un timp scurt, ce nu depășește 5 ani, ne-am întîlnit de trei ori, prietenul meu și cu mine. De trei ori am procedat la schimburi de vederi și de trei ori am semnat documente legate de colaborarea noastră. Ceea ce ne procură o satisfacție totală este opera pe care o întreprindem împreună în fiecare zi, Republica Socialistă România și Republica Africa Centrală, pe baza prieteniei, a înțelegerii, a păcii, a colaborării, pentru a găsi căile dezvoltării economice, în interesul general al Republicii Socialiste România și al Republicii Africa Centrală".

Se cuvine, de asemenea, consemnată și semnarea altor importante documente economice româno-centrafricane. Dintre ele citățm Procesul Verbal privind convorbirile care au avut loc între delegațiile economice ale celor două țări; acordul privind crearea societății mixte româno-centrafricane pentru exploatarea, industrializarea și comercializarea lemnului ; un alt acord privind constituirea societății mixte pentru producția agricolă și acordul privind cooperarea pentru exploatarea și valorificarea zăcămintelor de minereuri, hidrocarburi și diamante din Republica Africa Centrală.

Aceste documente care se adaugă Acordului general au o importanță deosebită în ridicarea pe noi planuri a colaborării româno-centrafricane. Ele au făcut ca vizita neoficială de prietenie a președintelui Jean-Bedel Bokassa să capete o semnificație aparte. Cu acest prilej, cadrul general al evoluției relațiilor dintre ambele țări a primit noi și bogate impulsuri, s-au identificat și stabilit alte căi capabile să contribuie la aprofundarea și îmbunătățirea conținutului raporturilor româno-centrafricane, pe scurt, s-au stabilit baze pentru o evoluție reciproc avantajoasă a legăturilor dintre România și Republica Africa Centrală. Aceste legături au devenit aproape tradiționale, ele constituind un exemplu pentru felul cum două țări de pe continente diferite sînt hotărîte să colaboreze în spirit de egalitate, de respect mutual și avantaj reciproc, pentru progresul general al fiecăreia.

Așa cum precizează Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei, în timpul convorbirilor cei doi președinți au trecut în revistă și unele probleme principale care confruntă lumea. În acest context, s-a relevat cu satisfacție cursul nou, pozitiv, al vieții internaționale care și-a găsit expresie pe continentul european pe calea realizării în fapt a securității europene în cadrul Conferinței generale, ceea ce va avea o influență binefăcătoare în direcția instaurării în lume a unui climat de pace, colaborare și destindere, pe baza statornicirii unor noi raporturi între state, întemeiate pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, egalității și avantajului reciproc. De asemenea, convorbirile au evidențiat că România și Republica Africa Centrală sînt hotărîte să contribuie la lupta împotriva colonialismului, neocolonialismului și imperialismului, pentru excluderea forței și dictatului imperialist din viața internațională.

Sînt cuprinse în cuvintele de mai sus doar cîteva din ideile abordate de cei doi președinți în cadrul amplului lor dialog care a demonstrat și de această dată deplina identitate de vederi, sentimentele de prietenie și stimă reciprocă ce unesc cele două țări, hotărîrea lor de a acționa spre făurirea unei lumi în care toate națiunile să se bucure de dreptul sacru de a se dezvolta în deplină independență, în conformitate cu dorințele și aspirațiile lor.

Înscriindu-se ca o continuare a dialogului la nivel înalt româno-centrafrican, această întîlnire dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Jean Bedel Bokassa — cea de-a treia (prima a avut loc la București în iulie 1970, cea de-a doua la Bangui în martie anul trecut) s-a înscris în cronica relațiilor dintre poporul român și poporul centrafrican ca o nouă etapă, cu semnificații dintre cele mai marcante în evoluția relațiilor bilaterale și, totodată, ca o contribuție la întărirea cauzei păcii și prieteniei între popoare.

Dumitru Constantin

Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Berlin

BERLIN

Sub deviza Festivalului Mondial al Tineretului

Corespondență de la trimisul nostru Stelian Țurlea

Imaginea pe care o oferă Berlinul în aceste zile apare în contrast cu atmosfera obișnuită aici, pe care o cunosc atît locuitorii cît și călătorii în acest oraș. Stindarde fluturînd pe clădiri și de-a lungul străzilor, floarea cu cinci petale, simbolul Festivalului, în variante diverse, mici ori uriașe, expusă pretutindeni, estrade ridicate în piețe, alei principale și parcuri, grupuri nenumărate de tineri discutînd, cîntînd, dansînd, schimbînd impresii și idei — sînt elementele care construiesc acea atmosferă proprie Festivalurilor Mondiale ale Tineretului și Studenților, cel de al X-lea în desfășurare în capitala Republicii Democrate Germane. Gazdele au amenajat cu atenție săli de spectacole, estrade în aer liber, stadioane, parcuri, restaurante, mii de tineri își dezvăluie talentul în plină stradă.

Sub deviza „Pentru solidaritate antiimperialistă, pace și prietenie", se întîlnesc, în aceste zile, la Berlin aproape 20 000 de tineri reprezentînd aproximativ 1 500 de organizații sociale și politice de diferite orientări, întrucît, așa cum declara **Dominique Vidal**, secretarul coordonator al Comitetului internațional de pregătire, „lupta pentru progres social și independență națională interesează deopotrivă pe comuniști, socialiști, social-democrați, liberali, creștin-democrați, pe tinerii grupați în diverse organizații culturale sau confesionale".

Împlinirea acestor deziderate constituie factorul de polarizare a luptei tineretului, indiferent de orînduirea socială a țării căreia aparține. Din Finlanda, țara care a găzduit prima fază a Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare, a sosit o delegație reprezentînd 62 de organizații de diverse tendințe politice, sub patronajul președintelui țării, Urho Kekkonen. Din Italia, participă o numeroasă delegație formată din comuniști, socialiști, republicani, democrat-creștini, catolici. O componență asemănătoare, 39 de organizații, are delegația tineretului francez. Reprezentanți ai unei mari diversități de organizații de tineret, politice, profesionale, au venit din Marea Britanie, Belgia, Olanda, R.F.G., Danemarca, Berlinul occidental etc. În Argentina, peste 200 de organizații și-au unit eforturile în vederea pregătirii participării la Festival. De asemenea, din Chile, Uruguay, Venezuela, Columbia, Peru, Ecuador, Panama, participă importante delegații de tineret.

Organizațiile inter-africane și reprezentanți ai tineretului din Guineea, Ghana, Algeria, Tunisia, Angola, Egipt și altele au adus Festivalului mesajul de luptă al popoarelor lor împotriva neocolonialismului și rasismului, pentru progres economic și social. Solii poporului vietnamez exprimă dorința de pace și reconstruire a încercatei lor țări, iar cei ai R.P.D. Coreene năzuința spre unificarea țării. Printre alte numeroase delegații, amintim pe cele ale Indiei, Japoniei, S.U.A., Pakistanului, Australiei, Irakului.

La Festival sînt prezente numeroase personalități politice, ca și reprezentanți ai artei, culturii și sportului.

Tineretul reprezintă o forță uriașă a progresului contemporan în oricare domeniu al activității umane, aspiră la transformări de amploare, se dovedește un factor esențial în lupta pentru libertate și progres. Aceste idei au fost evidențiate cu diferite prilejuri în cele cîteva zile de cînd a fost deschis Festivalul, în luările de cuvînt inaugurale, în mesajele transmise de șefi de state sau de diferite personalități ale vieții politice internaționale.

De o deosebită atenție din partea participanților la Festival s-a bucurat mesajul președintelui Consiliului de Stat al României, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**. **„Tineretul lumii de astăzi** — se spune în acest mesaj — **este dornic de înnoiri în viața societății, de a se pune capăt vechii politici de inegalitate socială și asuprire națională, de a se asigura realizarea unei lumi mai bune, mai drepte, atît pe plan național cît și internațional. El se afirmă tot mai viguros ca o forță uriașă a progresului, își spune curajos cuvîntul în marile probleme ale omenirii, ia parte activă la lupta popoarelor pentru abolirea politicii de forță, de dominație și dictat, a colonialismului și neocolonialismului, pentru întronarea unor relații noi între state, întemeiate pe echitate și justiție. Acționînd pentru făurirea propriului său viitor, tînăra generație este profund interesată în instaurarea pe planeta noastră a unui climat durabil de pace și securitate, de încredere și colaborare fructuoasă între națiuni, în eliberarea umanității de coșmarul unor noi războaie — și în primul rînd al confruntărilor nucleare pustiitoare —, respectarea dreptului sacru al popoarelor de a-și decide singure destinele, de a participa, în mod egal, la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane".**

Mulțumind pentru cuvintele adresate participanților la Festival, Dominique Vidal a exprimat recunoștința pentru bogatul conținut de idei al mesajului, pentru aprecierile șefului statului român privind rolul tinerei generații ca uriașă forță a progresului contemporan.

Așa cum afirmau **Erich Honecker**, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., și **Roberto Viezzi**, președintele Federației Mondiale a Tineretului Democrat, în cuvîntările lor inaugurale — tineretul reprezintă o forță enormă în lumea de astăzi.

„Nu e suficient să fie acceptate scopurile și principiile Națiunilor Unite și de a susține realizarea lor — sublinia în mesajul său secretarul general al O.N.U., **Kurt Waldheim** —, e necesar și un angajament practic și fără restricții". Acest angajament practic, căile concrete de participare a tinerilor la viața socială a lumii de azi au fost și vor fi dezbătute în multiple conferințe, simpozioane, mese rotunde.

Pînă în momentul în care transmitem această corespondență, o parte însemnată din cele aproximativ 1 500 de manifestații politice, culturale și sportive programate să aibă loc în decursul unei săptămîni s-au și desfășurat. Seria manifestărilor politice a fost inaugurată de exprimarea solidarității cu cauza dreaptă a popoarelor din Indochina. Mii de tineri au manifestat pe străzile Berlinului în sprijinul luptei pe care popoarele Vietnamului, Laosului și Cambodgiei o poartă pentru libertate și independență națională, cerînd respectarea riguroasă a Acordului privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam, a dreptului popoarelor indochineze de a-și determina singure soarta. În cadrul unui mare miting ținut la „Lustgarten", solii tineretului lumii aflați la Festival și-au exprimat solidaritatea militantă cu cauza poporului vietnamez. În prezidiul adunării, printre alți invitați, a luat loc tovarășul

Ion Traian Ștefănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C. din România, ministru pentru problemele tineretului. De altfel, considerația de care se bucură participarea română la Festival a fost marcată și prin prezența conducătorului delegației române în prezidiul Centrului internațional al solidarității cu popoarele Indochinei.

Tot în cadrul manifestărilor consacrate solidarității cu popoarele Indochinei, a avut loc și un miting dedicat sprijinirii luptei poporului și tineretului din Cambodgia pentru încetarea intervenției imperialiste, pentru libertate, independență și pace. Reprezentantul Uniunii Tineretului Comunist din țara noastră a exprimat, cu acest prilej, solidaritatea tineretului român cu lupta poporului khmer, hotărîrea sa de a-i acorda întregul sprijin pe calea obținerii independenței, suveranității naționale, restabilirii păcii în întreaga Cambodgie.

Conferința de presă din aceeași zi, cu tema „Solidaritate cu popoarele, cu tineretul și studenții din Vietnam, Laos și Cambodgia", a adus în mijlocul asistenței extrem de numeroase pe Nguyen Van Hieu, conducătorul delegației Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud la Conferința consultativă între cele două părți vietnameze de la Paris. A fost un moment emoționant, cel al exprimării sentimentelor de recunoștință la adresa tineretului lumii, din partea delegațiilor la Festival ale tineretului din R.D. Vietnam și din Republica Vietnamului de Sud.

O altă zi a Festivalului a fost închinată solidarității cu lupta antiimperialistă a popoarelor arabe, o a treia — manifestărilor de solidaritate cu tineretul care luptă pentru libertate națională, democrație și progres social din Asia, Africa și America Latină. Mitingurile, întîlnirile diverse între tinerii sosiți din toate colțurile lumii au fost tot atîtea prilejuri de apropiere, de cunoaștere, de exprimare a solidarității militante cu forțele progresiste care, în diferite regiuni ale lumii, luptă pentru o societate mai bună și mai dreaptă, pentru înțelegerea dintre popoare.

Printre manifestările politice ce vor avea loc în zilele următoare, un loc important îl vor ocupa cele dedicate luptei pentru pace, securitate internațională și colaborare. Astfel, vor fi organizate o conferință de două zile pentru „Pace, securitate și colaborare în Europa", un seminar, „Tineretul și problemele dezarmării", forumul „Colaborarea organizațiilor internaționale în lupta pentru întărirea păcii și un viitor mai bun al tineretului", colocviile „Mișcarea tineretului și O.N.U.", „Influența urbanizării asupra situației tineretului". Alte teme de discuții se referă la acțiunile împotriva monopolurilor, militarismului, fascismului și asupririi, ca și la lupta tineretului și studenților pentru drepturile tinerelor femei.

Paralel cu aceste manifestări cu caracter politic se desfășoară un bogat program cultural-artistic, din care desprindem : estrada tinerelor talente ; sărbătoarea internațională a cîntecului, dansului și obiceiurilor populare ; concursul artistic internațional ; spectacole de gală prezentate de cluburile naționale ; tribuna tinerilor cineaști ; cîntece dedicate celui de-al X-lea Festival. O deosebită atenție se acordă și manifestărilor sportive, între care notăm crosul solidarității internaționale, ștafeta prieteniei, precum și diferite întreceri pe ramuri sportive (fotbal, volei, atletism, ciclism etc).

În toate aceste zile, membrii delegației române — participînd la diferitele mitinguri, conferințe, programe artistice naționale și internaționale, discuții, întîlniri bilaterale — s-au făcut purtătorii mesajului de pace și de prietenie, al mesajului internaționalist / al tinerei generații din România, subliniind contribuția sa activă la lupta pentru progres social, pentru înlăturarea definitivă a politicii de forță ori amenințare cu forța, pentru instaurarea unui climat de pace, destindere, securitate și colaborare între popoarele lumii și, implicit, între tinerii care formează forțele ample de mîine.

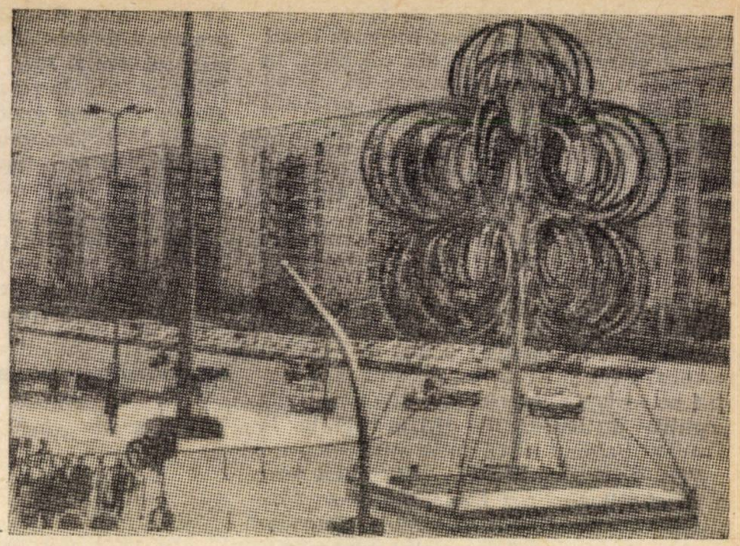

Alexanderplatz : floarea-emblemă a Festivalului

ATENA

După referendum

Corespondență de la Ion Badea

Anunțînd un program de revenire treptată, pe parcursul viitoarelor 18 luni, la o viață politică de tip parlamentar, guvernul de la Atena accentua, încă din iunie, după abolirea monarhiei, că aplicarea acestui program nu poate fi concepută fără aprobarea prin referendum a unui proiect de modificare a Constituției. Proiectul — după cum am mai informat — avea ca scop definirea structurilor fundamentale ale regimului republican prezidențial parlamentar, proclamat la 1 iunie 1973, și atribuirea primului mandat prezidențial lui Ghiorghios Papadopoulos. El a fost supus electoratului grec duminică, 29 iulie.

Listele electorale au cuprins în total 5 840 981 de alegători, repartizați să-și exprime opțiunile în aproximativ 12 500 de centre de votare, astfel încît să nu existe mai mult de 750 de votanți pentru fiecare centru. De regulă, centrele au fost separate, pentru femei și bărbați. Funcționarii publici, militarii, polițiștii etc. au votat pe liste speciale, separate. Plicurile lor au fost albastre, pe cînd ale celorlalți cetățeni, albe. Buletinele de vot au avut, de asemenea, culori diferite : albe pentru „nai" (da) și gri pentru „ohi" (nu).

Comunicatele oficiale privind rezultatele definitive ale referendumului, publicate luni seara, informează că au fost introduse în urne 4 934 424 de voturi valide, dintre care 3 870 124, adică 78,4 la sută, pentru „nai" și 1 064 300 (21,6 la sută) pentru „ohi". Procentul neparticipării la vot s-a ridicat la 14,5 la sută din totalul celor înscriși pe liste și a fost compus îndeosebi din muncitorii greci plecați în țările Euro-

Introduce buletinul de vot în urnă președintele Ghiorghios Papadopoulos

pei occidentale în căutare de lucru, din marinarii aflați pe mările și oceanele lumii în ziua referendumului și din cei aflați în străinătate ca turiști — pentru că, după legile grecești, nu pot vota decît cetățenii aflați în țară.

O primă analiză a rezultatelor indică o repartizare accentuat diferențiată a opțiunilor în diferite medii sociale ale Greciei. În mediul rural, unde guvernul a întreprins o serie de măsuri favorabile, procentajul voturilor „pentru" a depășit de regulă 90 la sută, pe cînd în marile centre urbane, ca Atena, Pireu, Salonic etc., afectate în mod deosebit de creșterea rapidă a prețurilor și unde opoziția a fost mai activă, proporția lui „nai" a fost cu mult sub media pe țară. La Atena, de pildă, voturile „pentru" au reprezentat 51,1 la sută, iar la Pireu și Salonic, circa 68 la sută.

Prin votul din 29 iulie, electoratul grec a consfințit abolirea monarhiei și a consimțit ca președintele Ghiorghios Papadopoulos să primească mandatul pentru a-și îndeplini obligația asumată privind predarea puterii — într-un interval determinat — din mîinile armatei în sarcina unui organ format din reprezentanți aleși.

Rezultatele referendumului au fost înaintate, pentru analiză și confirmare, Curții Supreme, care trebuie să se pronunțe în maximum 15 zile, adică pînă la 15 august.

După confirmarea votului, președintele Papadopoulos va da publicității decretul de modificare a Constituției, care, potrivit declarațiilor sale, va intra imediat în vigoare. Aceasta va însemna — din ziua publicării — repunerea în vigoare a garanțiilor constituționale privind drepturile cetățenești, în prezent suspendate, și, implicit, ridicarea legii marțiale. Decretul conține, de asemenea, dispoziții privind înființarea unui tribunal constituțional pînă la sfîrșitul anului 1973, organizarea vieții politice pe bază de partide și desfășurarea de alegeri locale și generale pînă la sfîrșitul anului 1974. Vicepremierul Stylianos Pattakos declara în campania pentru referendum că va propune guvernului să organizeze alegerile pentru desemnarea consiliilor comunale și municipale în prima duminică urmînd lunii aprilie 1974.

Pe agenda dezbaterilor publice actuale figurează, de asemenea, posibile „măsuri de indulgență" față de deținuții politici, precum și o remaniere guvernamentală, ca prim pas spre formarea — după alegeri — a unui guvern politic.

În sfîrșit, în contextul normalizării își așteaptă rîndul o seamă de alte probleme, cum sînt cele privind creșterea prețurilor, salariile și asigurările sociale, învățămîntul. Este tocmai ceea ce determina ziarul „Akropolis" să remarce, într-un comentariu asupra situației prezente, că „mari probleme politice, economice, sociale și externe se pun astăzi în fața Greciei".

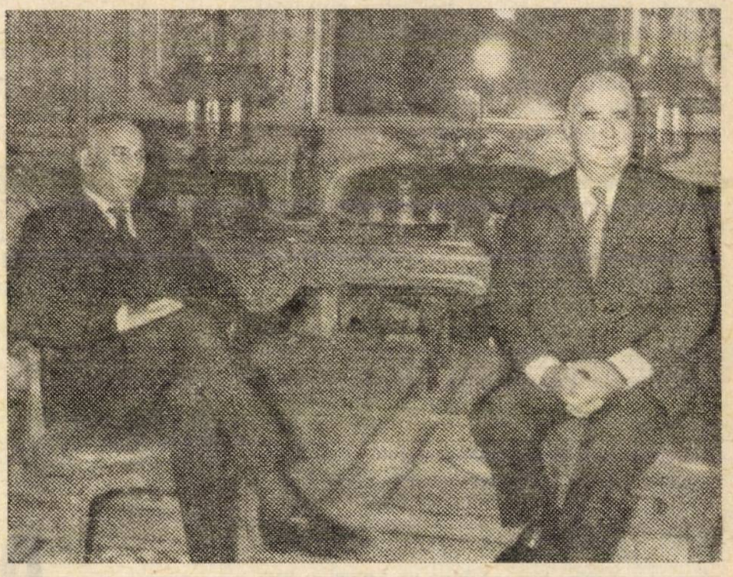

Convorbiri la Palatul Elysée între președintele Pompidou și președintele Pakistanului, Zulfikar Ali Bhutto

CONTRAPUNCT

De la papucii lui Ludovic al XVI-lea la praștia lui Robin Hood

Radu Budeanu

O statistică, exactă și elocventă ca toate statisticile, a făcut lumină și într-un domeniu oarecum des abordat de presă, dar, vai, nu cu profunzimea necesară : în lume există peste trei mii de „tipuri" de colecții. Se precizează, adică, un fapt la care mulți nu s-au gîndit : o familie de obiecte devine colecție nu datorită dimensiunii sau calității acesteia, ci doar dacă, pe diverse meridiane ale globului, un număr suficient de persoane acumulează — în același scop, evident — același fel de obiecte. Ca orice activitate serioasă, o colecție se omologhează, se ierarhizează, se clasifică. Există colecții de timbre, tablouri, bijuterii, chibrituri, arme, insecte, mobilă, costume, țigări, precum și restul de cîteva mii de obiecte, care mai de care mai bizare și, desigur, mai greu de găsit.

De aici, și prețul condimentat al unor întreprinderi de acest gen.

La Londra, cu ocazia unei licitații care nu a făcut o vîlvă deosebită, o pereche de papuci purtați cîteva zile de Ludovic al XVI-lea s-a vîndut cu 7 800 de lire. Cu o sportivitate tipic britanică, descendentul unui ofițer care a luptat la Waterloo a oferit pentru o furculiță întrebuințată de Napoleon ceva mai mult decît prețul anterior-amintiților papuci : 9 200 de lire.

La Paris, în schimb, o redingotă uzată cu un șic istoric, care i-a aparținut — cu probe în regulă — lui Nelson, a fost achiziționată, cu un entuziasm galic de înțeles, la prețul de 18 000 de franci.

Licitațiile de specialitate, desfășurate des și cu o patimă care întrunește compasiunea multora, abundă de sume și obiecte surprinzătoare. Iată și cel mai recent exemplu : la Princeton (Massachusetts) Ted Toddy, cunoscut producător de film, s-a hotărît să se despartă de una din piesele de rezistență ale colecției sale. Este vorba de un Ford tip 1934, cu 160 de gloanțe înfipte în caroserie și cu scaunele avînd urme vizibile de sînge. Fordul cu pricina a aparținut celebrilor gangsteri Bonnie Parker și Clyde Barrow, care și-au dat, în acest automobil, obștescul sfîrșit cu 39 de ani înainte ca filmul „Bonnie and Clyde" să facă rețete serioase din povestea predominant sumbră a vieții și, mai ales, a morții dinșilor.

Ted Toddy a propus ca sumă de plecare pentru vînzare cifra „modestă" de 150 000 de dolari. Casa de licitație a interzis însă categoric acest barem, care stîrnește prin modestie... regulile jocului. Ca atare, s-a convenit — și domnul Toddy a acceptat resemnat — ca oferta să înceapă de la 250 000 de dolari.

Așa mai merge ! Tot atît au costat cățușele lui Al Capone. Un gînd amar a traversat însă creierele nostalgice ale simandicoșilor clienți prezenți la Princeton : dacă un Ford, relativ celebru, costă cîteva sute de mii de dolari, merită să oferi sub un milion pentru praștia lui Robin Hood ?

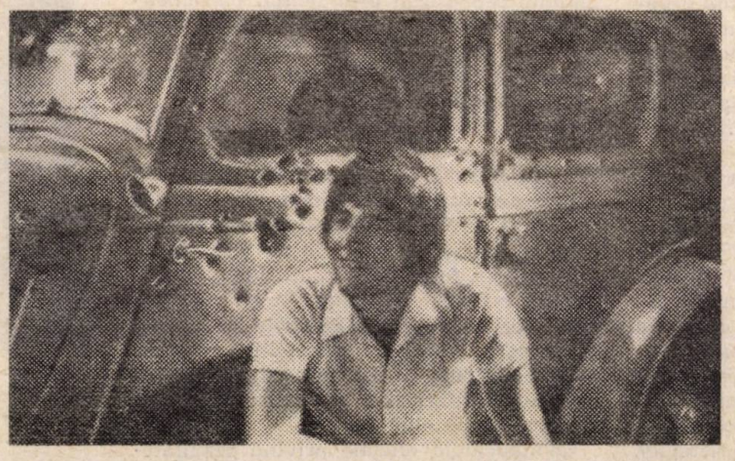

P. S. Mulțumit că a scăpat ieftin (numai 175 000 de dolari) : fericitul posesor al mașinii cu care Bonnie și Clyde au parcurs penultimul drum

RASPUNDEM CITITORILOR

Convorbirile de la Celle Saint-Cloud

Debutînd la 19 martie, în Franța, la castelul Celle Saint-Cloud, convorbirile consultative dintre cele două părți sud-vietnameze erau menite să pună bazele unei înțelegeri privind viitorul politic al Vietnamului de sud, conform stipulațiilor articolului 12 din Acordul de pace de la Paris.

Precum se știe, propunerea stabilirii unor contacte directe a aparținut Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud. De asemenea, în cadrul celor 18 ședințe, cîte a adăpostit pînă în prezent castelul Celle Saint-Cloud, bunăvoința, spiritul constructiv al delegației G.R.P. îndreptate în direcția rezolvării neînțelegerilor existente și a avansării pe calea spre un acord s-au vădit în numeroase rînduri. Astfel, la 25 aprilie, la a opta întrevedere intersud-vietnameză, delegația G.R.P. a prezentat un plan în șase puncte, înmănunchind o suită de importante propuneri vizînd toate aspectele contenciosului sud-vietnamez și care, în cazul aplicării lor, ar fi facilitat realizarea în cel mai scurt timp a unui acord asupra problemelor interne ale Vietnamului de sud. Deși era vorba de un moment extrem de însemnat, în care gestul G.R.P. ar fi putut să ducă la declanșarea începutului erei de conciliere și înțelegere națională în Vietnamul de sud, administrația saigoneză a preferat, o dată în plus, să adopte binecunoscuta ei atitudine obstrucționistă. Respingînd posibilitatea de angajare concretă și realistă a dialogului politic pe care o ofereau propunerile G.R.P., Saigonul a perseverat în manevrele sale diversioniste, de eludare a adevăratelor probleme cu care este azi confruntată realitatea politică și militară din sudul Vietnamului.

Este cu atît mai evident efortul depus în continuare de Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud în direcția găsirii celor mai bune căi pentru încetarea efectivă a ostilităților în Vietnamul de sud și aplicarea cu strictețe a prevederilor Acordului de pace privind realizarea dreptului de autodeterminare a populației sud-vietnameze.

La Celle Saint-Cloud : reprezentantul G.R.P., Nguyen Van Hieu sosește la una dintre reuniunile celor două părți sud-vietnameze

În acest sens, cea de-a 17-a ședință a convorbirilor consultative intersud-vietnameze, ținută la Celle Saint-Cloud, la 18 iulie 1973, a fost martora unei noi inițiative, unei noi contribuții a delegației G.R.P. a Republicii Vietnamului de sud la accelerarea procesului transpunerii în fapt a clauzelor Acordului de la Paris și a măsurilor înscrise în Comunicatul comun din 13 iunie 1973. Luînd cuvîntul la ședință, Nguyen Van Hieu, conducătorul delegației G.R.P., a prezentat un proiect intitulat „Prevederile fundamentale pentru garantarea libertăților democratice ale populației sud-vietnameze".

Cele șapte puncte și 22 de articole ale acestui proiect adîncesc și concretizează o importantă clauză a articolului 11 din Acordul de la Paris privind răspunderea ce revine celor două părți sud-vietnameze în a garanta imediat populației exercitarea libertăților ei democratice. Propunerile se referă la : principiul egalității tuturor cetățenilor și tuturor organizațiilor și dreptul lor la aceleași garanții în exercitarea libertăților democratice ; garantarea libertăților individuale ; garantarea pentru cetățeni a drepturilor politice, a libertății de reședință și a libertății de a-și alege munca și mijloacele de existență ; garantarea libertății cuvîntului, a presei, a libertății de întrunire, de organizare și a activității politice ; garantarea libertății de credință și cult ; garantarea dreptului la proprietate privată și la libera întreprindere, iar ultimul capitol cuprinde clauze generale. Astfel, în primul articol al primului punct al Prevederilor sînt indicate egalitatea și dreptul de a beneficia de aceleași garanții în legătură cu exercitarea libertăților democratice a tuturor cetățenilor din Vietnamul de sud — indiferent de originea etnică, de sex, păreri politice, religioase sau de credință, origine socială, nivel cultural sau de profesie, indiferent de durata de cînd domiciliază în țară, — ca și a tuturor organizațiilor politice, religioase, culturale și sociale. Ascunzîndu-se, ca de obicei, în spatele așa-numitei necesități a soluționării globale a problemei sud-vietnameze, delegația saigoneză a respins propunerile Guvernului Revoluționar Provizoriu.

Mersul evenimentelor dă însă cîștig de cauză pozițiilor realiste ale G.R.P. și administrația de la Saigon a fost nevoită să dea curs uneia din măsurile asupra cărora, atît în aprilie cît și în cadrul recentelor propuneri, s-a insistat îndeosebi. Este vorba de remiterea personalului civil capturat și deținut în Vietnamul de sud. Acțiunea a început la 23 iulie, cu predarea de către Saigon a primului grup de 800 de prizonieri. Ea urma să se încheie la 28 iulie, dar administrația saigoneză a tergiversat și îndeplinirea acestei îndatoriri ce îi revenea prin acordurile semnate. Așa cum arăta, în declarația sa din 30 iulie, reprezentantul delegației G.R.P. al Republicii Vietnamului de Sud, Ly Van Sau, pînă la sfîrșitul lunii iulie autoritățile de la Saigon au eliberat numai 859 de persoane, în timp ce în închisorile sale zac peste 200 000 de deținuți civili.

Liana Enescu

REFLECTOR

Tensiune în Cipru

În seara zilei de 27 iulie, doi indivizi mascați și înarmați au pătruns în locuința ministrului de justiție cipriot, Christakis Vakis, și declarînd „șeful vrea să vă vadă", l-au obligat să-i urmeze. Mesajul disperat al soției ministrului era interceptat, cîteva ore mai tîrziu, odată cu alte știri alarmante sosite din întreaga țară : zeci de explozii produse pe străzile Nicosiei și ale altor orașe importante : Limassol, Larnaca, Makrasyka, mai multe stații de benzină și mașini aruncate în aer, clădiri avariate. În zilele următoare, violențele au continuat, poliția operînd zeci de arestări.

La 30 iulie, reședința de vară a arhiepiscopului Makarios a fost ținta unui atac armat.

Caracterizînd situația drept „foarte gravă", presa nicosiană a vorbit despre responsabilitatea ce revine în crearea ei partizanilor generalului Grivas, care, cunoscuți fiind pentru rolul jucat în înăsprirea relațiilor dintre cele două comunități din insulă, și-au intensificat, în ultimele luni, acțiunile, încercînd impunerea unor soluții de forță conflictului cipriot.

Încercînd să stăvilească valul terorist, autoritățile cipriote au ordonat o serie de arestări care au stîrnit furia adepților generalului Grivas, sporită, se pare, și de recenta demitere de către Sf. Sinod a celor trei episcopi de Paphos, Kitium și Kyrenia, transformați, în ultimii

Postul de poliție din Larnaca (Cipru) după un atentat comis de elemente extremiste

ani, după cum se știe, în vîrfuri de atac la adresa șefului statului, arhiepiscopul Makarios.

Ministrul luat ostatic ar urma astfel să fie eliberat în schimbul membrilor arestați ai grupării pro-Grivas.

Întrunit de urgență, Consiliul de Miniștri cipriot a examinat situația creată în țară de răpirea ministrului justiției ca și de amenințarea unor alte acte teroriste. „Această răpire este o manifestare a violenței partizanilor generalului Grivas, care caută să creeze un climat de teamă și terorism pentru a-și impune vederile antidemocratice ce ar conduce întreaga problemă cipriotă la catastrofă", a declarat la sfîrșitul ședinței președintele Makarios.

E. L.

COMMONWEALTH de la Singapore la Ottawa

S-au auzit nenumărate supoziții, majoritatea defetiste, privind soarta Commonwealth-ului. Ultima mare reuniune a conducătorilor țărilor membre — începutul anului 1971, la Singapore — nu reușise să soluționeze vreo problemă din multiplele care se ridicaseră, „concluziile fiind amînate pentru mai tîrziu" — cum afirmau toți comentatorii. Dar, dacă, în timpul celor cîteva zile ale întrunirii, șefii de guvern respectivi nu reușiseră să se înțeleagă, cu atît mai improbabilă apărea această înțelegere mai tîrziu. Și, într-adevăr, cei peste doi ani care au urmat au fost frămîntați de evenimente care nu o dată au periclitat chiar existența Commonwealth-ului ca organism de sine stătător, amînînd și mai mult acele așteptate concluzii : confruntarea armată dintre India și Pakistan, apariția noului stat Bangladesh (ulterior primit în organizație), părăsirea organizației de către Pakistan, dezicerea constantă a statelor africane sau asiatice de politica engleză conservatoare față de Africa de Sud ori pactele militare asiatice, criza din Uganda, cu expulzarea minorităților asiatice, producînd, în mod evident, tensiuni între statele comunității, nerezolvarea problemei rhodesiene și cererile insistente ale statelor membre ca Marea Britanie să se arate energică în raporturile sale cu Salisbury, aderarea britanică la comunitatea economică vest-europeană, cu consecințele ei prevăzute și neprevăzute etc., etc. Care din toate aceste evenimente a contribuit mai mult la opiniile defetiste privind soarta Commonwealth-ului nu e greu de precizat, chiar dacă fiecare în parte și-a adus însemnata sa contribuție la zdruncinarea zidurilor altădată inexpugnabile. Părerea generală este că aderarea britanică la Piața comună n-a fost egalată în consecințe nefaste de nici un alt eveniment. Dacă, la începutul anului 1971, opiniile de genul celor exprimate de profesorul oxfordian Max Beloff în studiul „Commonwealth-ul — de la deziluzie la dizolvare ?" erau împărtășite de mai puțini, uzura evidentă a organismului, dificultățile britanicilor nu numai de a menține tradiționalele legături, dar de a se menține ca principal partener economic al fostelor colonii au schimbat multe opinii. Într-atît, încît s-au auzit cereri de retragere din Commonwealth din partea unor membri legați de multă vreme prin fire multiple de Londra și critici uneori violente ale opozițiilor din respectivele state. În februarie acest an, spre exemplu, liderii celui mai important partid al opoziției indiene Jan Sangh, afirmau că India trebuie să se retragă din Commonwealth, întrucît, după aderarea Marii Britanii la C.E.E., Commonwealth-ul este o „desăvîrșită absurditate".

Declarații de acest gen ar constitui, însă, latura extremă. După Singapore, membrii Commonwealth-ului au căzut parcă de acord să nu se mai zbată pentru construirea unei organizații perfecte, acceptînd lucrurile așa cum se prezintă ele. Profesorul Beloff spunea că deziluzia există, declinul încă nu. Iar comentatorii și oamenii politici au luat drept punct de referință declarațiile ministrului de externe singaporez, S. Rajaratnam, potrivit căruia, întrucît „Commonwealth-ul înclină să cadă", e de preferat să se accepte, în acest deceniu, în locul unui Commonwealth perfect, imposibil de realizat, un Commonwealth imperfect, care există deja și va rămîne mereu astfel. Cu alte cuvinte, s-ar recunoaște drept normală situația care există de fapt în cadrul organizației: diferențe politice, economice, sociale, interese deosebite (uneori divergente), fără a se mai încerca impunerea unei anumite linii tuturor membrilor, împotriva voinței lor. Nu s-ar deosebi, însă, o astfel de organizație de cea concepută în urmă cu patru decenii ? În multe privințe, desigur, dar nu e mai puțin adevărat că și situația politică internațională, opiniile și aspirațiile membrilor și imaginea Commonwealth-ului se deosebesc de cele de acum patru decenii ; în așa fel încît, în cele din urmă, Commonwealth-ul ca organism cîștigă — cum afirma ministrul britanic de externe.

Pe de altă parte, se ridică întrebări asupra rațiunilor existenței unui organism creat inițial pentru cooperare, cu mari înlesniri între membri și care, datorită schimbărilor survenite, arată azi ca un joc neîndemînatic așezat, multe din avantajele oferite odinioară membrilor pierzîndu-se. Un Commonwealth menținut doar din nostalgie ? — se întreabă tot mai adesea în special membrii mai noi din Africa și Asia.

Împotriva unei asemenea considerații (și, evident, împotriva disoluției), Marea Britanie acționează pe căi diverse, diplomatice sau economice. Anul trecut, șeful diplomației engleze călătorea în două rînduri în statele din Asia pentru „armonizarea" politicii britanice cu cea a partenerilor din Commonwealth : Marea Britanie s-a menținut într-o „politică de echilibru între Islamabad, New Delhi și Dacca", încercînd chiar să medieze discuțiile, în special cu autoritățile din Australia și Noua

Membrii Commonwealth-ului

Fac parte din Commonwealth — organizație înființată în anul 1931 —

STATE INDEPENDENTE :

Anglia, Australia, Bahamas, Bangladesh, Barbados, Botswana, Canada, Cipru, Fidji, Gambia, Ghana, Guyana, India, Jamaica, Kenya, Lesotho, Malawi, Malayezia, Malta, Mauritius, Nauru, Nigeria, Noua Zeelandă, Samoa de Vest, Sierra Leone, Singapore, Sri Lanka, Swaziland, Tanzania, Tonga, Trinidad și Tobago, Uganda, Zambia

precum și teritoriile dependente sau statele asociate cu țările membre ale Commonwealth-ului :

TERITORII DEPENDENTE DE MAREA BRITANIE :

Bermude, Teritoriul antarctic britanic (fără populație stabilă, administrat de ministerul educației și științei), Hondurasul britanic (Belize), Teritoriul britanic din Oceanul Indian, Insulele britanice Solomon, Insulele Virgine britanice, Brunei, Insulele Canton și Enderbury, Insulele Cayman, Insulele Falkland, Gibraltar, Insulele Gilbert și Ellice, Hong-Kong, Monserat, Noile Hebride (condominium anglo-francez), Pitcairn, Sfînta Elena, arhipelagul Seychelles, Insulele Turks și Caicos. Tot aici ar trebui adăugată Rhodesia, întrucît, nefiindu-i recunoscută independența proclamată unilateral, oficial e considerată încă un teritoriu dependent.

STATE ASOCIATE CU MAREA BRITANIE :

Insulele Antigua, Dominica, Grenada, Sfînta Lucia, St. Kitts-Nevis — Anguilla, St. Vicent.

TERITORII DEPENDENTE DE AUSTRALIA :

Insulele Ashmore și Cardier și Teritoriul antarctic australian (ambele nelocuite), Insula Christmas, Insulele Cocos (Keeling), Insulele Heard și McDonald, Insula Norfolk, Papua și Noua Guinee.

TERITORII DEPENDENTE DE NOUA ZEELANDĂ :

Insulele Cook, Niue, Tokelau și Teritoriul antarctic Ross

- **15 state membre ale Commonwealth-ului sînt monarhii, 18 republici.**
- **Regina Elisabeta a II-a e recunoscută drept șef al Commonwealth-ului. Regina e șef al statului în Marea Britanie și în alte 9 state membre, unde este reprezentată de guvernatori generali : Australia, Barbados, Canada, Fidji, Jamaica, Malta, Mauritius, Noua Zeelandă, Trinidad-Tobago. Celelalte monarhii sînt : Lesotho, Malayezia, Samoa de Vest, Swaziland, Tonga.**
- **Funcțiile de șef de stat și șef de guvern sînt combinate în următoarele state republici : Botswana, Cipru, Gambia, Ghana, Kenya, Malawi, Nauru, Nigeria, Sierra Leone, Tanzania, Uganda, Zambia. Cele două funcții sînt separate în Bangladesh, Guyana, India, Singapore, Sri Lanka.**
- **Commonwealth-ul cuprinde o populație de peste 860 milioane**

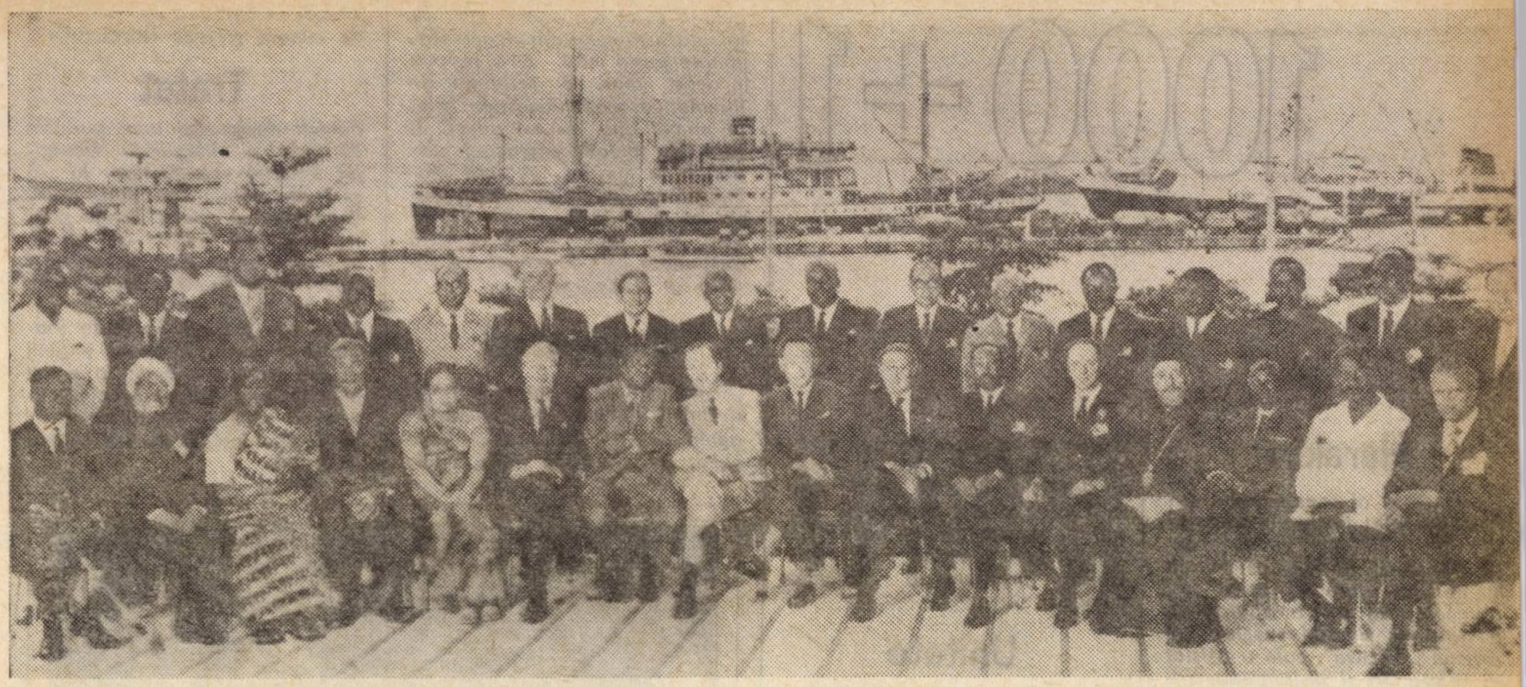

Singapore, ianuarie 1971 : fotografia de grup tradițională a șefilor de delegații la reuniunile Commonwealth-ului ; între timp, cîteva dintre țările reprezentate la Singapore — Pakistanul, Sri Lanka — au părăsit organizația

Zeelandă, a încercat să înlăture suspiciunile față de aderarea britanică la C.E.E. În acești doi ani, alte numeroase personalități ale vieții economice sau politice britanice s-au menținut în constante legături cu membrii Commonwealth-ului. Au continuat legăturile și pe plan militar, politica „la est de Suez" dobîndind azi un nou chip, forțe militare aflîndu-se (separat ori în cadrul unor alianțe locale) mai ales în regiunea sud-est-asiatică. La Singapore, în 1971, a fost creat un Fond al Commonwealth-ului pentru cooperare tehnică, ale cărui principale activități sînt acordarea de ajutoare pentru dezvoltarea unor sectoare ale economiei statelor membre, cooperarea regională și subregională și asistența tehnică, Fond, ce pare încă un mijloc de menținere a legăturilor în cadrul organizației.

În ciuda existenței unor procedee de revitalizare a organismului, a unor acorduri încă atractive, a declarațiilor britanice liniștitoare, apare sigur că dezechilibrarea Commonwealth-ului e cea mai brutală consecință a aderării britanice la Piața comună. „Noua identitate europeană a Angliei — scria Melvyn Westlake în «The Times» — și, de altfel, legăturile comunității vest-europene cu Africa și bazinul mediteraneean par să antreneze aproape brutal dizolvarea legăturilor cu Asia, Australia și America de Nord. O asemenea schimbare în configurația relațiilor internaționale ar putea constitui reajustarea de cea mai mare anvergură de după primul război mondial și trebuie să constatăm că principalii care pierd vor fi țările asiatice, «părăsite», economicește vorbind, de către vest-europeni și plasate în aceleași condiții de concurență cu numeroase alte țări pe cale de dezvoltare". Aceasta, deoarece în cadrul Commonwealth-ului există trei mari categorii de state asupra cărora urmările sînt diferite : Australia, Canada și chiar Noua Zeelandă (care a obținut cîteva aranjamente speciale) au o economie dezvoltată, sînt destul de puternice pentru a putea compensa pierderile și a negocia acorduri separate. Alt grup — „neasociabilii" : India, Bangladesh, Sri Lanka, Malayezia, Singapore, Pakistan (deși nu mai e membru) — poate beneficia de sistemul de preferințe vamale generalizate stabilite de Piața comună în relațiile cu țările pe cale de dezvoltare, dar pierderea preferințelor din Commonwealth nu va putea fi compensată, întrucît schema lor era mai generoasă decît aceea a Pieței comune. În sfîrșit, ultimul grup, „asociabilii" (20 de state din Africa, Pacific și Caraibe) au trebuit să opteze între o asociere cu Piața comună după modelul convenției de la Yaoundé, o formă limitată de asociere de tipul celei de la Arusha sau un acord special pentru produse bine definite. Sînt în discuție acum acordurile respective, dar, oricare ar fi rezultatul, cîștigurile statelor noi independente erau mai mari înainte. Marea Britanie afirmă că o parte din realizările din cadrul Commonwealth-ului vor continua și că va încerca să obțină avantaje pentru toți membrii organizației, atunci cînd se vor rediscuta acordurile de tipul „Commonwealth Sugar Agreement" etc. Suspiciunile nu au fost, însă, înlăturate cu totul.

O rațiune de primă importanță (în afara economiei, pentru care Commonwealth-ul nu se dizolvă, o constituie acțiunile comune în viața politică internațională. Arnold Smith, secretarul general al organizației, afirma în raportul pregătit pentru conferința care se desfășoară la Ottawa între 2 și 10 august : „În măsura în care relațiile între superputeri contribuie la pacea și stabilitatea globală, aceasta e un motiv de satisfacție. Dar o concertare mondială care să depindă doar de acorduri tacite între țările cele mai puternice riscă să suscite probleme pentru țările mijlocii și mici. În ultimul timp, au existat suficiente dovezi în acest sens, mai ales în domeniile comercial și monetar. Prea adeseori povara măsurilor economice, luate de marile țări occidentale industrializate pentru a-și apăra interesele, s-a abătut cu toată forța asupra țărilor în curs de dezvoltare, care nu contribuiseră în nici un fel la dezechilibrul pe care aceste măsuri erau menite să-l îndrepte". La Conferința de la Ottawa se va discuta, deci, în primul rînd despre pericolul adîncirii decalajelor, despre măsuri destinate să favorizeze regiunile rămase în urmă, despre ncesitatea ca acordurile cu Piața comună să nu creeze disensiuni între țările membre ale Commonwealth-ului, despre reglementarea problemei rhodesiene, „care nu poate fi durabilă fără participarea reprezentanților autentici ai majorității africane", despre viitorul Commonwealth-ului în noua situație internațională ș.a. Numeroase forțe politice, la putere sau în opoziție, consideră încă organizația „mai mult decît un mecanism" (programul partidului laburist britanic), pentru a cărui existență trebuie făcut, grabnic, ceva.

Ce va aduce nou întîlnirea de la Ottawa? Se va constata, probabil, că „înclinarea spre cădere" se menține. Se vor adopta, poate, unele hotărîri pentru revirimentul, pe alte baze, al organismului. Vor fi alcătuite noi planuri de intracooperare, în diferite domenii, ca în urmă cu trei ani. Dar vor mai fi iarăși amînate unele concluzii și întîlnirea va avea aspectul unei simple rutine ? Statele afro-asiatice membre sînt de părere că nu trebuie pierdut prilejul de a se reafirma dorința lor de dezvoltare liberă și independentă, de a face din conferință un for al voinței acestor state (mici și mijlocii în majoritate) de a participa activ la viața politică internațională.

Stelian Țurlea

SECRETARIATUL COMMONWEALTH-ULUI

- **Creat în anul 1965 ca „un vizibil simbol al spiritului de cooperare care animă Commonwealth-ul" ; cuprinde reprezentanți ai tuturor membrilor, e finanțat de toți membrii.**
- **Cuprinde șapte divizii, indicînd direcțiile activităților : administrație, educație, finanțe și cercetare, informare, afaceri internaționale, legi, comerț.**
- **Nu există un centru al Commonwealth-ului, dar, datorită inlesnirilor de comunicație și diplomatice, s-a convenit ca sediul secretariatului să se stabilească la Londra.**
- **Secretar general al Commonwealth-ului (și șef al secretariatului) a fost ales, în 1965, canadianul Arnold Smith, în martie 1970 fiind reales pentru alți cinci ani.**

1000 + 1

Harakiri

Un membru al comandoului care a deturnat Boeing-ul japonez și-a făcut harakiri pe aeroportul Benghazi, în timp ce ceilalți membri ai grupului pregăteau aruncarea în aer a aparatului, a declarat trimisul special al revistei „Al Liwa", care a asistat la aterizarea și distrugerea avionului pe aeroportul Benghazi. Publicația nu dă nici o indicație asupra identității sinucigașului. După cum a anunțat ministrul libian al afacerilor interne, ceilalți membri ai comandoului vor fi deferiți justiției. Interogatoriul lor a și început. Ministrul libian a mai afirmat că Libia nu este implicată cîtuși de puțin în deturnarea avionului japonez și că a autorizat aterizarea aparatului din considerente pur umanitare. El a dat asigurări Japoniei de prietenia pe care Libia i-o poartă.

Asasinat

La Santiago de Chile s-a anunțat oficial că aghiotantul naval al președintelui Allende, Arturo Araya Marin, a fost asasinat în dimineața de 27 iulie de elemente teroriste de dreapta. Atentatul a avut loc la domiciliul aghiotantului naval, situat într-un cartier rezidențial din capitala chiliană.

Petrol

O delegație japoneză formată din oameni de afaceri va vizita China între 1 și 10 septembrie. Ea va conferi cu conducătorii chinezi asupra unor probleme economice, inclusiv asupra livrărilor de petrol din R.P. Chineză în Japonia. Aceasta va fi cea mai mare și mai importantă delegație de oameni de afaceri japonezi care a vizitat pînă acum China, menționează agenția Kyodo.

Unitate

Vicepremierul Stylianos Pattakos a declarat în cadrul unui miting că va propune cabinetului organizarea de alegeri municipale și comunale în Grecia, în aprilie 1974. Alegerile locale vor pregăti alegerile parlamentare din același an. Dezmințind, pe de altă parte, zvonurile despre disensiuni între el și premierul Papadopoulos, Pattakos a declarat: „Papadopoulos rămîne fratele meu. Nimeni nu poate pune acest lucru sub semnul întrebării sau să distrugă unitatea dintre noi".

Președintele Mao Tzedun l-a primit pe fizicianul american de origine chineză, Ian Cen-ning, aflat în vizită la Pekin

Discurs

Într-un discurs pronunțat în Knesset, Golda Meir a declarat că „atîta timp cît guvernul său se va afla la putere, va răspunde favorabil oricărei tentative publice sau secrete care are drept obiect să facă să progreseze cauza păcii". „În acest scop, a adăugat Golda Meir, nu vom refuza să ne luăm orice angajament în ce privește subiectele care ar putea fi discutate în timpul negocierilor de pace".

Trupe

Într-o declarație în fața Subcomisiei senatoriale pentru controlul armelor, senatorul Mike Mansfield a cerut reducerea cu 50 la sută a trupelor americane staționate peste mări. El a propus în acest sens, o rezoluție, afirmînd că scopul acesteia este, în primul rînd, de a-i aduce în țară pe soldații americani staționați în Europa. „A sosit momentul ca S.U.A. să-și dea seama că încordările dintre Est și Vest s-au redus și că această destindere este o schimbare sănătoasă și dezirabilă".

Dezmințire

Un comentariu al agenției TASS dezmințe știrile pe care unele agenții occidentale, printre care U.P.I. și Associated Press, le-au difuzat în legătură cu „livrările de ciment sovietic Israelului".

Tratat

Potrivit declarației unui purtător de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe vest-german, la 6 și 7 septembrie cancelarul Willy Brandt se va afla la Praga pentru a semna tratatul cehoslovaco–vest-german. Potrivit aceleiași surse, Peter Frank, secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe de la Bonn, va vizita Praga în a doua săptămînă a lunii august pentru a pune la punct ultimele amănunte privind documentul asupra problemelor umanitare, înainte de a fi anexat la tratat.

Premierul danez, Anker Jœrgensen, și familia, în vacanță

Președintele Irakului, Hassan Al-Bakr, și „copilul minune" Abdul Samad Amer, în vîrstă de 5 ani: micul preșcolar socotește cu o abilitate de computer

Conferință de presă: povestesc stewardesele de la bordul „Boeing-ului 747" aparținînd companiei japoneze „JAL", deturnat la Amsterdam și apoi distrus pe aeroportul din Benghazi

Contract

Cu toată concurența Statelor Unite, Franța ar fi pe punctul de a încheia o serie de contracte pentru vînzarea a peste 150 avioane de luptă „Mirage" Belgiei, Arabiei Saudite, Perului și Zairului. Potrivit ziarului „Le Monde", semnarea contractelor a devenit iminentă. Concurența între Franța și Statele Unite, privind vînzarea avioanelor militare, a devenit un adevărat „război comercial", începînd din 1972, cînd ministrul american al apărării din acea vreme, Melvin Laird, i-a informat pe conducătorii francezi de voința Statelor Unite de a prelua cel mai mare număr posibil de comenzi.

Guvern

În urma unei întruniri în cadrul Parlamentului, la care au participat Indira Gandhi și liderii partidelor de opoziție, aceștia din urmă au cerut primului ministru să formeze un guvern național al tuturor partidelor, în scopul soluționării eficiente și rapide a problemelor economice interne. Surse apropiate primului ministru au afirmat că Indira Gandhi nu va fi de acord cu un guvern reprezentînd toate partidele, deoarece „fiecare partid va trage într-o altă direcție". Ea a fost, totuși, de acord cu sugestia privind un apel comun al guvernului și liderilor opoziției pentru instaurarea unui climat de austeritate în țară.

Congres

Aristide Pereira, fost adjunct al lui Amilcar Cabral, a fost ales secretar general al Partidului African pentru Independența Guineei-Bissau și Insulelor Capului Verde (P.A.I.G.C.) la cel de-al doilea congres al partidului, anunță un comunicat al P.A.I.G.C. Comunicatul precizează că cel de-al doilea congres a avut loc între 18 și 22 iulie, în zonele eliberate din estul Guineei-Bissau.

Credite

Camera Reprezentanților a S.U.A. a adoptat cu o majoritate de numai cinci voturi legea privind ajutorul extern, în valoare totală de 2,8 miliarde dolari. Legea prevede, pentru prima dată, un credit de 650 milioane dolari pentru țările în curs de dezvoltare. Un amendament, prin care se urmărea suprimarea unui ajutor militar în valoare de 150 milioane dolari Cambodgiei, a fost respins cu 105 voturi contra 26. Un alt amendament, care viza reducerea la 441 milioane dolari a creditului de 632 milioane dolari prevăzut pentru reconstrucția Vietnamului de sud, a fost, de asemenea, respins cu 79 voturi contra zece. Bugetul pentru ajutorul extern se compune din două mari capitole : ajutorul pentru dezvoltarea economică în valoare de un miliard dolari și asistență militară în valoare de 1,8 miliarde. Aceste sume cuprind și cele 632 milioane pentru reconstrucția Vietnamului de sud. Camera Reprezentanților a respins un proiect care prevedea crearea unui fond special pentru dezvoltarea exporturilor în valoare de un miliard dolari anual, menit să favorizeze exporturile americane în țările în curs de dezvoltare.

Amînare

Henry Kissinger ar fi decis să-și amîne vizita la Pekin pentru o dată ulterioară lui 15 august, datorită situației din Cambodgia, afirmă cotidianul „New York Times". Citînd surse apropiate guvernului, ziarul arată că Kissinger ar fi hotărît să aștepte evoluția evenimentelor după 15 august (data la care americanii trebuie, în principiu, să sisteze bombardamentele asupra Cambodgiei).

Vizită

Premierul canadian, P.E. Trudeau, a confirmat că va face o vizită oficială în China. Vizita, care va avea loc la mijlocul lunii octombrie, va fi consacrată în special convorbirilor privind comerțul dintre cele două țări.

Reședință

Libia a cerut Angliei, Turciei, Italiei și S.U.A. să mute birourile ambasadelor și reședințele ambasadorilor, situate în apropierea portului Tripoli, într-o altă parte a orașului, din motive de securitate. Guvernul libian afirmă într-o notă că ministerul locuințelor va pune la dispoziție alte clădiri în acest scop.

Turiști

Un grup de 20 de turiști chinezi vor petrece cinci zile în Egipt, vizitînd Cairo, Alexandria, Luxor și Assuan. Ziarul „Al Ahram" subliniază că pentru prima dată turiști din R.P. Chineză sosesc în Egipt.

Întîlnire la Londra : președintele pakistanez Bhutto și șahinșahul Iranului

Participante la mitingul feminin al Uniunii Socialiste Arabe : doamnele Sadat și Geddafi (primele două din stînga)

Regele Gustav Adolf al Suediei, 90 de ani, refuză, amuzîndu-se, invitația lui Stan Smith, 27 de ani, de a-i acorda favoarea unui „game"

Ambasadorul Franței la Ciudad de Mexico, Jean Beliard, a semnat Tratatul de la Tlatelolco prin care sînt interzise armele nucleare în America Latină. În dreapta — ministrul mexican de externe, Emilio Rabasa

INTERVIUL NOSTRU

William Epstein:

O.N.U. și problema dezarmării

William Epstein, fost, pînă la sfîrșitul anului 1972, director al Diviziei dezarmării din Secretariatul O.N.U., în prezent consultant special în problemele dezarmării în Secretariatul Națiunilor Unite, a efectuat recent o vizită în țara noastră. Personalitate cunoscută în cercurile internaționale interesate de problemele dezarmării, William Epstein înmănunchează, deopotrivă, experiența multor ani de negocieri în Comitetul de dezarmare — în care a fost, mai mulți ani, adjunct al reprezentantului special al secretarului general —, precum și la O.N.U., o cunoaștere profundă a mecanismului complex al tratativelor și preocuparea pentru cercetarea științifică în problematica dezarmării.

La solicitarea revistei „Lumea", domnia-sa a avut amabilitatea de a acorda un interviu colaboratorului nostru TIBERIU BOGDAN.

— Domnule Epstein, cunoscînd activitatea de aproape două decenii pe care ați depus-o în serviciul dezarmării, participarea nemijlocită la negocierile de la Geneva și de la New York, calitatea pe care ați deținut-o mulți ani de director al Diviziei dezarmării, v-aș ruga să începem discuția, cu cîteva observații personale privind cursul negocierilor de dezarmare — recunoscut cvasiunanim ca fiind lent — comparativ cu procesul masiv al înarmărilor din perioada postbelică, accelerat în ultima perioadă.

— Aceasta este o întreagă istorie, dar ea își are, totuși, concluziile sale sintetice. Nu este exagerat să spunem că, de-a lungul anilor, cursa înarmărilor a înaintat cu viteza unei rachete, dar dezarmarea a mers ca melcul. Evaluările globale sînt adesea controversate. În privința aprecierii rezultatelor dezarmării, lucrurile stau la fel. Sînt și aici optimiști, care văd paharul cu apă pe un sfert plin, și pesimiști, care îl văd pe trei sferturi gol. Eu prefer abordarea realistă, constînd în raportarea rezultatelor dezarmării la nivelul cursei înarmărilor. Un indicator sintetic îl constituie cifrele. În primii 15 ani după ultimul război mondial, negocierile de dezarmare n-au produs decît vorbe. În ultimii 13 ani, s-au încheiat 7 tratate multilaterale de dezarmare și 8 bilaterale, între U.R.S.S. și S.U.A. E drept, niciodată în istorie, într-un timp atît de scurt, n-au fost atîtea tratate privind controlul înarmărilor, fie ele și preventive. Dar, este și mai adevărat, deși paradoxal, că niciodată omenirea n-a irosit în istoria ei, și aceasta în timp de pace, asemenea sume și resurse astronomice pentru înarmări. Oricît ar fi de importante acordurile încheiate, nu trebuie să se uite nici un moment că ele nu au condus la reducerea arsenalelor, întrucît, practic, nu s-a distrus nici o armă nucleară — una măcar — nici un avion, nici un vas militar, un tanc sau o pușcă. S-a vorbit în mii de ședințe despre dezarmare, dar în cei 13 ani în care s-au încheiat acordurile amintite, cheltuielile mondiale pentru înarmare s-au dublat, de la 97 miliarde de dolari în 1959, la 216 în 1971. Din 1948 pînă în 1963, cheltuielile militare s-au triplat, iar din 1959 pînă în 1972, creșterea reală a fost de 50 la sută.

Este îngrijorătoare, înainte de toate, înarmarea nucleară. În 1960, în lume exista un singur submarin nuclear — care transporta 16 rachete Polaris — și circa 100 de rachete intercontinentale ICBM. Azi, există cam 100 de submarine nucleare, echipate cu peste 1 400 rachete, iar dintre ele aproape o treime poartă rachete Poseidon, de tipul MIRV (Multiple Independently Targeted Re-entry Vehicles), cu 10 focoase nucleare fiecare. Totodată, există peste 2 600 rachete ICBM, amplasate pe sol, și numărul lor sporește continuu. Există, de asemenea, un număr foarte mare de arme nucleare mai mici, așa-zise tactice, și mijloacele de transportare a lor la țintă. Îmi amintesc, acum cîțiva ani, am citit într-un studiu că puterea explozivă a armelor nucleare din arsenalele de atunci era echivalentă cu aproximativ 15 tone de trinitrotoluen pentru fiecare locuitor al planetei, iar în Europa, unde densitatea armelor nucleare este mai mare, cam de 60 tone TNT pentru fiecare locuitor.

— Ați descris un tablou cuprinzător al evoluției înarmărilor și cotei primejdioase la care au ajuns și ați remarcat rezultatele modeste pe planul dezarmării. Ce trebuie făcut, după părerea dv.?

— Soluția rațională este una singură: națiunile lumii trebuie să-și unească eforturile, să-și intensifice la maximum acțiunile în direcția reducerii înarmărilor și dezarmării. Cum sublinia adesea delegația țării dv. în Comitet, alături de reprezentanții altor state, a venit — și asta de mult — momentul să se treacă de la vorbe despre dezarmare, la măsuri practice. Desigur, această operă este complexă, dar complexitatea ei nu trebuie să îndemne la inerție, ci la dinamism, la o politică orientată precis spre dezarmare, pentru că, experiența atestă că, în prezența voinței politice, orice dificultăți sînt surmontabile.

Nu intenționez să vorbesc prea mult despre ce trebuie făcut. Există sute de rezoluții O.N.U., zeci de propuneri concrete în Comitetul de dezarmare, deceniul actual a fost proclamat „Deceniul dezarmării" de către O.N.U. și s-a adoptat un program special, cu multe prevederi concrete, în domeniul nuclear, în al măsurilor colaterale, sau cu privire la dezarmarea generală.

Unele dintre domeniile de dezarmare sînt coapte de mult pentru acorduri. Am în vedere unele măsuri de dezarmare nucleară, cum este cea a încetării experiențelor subterane cu arma nucleară, sau măsura foarte importantă, după părerea mea, a reducerii înarmărilor pentru lupta împotriva submarinelor (Anti-submarine Warfare — ASW), pentru care numai S.U.A. cheltuiesc anual peste 2 miliarde dolari și această sumă s-ar putea dubla în 1975. O altă măsură pentru a cărei realizare există toate condițiile o constituie reducerea cheltuielilor militare ale statelor, începînd cu bugetele militare ale statelor mari. Există multe alte măsuri, desigur, cum sînt interzicerea perfecționării, producției și stocării armelor chimice, crearea de zone denuclearizate și dezarmarea regională, reducerea armamentelor nucleare strategice și tactice, înghețarea și reducerea armelor convenționale și a forțelor armate; retragerea trupelor de pe teritoriile străine și lichidarea bazelor; încetarea comerțului cu armament; semnarea unui acord de interzicere a folosirii armelor nucleare și, ca prim pas, un acord al puterilor nucleare de a nu folosi primele aceste arme; eliminarea napalmului și a altor arme incendiare; oprirea cercetărilor pentru punerea la punct a armelor laser și altele. Înfăptuirea graduală a acestor măsuri, conform priorităților stabilite prin rezoluțiile O.N.U., ar elibera popoarele de o povară economică uriașă și de spectrul unui război pustiitor.

— Domnule Epstein, asistăm nu numai la o cursă cantitativă, ci și la una calitativă, de sofisticare a diverselor mijloace de distrugere. Recentul Anuar al S.I.P.R.I. vorbește de 15 miliarde dolari cheltuiți în anii '60 pentru cercetarea și perfecționarea armamentelor. Ce credeți despre aceasta?

— Opinia publică este adînc preocupată de aceste probleme, ridicate, de altfel, în Comitetul de la Geneva și la O.N.U. Savanții din diverse țări avertizează asupra pericolelor uriașe pe care le ascund cercetările de această natură.

Sînt date, potrivit cărora cercetările militare se îndreaptă în cîteva direcții, în prezent. În primul rînd, se perfecționează armele actuale, mai ales cele nucleare, prin „mirvizare" (dotarea cu focoase nucleare multiple, MIRV, a rachetelor cu încărcătură nucleară „clasice") și prin construirea unor submarine nucleare mari, capabile să coboare la adîncime (pentru a fi mai puțin vulnerabile), să aibă o rază mai lungă de acțiune și să transporte mai multe rachete.

Sînt, de asemenea, preocupări pentru a se construi noi bombardiere gigant sau pentru a se pune la punct o rachetă intercontinentală cu traiectorie variabilă, modificabilă. O altă direcție este cea a armelor noi, și aici se vorbește de două categorii principale: armele laser și armele meteorologice, în legătură cu care se pare că cercetările sînt avansate, după cum relatează și presa. De altfel, este simptomatic că, pornind de la aceste informații, Senatul american a adoptat o rezoluție care cere interzicerea armamentului meteorologic.

— Se vorbește de o „proliferare" a instituțiilor care se ocupă de diverse aspecte ale dezarmării. Cum priviți această tendință?

— Într-adevăr, pe lîngă cele două foruri existente în trecut, Organizația Națiunilor Unite și Comitetul de la Geneva, s-au deschis noi canale — am în vedere S.A.L.T., negocierile de la Viena și, desigur, Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, unde vor fi examinate și aspecte ale dezarmării. De asemenea, se pregătește Conferința mondială de dezarmare. Cred că această „proliferare" pe plan instituțional ar fi

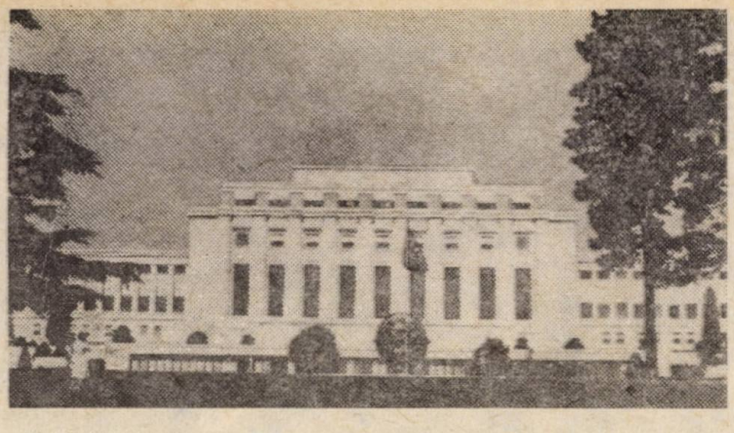

Geneva — Palatul Națiunilor

un lucru pozitiv cu condiția să se obțină rezultate tangibile, cerute de opinia publică. După părerea mea, e necesar să se mențină rolul O.N.U. în procesul de înfăptuire a dezarmării, care decurge din Cartă și oferă o chezășie a unor acorduri și măsuri bazate pe principii și capabile să se ia în considerare interesele tuturor. Important, este, cu alte cuvinte, să nu se uite un lucru — dezarmarea interesează toate națiunile, fără nici o excepție. Dacă dezarmarea e scoasă de sub controlul comunității internaționale, al Națiunilor Unite, acest lucru poate avea repercusiuni negative, întrucît se alterează conceptul de efort internațional, de negocieri multilaterale.

— Vă referiți, desigur, la universalitatea eforturilor în domeniul dezarmării?

— Exact. Dezarmarea a fost de la început promovată activ de O.N.U. și de opinia publică internațională. Este grăitor faptul că O.N.U. a promovat un concept fundamental — care implică, sine qua non, participarea tuturor și care include dezarmarea nucleară, în primul rînd, și pe cea convențională. Desigur, armele nucleare le dețin puterile nucleare, dar în înfăptuirea dezarmării nucleare sînt vital interesate toate națiunile, inclusiv cele mici și mijlocii. În privința dezarmării convenționale, țările mici și mijlocii au, de asemenea, un rol major de jucat. Iată de ce dezarmarea e o cauză a tuturor și toate statele trebuie să participe, pe picior de egalitate, atît la negocieri, cît și la acorduri. Aceasta decurge și din normele de drept, din dreptul tuturor la securitate, iar o securitate reală fără dezarmare este cel puțin inoperantă.

— În legătură cu mult discutata relație securitate-dezarmare și problema echilibrului de forțe, aș dori comentariul dv.

— Problema a fost controversată o vreme și pentru unii mai este încă. Unii susțin că echilibrul de forțe a evitat un conflict major și îl evită, în continuare. N-aș dori să angajez o polemică pe această temă. Negocierile S.A.L.T. pornesc de la această idee a echilibrului, de exemplu, pentru că se recunoaște principiul paritații. Mie mi se pare important un fapt: tot mai multe țări sînt de acord că lumea nu poate trăi în securitate pe muchea de cuțit a balanței terorii nucleare. Ea poate fi inclinată dezastruos în orice moment de un incident politic sau de o dereglare a mașinilor — lucruri perfect posibile. Se poate ca, într-o zi, unul să aprindă o rachetă nucleară prin accident, din greșeală, intenție criminală sau nebunie. Dacă e vorba de supraviețuirea omenirii, trebuie găsit ceva mai rațional, decît așa-numita stabilitate a descurajării, pentru că omul e o ființă rațională. Eu cred că, în orice caz, un echilibru al dezarmării e mai bun decît unul al terorii. Dezarmarea efectivă rămîne, așadar, o componentă esențială a unei securități reale. De aceea, orice eforturi de edificare a unui sistem coerent de securitate trebuie să includă măsuri de dezarmare, de dezangajare militară, generatoare de încredere.

— În ce termeni apreciați rolul statelor mari, mijlocii și mici în procesul dezarmării?

— Prima idee, la care m-am referit mai înainte, este că dezarmarea îi interesează pe toți în egală măsură și că toate statele trebuie să participe pe picior de egalitate. Desigur, deținînd partea cea mai însemnată, covîrșitoare, a armamentelor, țările mari, puterile nucleare, au un rol însemnat în realizarea dezarmării. Ele au o răspundere mare în fața propriilor popoare, a celorlalte națiuni, a opiniei publice, în a promova dezarmarea, o dezarmare efectivă, înainte de toate cea nucleară. În ce privește țările mici și mijlocii, ele au jucat tradițional la O.N.U. rolul de stimulatoare a dezarmării, cerînd energic măsuri concrete, în primul rînd în domeniul nuclear. Deși au arsenale minore în raport cu ale statelor nucleare, țările mici și mijlocii pot avea, și au adesea, un rol major în promovarea dezarmării. U Thant spunea despre ele că au un rol moderator și catalizator, iar experiența a dovedit-o. Aceste țări nu sînt mediatoare, ci participante directe, multe dintre ele venind cu argumente, inițiative și propuneri originale, constructive. Eu cred că multe din aceste țări au un interes real în înfăptuirea dezarmării și vin cu idei bune, cu o contribuție pozitivă. A se vedea exemplul statelor latino-americane, — țări mici și mijlocii — care au construit prima zonă denuclearizată populată din lume. Acest precedent poate fi urmat în alte zone.

Cred că cel mai bun exemplu, un exemplu strălucit, îl oferă țara dv., care s-a distins în ultimii ani nu numai printr-un atașament ferm la cauza dezarmării, dar a prezentat o concepție originală și numeroase propuneri, dintre care unele adoptate de O.N.U., menite să stimuleze dezarmarea.

— Plecînd de la cele remarcate mai înainte, cum apreciați aportul României în negocierile de dezarmare? În ce constă, după dv., valoarea contribuției românești?

Aș vrea să încep prin a spune că mie, personal, poziția țării dv., a conducătorilor României, de susținere activă a înfăptuirii dezarmării îmi este bine cunoscută și că am urmărit cu simpatie argumentele și propunerile românești. Ele se bucură de aprecieri largi în rîndurile opiniei publice, ale presei și întrunesc adeziunea multor țări. România a prezentat un adevărat catalog de propuneri, a cerut elaborarea și punerea în aplicare a unor programe concrete de dezarmare. Este un prim aspect al originalității punctului de vedere al țării dv., care contribuie la orientarea negocierilor. În al doilea rînd, România a avut un rol de inițiator al dezbaterii de la O.N.U. pe tema consecințelor cursei înarmărilor — problemă adusă de țara dv. pentru prima dată pe agenda O.N.U. ca problemă distinctă, în 1970. Raportul privind consecințele multiple ale cursei înarmărilor este primul document de acest gen elaborat sub egida O.N.U. și acest lucru are o mare valoare politică și practică, fiindcă este vorba de o problematică de stringentă actualitate, iar inițiativa a contribuit la edificarea și mobilizarea opiniei internaționale. Acest punct revine în acest an pe agenda Adunării Generale și sînt de așteptat noi dezvoltări pozitive, utile, pentru cauza dezarmării. În al treilea rînd, România se preocupă de întărirea rolului O.N.U. în general și a rolului Națiunilor Unite în domeniul dezarmării în special, iar acest lucru are o mare însemnătate, cum am remarcat deja în cadrul discuției noastre. În sfîrșit, un alt aport însemnat este cerința, subliniată consecvent de țara dv., ca toate statele să aibă posibilitatea să-și spună cuvîntul în cadrul negocierilor de dezarmare, pornind de la premisa că toate țările au dreptul și trebuie să-și aducă contribuția lor la promovarea unor măsuri de dezarmare. Este deosebit de important că țara dv., care se distinge printr-o participare remarcabilă la eforturile în direcția dezarmării, susține o abordare democratică a acestei problematici, atît în privința procedurii din forurile de negocieri, cît și a fondului măsurilor de dezarmare, în sensul luării în considerare a intereselor și punctelor de vedere ale tuturor statelor, mari și mici.

Transmițînd salutul meu cordial revistei dv., despre care am aflat lucruri frumoase din discuțiile cu reprezentanții români în diverse ocazii, inclusiv despre preocupările constante în domeniul dezarmării, aș dori să-mi exprim speranța că procesul de destindere care își croiește drum viguros în viața internațională va fi folosit de factorii de răspundere ai statelor pentru punerea în aplicare a unor măsuri în domeniul reducerii armamentelor, astfel încît pacea și securitatea să aibă acel suport material indispensabil care este dezarmarea — năzuință străveche, a cărei flacără arde tot mai puternic în întreaga omenire.

Președintele Iosip Broz Tito l-a primit pe Mujibur Rahman, prim-ministru al Republicii Bangladesh, aflat în vizită în Iugoslavia

Rafinării și docuri, pe malul mării Caraibilor

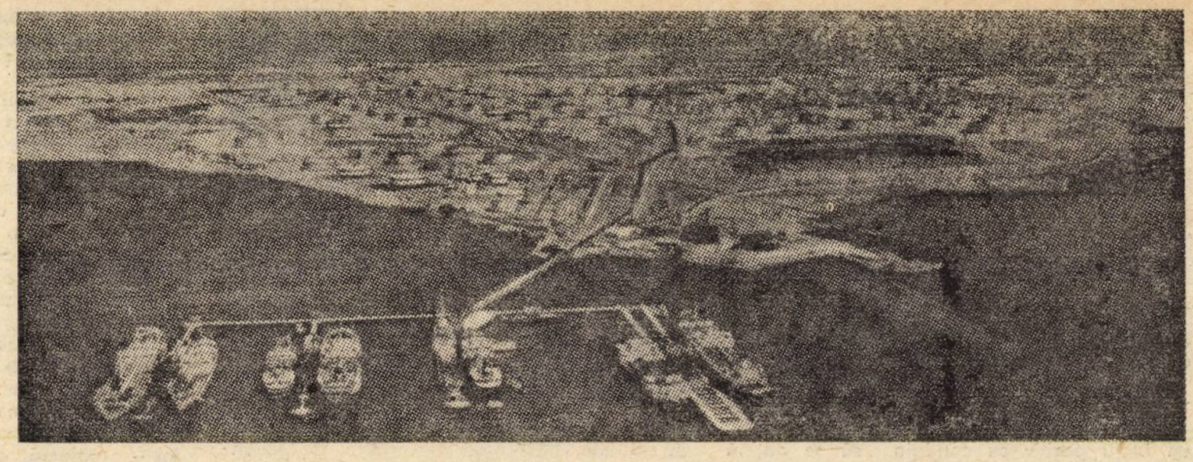

REPORTAJ PE GLOB

VENEZUELA

Paul Alexandru Georgescu

Sediul Congresului național. Parlamentul venezuelan se compune din două Camere (50 de senatori și 179 deputați) alese pe termen de 5 ani

Cele treizeci de zile petrecute în Venezuela mi-au prilejuit multiple și prețioase satisfacții : cunoașterea capitalei, Caracas, și a celei mai tinere și dinamice regiuni a țării, Guayana ; mîndria de a participa, fie chiar numai o lună, la viața Universității Centrale a Venezuelei, bucuria de a întîlni scriitori de seamă și eminente personalități culturale venezuelane ; deosebita cinste de a fi primit de președintele republicii, dr. Rafael Caldera. La acestea s-au adăugat conferințe, vizite și discuții de o nesfîrșită varietate și totuși, toate, perfect integrabile în ceea ce pentru mine, călător pentru prima dată pe meleagurile Orinocului, a însemnat descoperirea Venezuelei.

Ea a început, firește, cu orașul Caracas. M-a uimit frumusețea naturală în mijlocul căreia a crescut această mare capitală modernă, cu două milioane de locuitori, străjuită de culmi încă verzi, care amintesc de peisajul Sinaiei. Ca hispanist, sînt ispitit să laud farmecul delicat și senzual al orașului, recurgînd la mijloace cunoscute din istoria literaturii. Cronicarul epocii coloniale, José Oviedo y Baños, remarca încă de pe atunci specialc **dulzura pastoril** (dulceață pastorală) a unei așezări pe care **parece que la escogió la primavera para su habitación continua** (pare că primăvara a ales-o spre a-i fi permanent sălaș). Frumoasă definiție : orașul continuei primăveri. Aproape la fel de frumoasă ca imaginea poetului romantic Pérez Bonalde, care a comparat Caracasul — în spaniolă e substantiv feminin, la Caracas — cu o odaliscă supus încolăcită la picioarele îndrăgostitului ei sultan, El Avila. Avila este muntele semeț, de 2 000 de metri, care desparte verdele văii Caracas de albastrul adînc al mării Caraibilor. Mai precis, prozatorul modernist Miguel de Marcos pornește de la poziția capitalei care se întinde pe valea riuletului Guaire, pe o distanță de 30 de kilometri, de la est la vest, și preface orașul **en una hamaca india, amarrada por uno de sus extremos al sol primero del dia y por el otro a la estrella de la tarde** (într-un hamac indian, agățat printr-unul din capetele sale de primul soare al dimineții și printr-altul, de steaua serii).

Ca simplu povestitor, trebuie însă să rezist ispitei literare — mai ales după ce, parțial, i-am cedat — și să împărtășesc impresii proprii. După mine, Caracas este un oraș al tinereții; ca și aceasta, orașul se risipește fără măsură, se revarsă inegal, cu izbucniri arhitectonice izbitoare (ansamblul gigantic Bolivar, din centru, cu clădiri masive, prismatice și cu două turnuri vertiginoase, gen Rockefeller Center din New York), dar și cu distanțe mari între clădiri, cu locul celor care vor veni, cu spațiul viitorului. Este, totodată, un oraș al pasiunii aeriene : nu se așează cuminte pe sol, ca altele, nu se tîrăște, ci plutește deasupra pămîntului, pe versante naturale sau pe rampe construite la trei sau patru niveluri, pe care circulația se succede cu ametitoare rapiditate. Noaptea, luminate în diferite culori, rampele șerpuitoare par brațele uriașe ale unei caracatițe himerice, fiică a văzduhului. Clădirile, de asemenea, sînt cuprinse de frenezia ascensiunii. Ele au liniile simple, verticale, ale funcționalității, lasă să treacă sau reverberează lumina prin sticlă sau aluminiu, dar, spre deosebire de geometria rece, inumană a zgîrie-norilor din Manhattan, de pildă, arhitectura Caracasului are căldură omenească și fantezie. Contribuie la aceasta și decorul tropical, palmierii cu elegantele egrete, explozia galbenă a florilor de araguaney, petele albe ale florilor de cactus care se deschid dimineața, exuberanța formelor și sarabanda culorilor care domnește în parcuri și se revarsă pe străzi.

Și, totuși, nu voi face cititorilor obișnuita invitație la o plimbare imaginară pe străzile Caracasului. În primul rînd, pentru că e primejdios : fluviul de mașini, lungi și late ca niște caravele, se urmează neîntrerupt și ar trebui să așteptăm cîte un sfert de oră pînă să trecem strada, făcînd semne disperate, agenți de circulație neexistînd. Apoi, oriunde am dori să mergem, problema orientării este aproape de nerezolvat. Nu există cartiere sau sectoare. Sînt **urbanizaciones,** zone vagi, nemenționate de nici o placă, păstrate folcloric, în tradiție orală și memorie nescrisă. Nu există denumiri de străzi și nici numere de case ci fiecare clădire poartă un nume, ca în Evul Mediu : „Albatrosul", de pildă, sau „Contesa" sau „Nu mă uita", după fantezia locuitorilor. Trebuie întrebat mereu și cum localnicii sînt foarte politicoși, pentru nimic în lume nu te lasă fără răspuns : preferă să te îndrepte într-o direcție greșită decît să mărturisească faptul că, necunoscînd edificiul, nu te pot ajuta. În schimb, putem intra într-un restaurant unde ne vom încerca puterile cu mîncăruri specific venezuelane, ca **hallaca,** în care intră cantități pantagruelice de carne de porc, vacă, găină, ouă, unt, ardei, mălai, măsline, vin, alcătuind un fel de enciclopedie culinară sau vom savura prăjitura delicioasă, delicios denumită **bienmesabe** — în traducere liberă „bungustare", adică „bun gust are". Să nu credem însă pe un venezuelan dacă se va mîndri cu **arepas,** specialitate locală. Cînd le vom consuma, vom vedea că sînt turte de mămăligă cu brînză sau cu carne.

Lăsînd aceste impresii culinare, pitorești, dar minore, la locul lor, să ne îndreptăm privirile spre Caracasul academic și cultural pe care am avut prilejul să-l cunosc ca profesor invitat de Universitatea Centrală a Venezuelei, mai exact de Escuela de Historia, departamentul cursurilor de doctorat, conduse de prof. dr. Federico Brito Figueroa, una din cele mai proeminente figuri ale istoriografiei venezuelane de azi. Potrivit programului, am ținut o serie de conferințe despre istoria și cultura României între 1914 și 1973, precedate de o prelegere inaugurală care a avut ca temă „Coordonatele istoriei României : latinitatea, continuitatea și lupta pentru eliberare socială și națională". Fiind vorba de cursuri de aprofundare problematică și asistența numărînd, de asemenea, și academicieni, profesori universitari, cercetători, am lărgit tematica, în ultimele conferințe, făcînd un curs de sociologie și politologie a Europei în secolul nostru, văzută din locul și punctul de vedere al țării noastre. Oricît de succint, nu pot să nu consemnez aici atmosfera de seriozitate științifică, de competență și eleva-

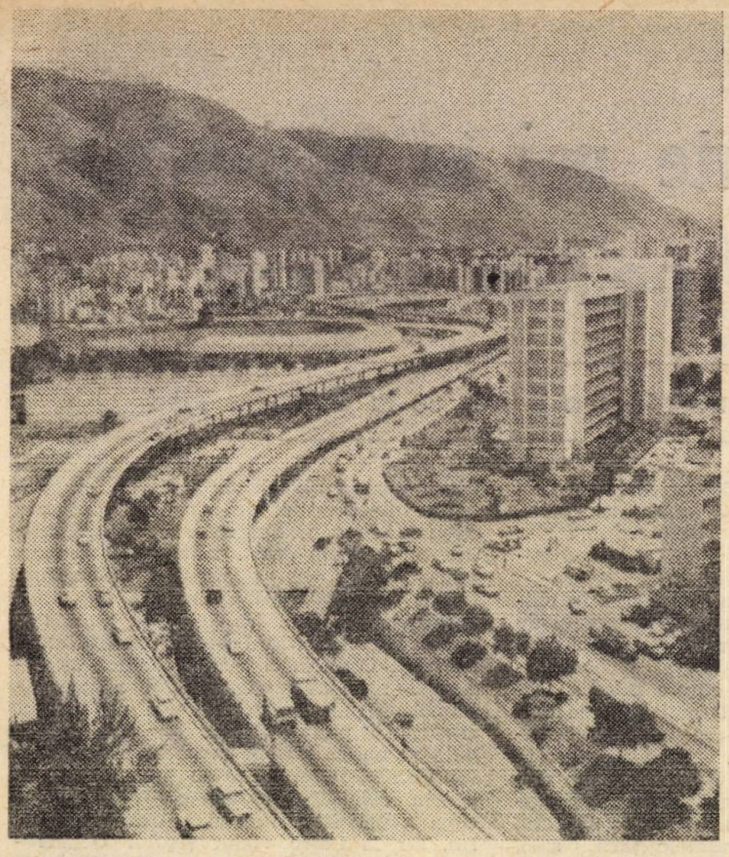

Caracas — căi de acces spre capitala Venezuelei

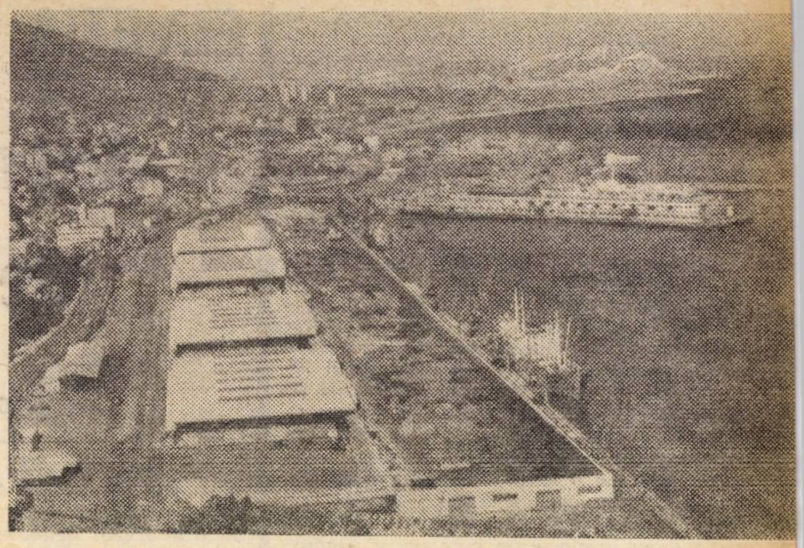

La Guaira, capitala departamentului Vargas, situată la 17 km de Caracas

ție academică pe care am constatat-o în universitatea venezueleană. Cunoașterea exactă a surselor, informația bogată și modernă, vivacitatea intelectuală și, citeodată, un pic binevenit de pasiune polemică, iată caracteristicile vieții universitare venezuelane la nivelul profesorilor. La acela al studenților, judecind după cele observate de mine, sînt definitorii atenția respectuoasă, dar fără complexe de supunere didactică sau de superioritate adolescentină, rapiditatea înțelegerii, simțul intransigent al valorii care trebuie prețuită, dar și al nonvalorii care trebuie contestată. Și pentru a avea o imagine adecvată a studențimii venezuelane, la efervescența intelectuală ar trebui să adăugăm combativitatea generoasă, aderarea la un ideal deschis categoric înnoirii sociale, voința de a înainta pe o cale proprie spre un viitor pe care tot mai mulți venezueleni îl concep în spirit socialist.

Despre această „proiecție în viitor a Venezuelei", se discută tot mai des și mai pasionat pe măsură ce se apropie alegerile prezidențiale și parlamentare din decembrie. Verbul „a alege" se conjugă, cu inifinite variații, la trecut, prezent și viitor, raportat fiind, din diferite poziții, la ceea ce sociologii numesc „sistem stabilit" (establishment). De la dreapta. cel care identifică sistemul cu autoritarismul personal, preconizînd pentru problemele prezentului soluția „cesaristă" a trecutului este fostul dictator Marcos Pérez Jiménez, care, însă, nu poate participa la alegeri datorită unor prevederi constituționale. La centru, candidații celor două principale partide de guvernămînt, COPEI și Acțiunea Democratică, se situează pe linia unui reformism prudent care rămîne înăuntrul sistemului, deosebirea constînd în tonalitatea campaniei fiecărui candidat : energică în cazul lui Carlos Andrés (A.D.) și conciliantă în acela al lui Lorenzo Fernandez (COPEI). Stînga, care se bucură de o evidentă popularitate, pentru că oferă un program de mutații profunde, revoluționare, inspirate în genere de ideea de socializare a producției și de echitate a repartiției, nu a reușit să găsească o platformă comună de acțiune, principalele formații : coaliția „La nueva Fuerza", alcătuită din Partidul Comunist Venezuelan și Mișcarea Electorală a Poporului, prezentînd candidatura lui Paz Galarraga, iar Mișcarea pentru Socialism (MAS), pe aceea a lui José Vicente Rangel.

Oricare va fi însă modelul de dezvoltare pe care îl va alege sau crea Venezuela, o serie de puncte mi se par de pe acum cîștigate indiscutabil, modelul urmînd să le aplice și aprofundeze : dreptul de a dispune de propriile bogății naturale și independența față de apetiturile și presiunile monopolurilor imperialiste, profunde schimbări înnoitoare în structurile și mecanismele sociale în consonanță cu exigențele progresului social și ale spiritului vremii, solidaritatea cu celelalte națiuni latino-americane indiferent de diferențele de sistem social-politic, destinderea internațională și relații de prietenie și colaborare cu toate țările, cu accent sporit pe legăturile cu țările în curs de dezvoltare și cu țările socialiste. Prinsă multă vreme în alternativa „dictatură-război civil", Venezuela își dă seama acum cu crescîndă luciditate de necesitatea de a aplica vieții sociale altă metodologie, aceea a libertății și justiției sociale, a schimbărilor structurale care să înlăture înseși cauzele pauperismului, violenței, delincvenței, subdezvoltării.

Trecutul eroic al poporului venezuelan, așa cum îl cunoașteam tot mai de aproape, datorită cursurilor de la Școala de istorie și a vizitelor prevăzute în programul activității mele, este de natură a genera încrederea în realizarea acestei „viziuni prospective". Simțeam aceasta păsind cu emoție în Muzeul și Casa Simón Bolivar, unde, între documente solemne și mișcătoare mărturii personale, urmăream traiectoria astrală a marelui venezuelan, a eroului exemplar al eliberării Americii hispanice. Am vizitat în continuare Arhivele națiunii, admirabil organizate, cu documente din timpul conchistadorilor, și am fost primit, cu încă doi colegi sovietici, la Academia de istorie care ocupă vestitul edificiu în care s-a proclamat independența țării, la 5 iulie 1811. Aici, în ședință solemnă, am rostit elogiul lui Rómulo Gallegos, eminent romancier, fost președinte al republicii Venezuela, cunoscut cititorilor români din traducerea celebrelor sale narațiuni Doña Bárbara, Canaima, Pobre Negro.

Două din numele care strălucesc cu deosebire pe firmamentul literaturii venezuelane și latino-americane de azi, Arturo Uslar Pietri și Miguel Otero Silva, mă atrăgeau de mult și lecțiile universitare pe care le dedicasem analizei operelor lor nu făcuseră decît să-mi sporească nerăbdarea de a-i cunoaște personal. Au răspuns amîndoi cu acea **gentileza venezolana,** care constituie una din cele mai plăcute amintiri ale șederii mele în Venezuela. Între două călătorii, în puținele zile cît a rămas în Caracas, romancierul Miguel Otero Silva m-a făcut să mă bucur, timp de trei ore, de bogăția experienței sale de scriitor, de pătrunzătoarele sale observații asupra prozei și poeziei latino-americane de azi. A fost încîntat să vadă că ultimul său roman, de succes mondial, **Cuando quiero llorar no lloro** (Cînd vreau să plîng n-am lacrimi), este cunoscut în România, dovadă textul unei emisiuni la Radio București în care vorbisem despre această narațiune. Urmîndu-i sugestia, am publicat eseul meu în cel mai important ziar din Caracas : **El Nacional.** Cu acest prilej, am cunoscut pe directorul cotidianului, care nu este altul decît prestigiosul scriitor Arturo Uslar Pietri. Clădirea ziarului se află aproape de Plaza Silencio, paradoxal denumită astfel, deoarece aici se ține, în timp de febră politică sau electorală, discursuri aprinse și aici poposesc manifestațiile cele mai zgomotoase. În biroul directorial, mă aștepta un bărbat pe fața căruia vîrsta nu a întipărit decît semnele nobleței spirituale, ale gravității gînditoare. Lectura cărților, ascultarea expunerilor sale la radio și televiziune despre valorile umane mi-au întărit impresia unei gîndiri puternice îngemănate — lucru rar — cu darul expresiei volubile și fericite. Dacă îmi este permis să schimb calificativele obișnuite, aș spune că Uslar Pietri gîndește frumos și se exprimă profund. Opera sa vastă și variată — poezie, eseu, povestire scurtă, roman, relatări de călătorie — a început să fie cunoscută în țara noastră prin traducerea romanului său faimos, **Las lanzas coloradas,** vibrantă evocare a epocii luptelor pentru independență.

Ca urmare a audienței asupra căreia voi reveni imediat, președintele dr. Rafael Caldera a binevoit să-mi ofere posibilitatea unei călătorii în orașul și regiunea cu cea mai impresionantă dezvoltare, Guayana, situată la confluența fluviului Orinoco cu Caroni. Este cea mai tînără așezare a Venezuelei — a împlinit abia treisprezece ani — și cea mai reprezentativă pentru imaginea viitoare a țării. Nașterea ei se datorește unor calcule foarte simple. Se știe că pe lîngă imensa bogăție a petrolului — circa 200 milioane tone extrase anual — Venezuela posedă incalculabile zăcăminte de minereu de fier. Pentru a cumpăra un tractor (din străinătate), Venezuela este obligată să plătească cu 12 000 tone de minereu de fier. Trebuia, deci, creată o industrie siderurgică, iar pentru aceasta și pentru alte ramuri industriale era necesar să fie create surse de energie. În acest scop, s-a ales, pentru una și alta, acest loc în apropierea acelora pe unde Walter Raleigh căuta

urmele legendarului El Dorado. Acum, la Guri, s-a construit o hidrocentrală care furnizează 40 la sută din energia electrică a țării. Cînd alte șase turbine se vor adăuga celor patru instalate, puterea hidrocentralei se va ridica de la cea actuală, de 525 000 de kilowați la 2 000 000. O dezvoltare asemănătoare va cunoaște oțelăria SIDOR, întreprindere de stat, cu șase mii de lucrători și cu o producție de un milion de tone de oțel. Am vizitat toate aceste opere ale hărniciei și talentului venezuelan pe o căldură toridă, care ne învăluia cu pînze de foc, dar nu am regretat nici o clipă călătoria aceasta la locul unde apele Orinocului și culoarea leului se împreună cu cele albastre-vinețiii ale vijeliosului Caroni și nici străbaterea vastelor spații lăsate libere în acest oraș care numără de pe acum 160 000 de locuitori. Ca într-o piesă cu regizor de avangardă, pe locurile goale se răsfață placarde cu indicații : aici va fi un spital, aici vor fi laboratoarele politehnicii, aici va fi un cartier muncitoresc. „Va fi !" Ce mîndră, ce frumoasă promisiune — un fel de logodnă cu istoria — pe care noi o cunoaștem atît de bine în țara noastră, ordonată cu toate puterile spre construcția viitorului său socialist !

Așa cum am arătat, prilejul acestei călătorii l-am datorat președintelui dr. Rafael Caldera, căruia, în audiența din 6 iunie, îmi îngăduisem a-i prezenta un mesaj de salut din partea Universității din București și a oamenilor de știință din România, mesaj publicat apoi în extenso de întreaga presă din Caracas. Exprimînd sentimentele de adîncă prietenie pe care un popor latin și o țară socialistă ca România le nutresc pentru eroicul și generosul popor venezuelan care a dat lumii latino-americane pe primul om de arme — Simón Bolívar — și pe primul om de litere — Andrés Bello —, mesajul sublinia că vizita pe care o va face în Venezuela cel mai înalt reprezentant al poporului și al țării noastre, președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, va fi cea mai grăitoare dovadă a viului interes și a profundei simpatii pe care România, țară angajată într-o vastă operă de înnoire și construcție socialistă, le manifestă pentru Venezuela și pentru noul mers, puternic și de importanță mondială, al țărilor latino-americane spre o completă și independentă dezvoltare, spre justiție socială, spre securitate internațională și cooperare între toate popoarele lumii.

Mulțumind pentru mesaj, președintele dr. Rafael Caldera s-a referit la necesitatea majoră a epocii noastre — colaborarea multilaterală între națiuni — și a declarat că vizita apropiată a șefului statului român va marca un moment deosebit de important pe calea dezvoltării și adîncirii relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Venezuela.

■

În avioanele care mă aduceau în Europa și în țară, în timpul celor treisprezece ore de zbor care despart România de Venezuela, ca o încheiere a celor văzute și trăite în cursul călătoriei, gîndul mă purta spre perspectiva rodnicelor relații stabilite între cele două țări. Cuvintele rostite de președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la prezentarea scrisorilor de acreditare de către ambasadorul Venezuelei, dr. Juan Uslar Pietri, dobîndeau, în această privință, valoarea unui îndreptar de gîndire și acțiune. „Constatăm cu satisfacție — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — că raporturile amicale de colaborare dintre România și Venezuela, întemeiate pe stimă și respect mutual și favorizate de afinitățile de limbă și cultură, se dezvoltă continuu, în folosul popoarelor noastre, al păcii și înțelegerii internaționale. Totodată, apreciem că există încă multe posibilități care pot fi puse în valoare pentru adîncirea cooperării economice, tehnice și cultural-științifice, în avantajul reciproc".

ELVEȚIA

Accente noi în opțiunile de politică externă

Corespondență din Berna de la Corneliu Vlad

În ziua deschiderii Conferinței general-europene de la Helsinki, anunțînd evenimentul, ziarul genevez „La Suisse" scria: „Țară mică — politică mică ! În mod hotărît, nu !"

În acest fel, cotidianul se făcea în chipul cel mai clar exponentul punctului de vedere, tot mai larg împărtășit în rîndurile factorilor responsabili și opiniei publice din țară, potrivit căreia Elveția este chemată să participe cît mai activ și mai eficace la realizarea scopurilor conferinței, la întronarea păcii, securității și colaborării pe continent. De altfel, în discursul rostit la Helsinki, șeful Departamentului politic federal, Pierre Graber, afirma explicit, în numele țării sale, *„voința deliberată de a participa într-un mod și mai direct la viața Europei"*. Neutralitatea elvețiană, spunea el, „nu este un alibi pentru o politică a scaunului gol, a indiferenței sau a replierii asupra ta însuți".

Marcînd interesul deosebit pe care Elveția îl acordă problemelor securității și cooperării pe continent, șeful diplomației elveține ținea să clarifice poziția Bernei și față de una din imaginile, devenite oarecum tradiționale, privind politica externă a țării sale. Imagine pe care, pentru a o reaminti, vom recurge la cîteva extrase dintr-o carte a scriitorului elvețian Claude Frochaux, apărută în urmă cu cîțiva ani. Înainte de a argumenta inconsistența doctrinei „țară mică, politică mică", autorul inserează, cu o ironie incisivă, felul de a raționa al partizanilor izolaționismului Elveției în politica internațională. „Orice ar putea gîndi un elvețian, consecințele ultime ale ideilor sale, și mai ales ale actelor sale, nu vor depăși niciodată limitele celor 40 000 kilometri pătrați ai țării sale". Și, mai departe, explicația : „Dacă sînteți deputat de canton, importanța dumneavoastră parlamentară nu va depăși, nici ea, frontierele țării. Vă veți ocupa mai ales de prețul laptelui, de modelul unui avion care va înlocui aparatele «Mirage» sau de revizuirea impozitelor. Ca senator american, în schimb, ați avea ocazia de a vă exprima asupra unui buget militar de mare importanță în evoluția internațională, de a vă expune opinia în legătură cu dezarmarea generală sau de a vota o rezoluție privind criza din Orientul Apropiat. De unde, pentru propovăduitorii «vocației de țară mică», limitele condiției. Bineînțeles, în arhitectură puteți merge tot atît de departe ca Le Corbusier. Este posibil ca simfoniile dumneavoastră să fie interpretate, cum sînt cele ale lui Honegger, în sălile de concert ale lumii, dar dacă vreți să vă preocupați de problemele internaționale, dacă faceți politică, prin pașaportul pe care îl dețineți credeți-mă, nu veți putea merge prea departe".

Nimic mai inexact, pentru actualul curs al politicii externe elveține, decît atari raționamente. Exemplul, concludent prin excelență, îl constituie, așa cum subliniam, poziția Elveției față de marile probleme ale Europei de astăzi, dar el este departe de a fi singurul. În primăvară, într-un răstimp scurt, ziarele au anunțat patru vizite în străinătate (Moscova, Cairo, Stockholm, Washington) ale unor consilieri federali. Să spunem, pentru a evalua semnificația faptului, că în trecut membrii Consiliului Federal (adică ai guvernului) nu aveau dreptul de a face călătorii oficiale în străinătate pe timpul exercitării prerogativelor lor (astăzi, regula se aplică numai în cazul președintelui Confederației). Pentru prima oară în istoria relațiilor sovieto-elveține, Moscova a primit vizita unui consilier federal, iar la Cairo vizita șefului Departamentului politic federal s-a produs la 35 de ani după un eveniment similar.

Sînt lucruri care nu scapă atenției celor ce urmăresc evoluția politicii externe elveține. Iar comentariile pe această temă nu lipsesc. „Era o vreme — își amintește editorialistul ziarului «Tribune-Le matin» din Lausanne — cînd Elveția trăia retrasă în ea însăși, cînd consilierii federali nu se deplasau niciodată în mod oficial în afara frontierelor țării. O epocă revolută, pentru că situația s-a schimbat. Contactele între guverne se multiplică, atît în formulă bilaterală, cît și în cadrul conferințelor internaționale. Înghețului parțial din relațiile internaționale, care a caracterizat războiul rece, i-au urmat destinderea și căutarea unei înțelegeri între națiuni cu regimuri diferite". În acest cadru ziarul plasează responsabilitățile pe planul vieții internaționale ale Elveției și, în general, ale țărilor mici, atunci cînd scrie : „Acest nou context, în care negocierile tind să prevaleze asupra confruntării, nu este, în mod automat, cel al schimbării raporturilor de forțe. În spatele diplomației, banul mai sclipește, iar tevile tunurilor se mai arată încă. Aparține, de aceea, mai ales țărilor mici, acelora care nu utilizează mijloacele forței, între care Elveția, de a face să se impună alte argumente ; le aparține, mai ales, afirmarea, pe cît posibil, a limbajului dreptului internațional".

La rîndul său, șeful diplomației elveține, Pierre Graber, opunîndu-se vocilor tot mai izolate care se cramponează de imaginea unei Elveții „repliate", pasivă în fața marilor mișcări din viața politică a lumii (opinii împărtășite, de regulă, de aceiași politicieni de dreapta care, pe plan intern, preconizează măsuri împotriva muncitorilor imigrați), declara : *„Diplomația nu se poate concepe, la ora jet-urilor și a telexului, decît în contextul accelerării și transformării relațiilor internaționale. Întîlnirile la nivele din cele mai înalte au devenit acum o regulă, ceea ce facilitează înțelegerea, apropierea, încrederea — adică obiectivele majore ale diplomației noastre"*.

Este vorba, oare, de o modificare radicală a viziunii Elveției asupra vieții internaționale, de o revizuire structurală în

Pierre Graber

tradiţionala sa politică externă de neutralitate ? La Departamentul politic federal se face, din capul locului, precizarea că actualul curs al politicii externe elveţiene nu trebuie, în nici un caz, definit în aceşti termeni. Cei doi demnitari de la Departamentul politic cu care am discutat despre evoluţiile din ultima vreme ale diplomaţiei elveţiene au accentuat asupra continuităţii politicii externe a ţării, la baza căreia stă, ca şi pînă acum, conceptul de neutralitate. „Amintiţi-vă numai, îmi spunea unul dintre ei, rolul activ pe care l-a jucat Elveţia în anii de după primul război mondial în cadrul Ligii Naţiunilor, unde România l-a avut, ca eminent reprezentant, pe Nicolae Titulescu. Sau de faptul că, tot în perioada interbelică, cu concursul activ al Elveţiei şi adesea în diferite localităţi ale ţării noastre, au avut loc o serie de conferinţe internaţionale sau au fost încheiate acorduri menite să contribuie la salvgardarea păcii. Iată de ce — adăuga interlocutorul meu — în actuala implicare a Elveţiei în soluţionarea problemelor europene şi internaţionale nu trebuie căutat nimic spectaculos, nimic pragmatic. Este, de aceea, cum nu se poate mai logic şi firesc ca, la prima ocazie deosebită apărută în anii de după război, în ce priveşte îmbunătăţirea atmosferei generale în Europa — mă refer, evident, la Conferinţa general-europeană, — Elveţia să reacţioneze în mod favorabil".

Menţionînd continuitatea politicii externe elveţiene, promotorii acesteia evocă, însă, nuanţele noi care definesc, fără îndoială, desfăşurarea cea mai recentă a activităţilor politico-diplomatice întreprinse de Berna. Acestea, — mi s-a spus la Departamentul politic federal — trebuie puse în legătură cu noua configuraţie a vieţii internaţionale. „Fenomenul sporirii interdependenţei motivează participarea Elveţiei la o politică de deschidere spre lume, la o politică mobilă şi atentă, la mutaţiile care transformă imaginea unui univers aflat în căutarea unor noi echilibre între ţări şi continente". Este, totodată, un moment, se apreciază la Departamentul politic, cînd în lume „centrele de decizie se multiplică, ceea ce face ca posibilităţile de a se manifesta ale ţărilor mici să aibă de cîştigat". Şi, din acest punct de vedere, la Berna se consideră că este de datoria Elveţiei să contribuie activ la statornicirea unor noi relaţii între statele continentului european, la lichidarea scindării continentului în grupări opuse. *„Diviziunea între Europa de Vest şi Europa de Est* — apreciază Pierre Graber — *este cu totul contrară spiritului continentului nostru". „Nu echilibrul politic şi militar european din perioada postbelică*, consideră domnia-sa, *a asigurat ţărilor continentului pacea, ci mai curînd teama de a modifica acest echilibru. Europa este, într-un fel, prizonierul unui statu quo care întăreşte rolul disuasiunii armelor nucleare".* Departe de a considera drept satisfăcător echilibrul „tributar mijloacelor militare", diplomaţia elveţiană socoteşte că „este de dorit, în cel mai înalt grad, să fie conferit acestui echilibru fundamente politice şi economice". De aceea, ar fi fost de neînţeles ca ţările mici din Europa să neglijeze ocazia ce li s-a oferit de a acţiona în acest sens, la Helsinki, îndeosebi în ce priveşte afirmarea primatului dreptului asupra forţei, „al spiritului de cooperare asupra spiritului de confruntare".

„În această preocupare — avea să-mi declare un membru al delegaţiei elveţiene la Conferinţa de la Helsinki — îşi au sorgintea eforturile vizînd consacrarea principiului renunţării la forţă în relaţiile dintre state, principiu căreia şi România îi este pe deplin ataşată, şi propunerea delegaţiei Elveţiei vizînd crearea unui sistem european de reglementare paşnică a diferendelor".

„Europa este casa noastră" — afirmă Ernesto Thalmann, secretarul general al Departamentului politic federal, relevînd într-o formulă lapidară atenţia particulară acordată de ţara sa problemelor păcii şi securităţii pe continent. Berna abordează problematica europeană în cadrul a trei cercuri concentrice — primul, cel mai apropiat, definind relaţiile cu ţările învecinate, cel de-al doilea, zona Europei occidentale „de care Elveţia este legată strîns prin geografie şi istorie" şi, în sfîrşit, al treilea, înglobînd ansamblul continentului, „preocuparea Elveţiei fiind de a vedea ridicate barierele care împiedică schimburile pe diverse planuri între estul şi vestul continentului".

În ce priveşte domeniul raporturilor vest-europene, interlocutorii mei elveţieni au remarcat, ca element nou pentru ţara lor, încheierea acordului special între Elveţia şi Piaţa comună. „Nu putea fi vorba de o aderare completă la C.E.E., mi se explică, întrucît ţelul politic al acesteia — integrarea — este incompatibil cu politica de neutralitate a Elveţiei. În acelaşi timp însă, am pornit de la faptul că 70 la sută din importurile elveţiene provin din ţările membre ale Pieţei comune şi jumătate din exporturile Elveţiei sînt îndreptate către «cei 9». Or, astăzi, schimburile comerciale cu ţările membre ale C.E.E. nu mai pot fi concepute decît prin intermediul acestui organism".

Relaţiile strînse ale Elveţiei cu Piaţa comună — se remarcă la Berna — nu trebuie să diminueze, dimpotrivă, determină deschiderea ţării şi către ţările socialiste din Europa. „*Politica noastră*, a declarat Pierre Graber, *trebuie să tindă la favorizarea unei cooperări cu ansamblul statelor europene*". Ocupîndu-se de această problemă, presa elveţiană subliniază perspectivele deschise intensificării schimburilor comerciale şi, în general, cooperării economice cu ţările socialiste. Observînd că volumul schimburilor comerciale cu aceste ţări deţine doar o cotă de 3—4 la sută din ansamblul comerţului exterior elveţian, ziarul „La Suisse" adaugă : „modestia acestor cifre, raportată la dimensiunea statelor socialiste şi la ritmul lor de dezvoltare, arată că posibilităţile de schimb cu aceste ţări sînt considerabile" şi remarcă, totodată, ca o tendinţă încurajatoare faptul că „imobilismul relativ care menţinea stagnant relaţiile comerciale ale Elveţiei cu ţările din est se risipeşte".

La Departamentul politic aveam să notez, de altfel, opinia că „în domeniul cooperării industriale există posibilităţi de intensificare a legăturilor cu ţările din estul continentului. Şi cu România — mi s-a spus — am început o serie de acţiuni pe această linie, care evoluează favorabil, mai ales dat fiind faptul că ţările noastre sînt complementare în multe domenii".

Legăturile economice — se consideră la Berna — au virtutea de a conferi stabilitate progreselor înregistrate în domeniul politic în relaţiile dintre state. Planul politic al raporturilor cu ţările socialiste a beneficiat, de altfel, îndeosebi în anii de după 1970, de o atenţie sporită din partea oficialităţilor elveţiene, în cadrul preocupărilor de „universalizare a relaţiilor externe ale ţării". Astfel, în 1970, au fost stabilite relaţii diplomatice cu R. P. Albania, în 1971 a fost recunoscută R. D. Vietnam (cu cîteva luni în urmă s-a făcut şi schimb de ambasadori). A fost recunoscută R.D.G. şi, aşa cum declară factorii de răspundere de la Berna, evoluţia contactelor dintre Nord şi Sud este de natură să faciliteze recunoaşterea R.P.D. Coreene.

Accente noi definesc opţiunile de politică externă ale Elveţiei în diferite alte probleme internaţionale cum ar fi, de pildă, poziţia faţă de O.N.U. sau concepţia asupra sprijinirii eforturilor de progres ale ţărilor în curs de dezvoltare (aspecte ce vor face obiectul unei corespondenţe viitoare). Este de subliniat însă, ca un element semnificativ, interesul crescînd manifestat în cercurile largi ale opiniei publice elveţiene faţă de evoluţia vieţii internaţionale, invalidarea tot mai categorică a indiferentismului şi izolaţionismului omului de rînd din Elveţia faţă de marile probleme ale lumii. *„Cred că acest interes crescînd* — şi aici îl citez din nou pe Pierre Graber — *este nu numai îmbucurător, dar şi absolut indispensabil într-o epocă în care, într-o măsură din ce în ce mai mare, problemele esenţiale ale vieţii noastre naţionale sînt tocmai acelea care au o dimensiune europeană sau internaţională".*

Politica „scaunului gol", „replierea asupra lui însuşi", „traversarea istoriei cu minimum de riscuri", „vocaţia de ţară mică" — iată atîtea şi atîtea formule pe care evoluţia politico-diplomatică a Elveţiei anului '73 le face tot mai caduce, cantonîndu-le într-o epocă istorică depăşită sau în rîndul unor prejudecăţi ce nu-şi au locul în dezvoltarea modernă a ţării.

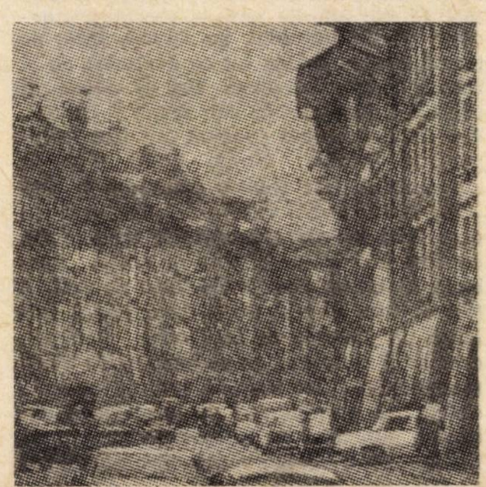

Berna — capitala Confederaţiei Elveţiene

În Islanda — o saga modernă

În primele săptămîni, cînd lava incendia orașul...

S-a recuperat tot ce mai putea fi utilizat...

... inclusiv această ușă, pe care proprietarul lipise fotografia fotbalistului preferat

ORAȘUL ȘI VULCANUL

Orașul se numește Vestmannaeyjar. Situat pe insula Heimaey, în sudul Islandei, era, cu șase luni în urmă, cel mai important port de pescari al unei țări pentru care pescuitul — vezi „războiul codului" — înseamnă foarte mult. Avea 5 000 de locuitori, evacuați aproape toți la sfîrșitul lunii ianuarie, dar care speră să se întoarcă, după ce va fi declarată înfrîngerea definitivă a vulcanului.

Vulcanul se numește Helgafell. Cel puțin așa se numea cu șase luni în urmă, cînd nu era decît o siluetă care da relieful insulei, dominînd fără să amenințe. Ultima erupție avusese loc, după aprecierea experților, acum 5 000 de ani, adică pe vremea celei dintîi dintre cele peste 30 de dinastii ale Egiptului antic. Așadar, cu prea multă vreme în urmă pentru a intra nu numai în amintiri, dar chiar în legende. Poate tocmai din acest motiv, curînd după zorii zilei de 23 ianuarie — cînd radiotelegrafistul Hjalmar Gudnason, plimbîndu-se după terminarea schimbului al treilea, a înțeles că flăcările dintre care țîșneau jerbe de scîntei, vizibile lui Helgafell, nu reprezintă incendiul unei case, ci ceva mult mai grav — localnicii nu l-au blamat pe Helgafell, preferînd să dea craterului deschis atunci un alt nume: Kirkjufell, „Vîrful bisericii", pentru că a apărut în vecinătatea ruinelor celei mai vechi așezări de cult de pe insulă.

Lipsiți de experiența pericolelor directe, localnicii nu ignorau, totuși, fenomenul vulcanic. O erupție declanșată la 14 noiembrie 1963, la 20 de kilometri sud-vest de Vestmannaeyjar, adăuga arhipelagului insulelor Westmann încă o proeminență de lavă — insula Surtsey; peste Heimaey s-a așternut un strat uniform de jumătate de centimetru de cenușă. Dar, chiar la o dată mai apropiată, acest accident nu ar fi putut reprezenta nici măcar o avertizare asupra calamității din 23 ianuarie anul acesta, cînd mii de tone de lavă au început să înainteze spre oraș, cu ceea ce un martor ocular numea „sunetul amenințător al unui șarpe tîrîndu-se prin iarba uscată".

În aceste împrejurări evident de excepție, ceea ce a frapat a fost absența totală a panicii, fenomen firesc și, totodată, capabil să dea proporții sporite dezastrului. „Sînt cei mai calmi sinistrați pe care i-am văzut vreodată", a apreciat un martor străin, care văzuse multe catastrofe datorate vulcanilor. Evenimentele primelor zile, cînd cei 5 000 de locuitori ai orașului au fost evacuați în cea mai deplină ordine — singura victimă, în acele ceasuri de tensiune, a fost unul dintre poneii atît de folositori localnicilor, care, suferind arsuri grave, a trebuit să fie sacrificat — a inspirat presei din toată lumea relatări elogioase, pătrunse de sentimentul de solidaritate umană care a dictat și numeroasele oferte de sprijin adresate localnicilor. (La aceste evenimente, „Lumea" s-a referit în numerele 6 și 10 din acest an).

Dar evacuarea localnicilor nu a fost capitolul final. Vestmannaeyjar a refuzat să fie încă unul din orașele șterse de pe hartă de capriciile geologiei. Cei mai mulți dintre localnici au fost, desigur, adăpostiți în diverse puncte ale Islandei, îndeosebi în porturi, pentru că majoritatea ambarcațiilor de pescuit au putut fi salvate și proprietarii lor speră să obțină, în 1973, 50—60 la sută din cantitatea medie anuală — care reprezintă o cincime din producția întregii țări. Cîteva sute de oameni, recrutați îndeosebi dintre localnici, au rămas, însă, pe insulă pentru a face tot ce depindea de ei spre a limita dezastrul. Tot ce putea fi utilizat a fost scos de sub zgură și cenușă, depozitat, eventual evacuat (au fost transportate, printre altele, peste 800 de automobile). Dar frontul principal a fost acela al zăgăzuirii vulcanului. Într-o zi în care lava înainta amenințător spre oraș, au fost îndreptate împotriva masei fierbinți, în cîteva ore, 29 000 tone de apă. A fost obținut efectul dorit, lava răcită formînd un stăvilar în fața celei fierbinți, care ar fi continuat să se apropie de Vestmannaeyjar; dar metoda trebuia aplicată sistematic, pornindu-se de la alegerea optimă a punctelor de intervenție pentru că, îndiguită într-un loc, masa fierbinte tindea să înainteze în alte direcții — și era necesar ca noua scurgere să nu fie mai dăunătoare decît aceea frînată. În curînd, a devenit evident că era imperios necesar ca răcirea lavei să urmărească, în primul rînd, protejarea portului natural, astfel încît acesta să nu fie nici obstruat, nici diminuat sub raportul adîncimii apei. În ultimele săptămîni, cînd pericolul erupțiilor de proporții a părut să se îndepărteze, s-a putut aprecia cu un grad satisfăcător de certitudine că acest obiectiv a fost atins.

Este, deci, posibil ca Vestmannaeyjar să devină principalul port pescăresc al Islandei, ceea ce ar corespunde întru totul dorinței locuitorilor săi, deocamdată dispersați. Mai mult chiar, estimații recente evidențiază unele consecințe pozitive ale erupției: scurgerile de lavă, dirijate spre apele Atlanticului, au extins cu peste doi kilometri pătrați suprafața insulei, iar portul, oarecum îngustat, este, în schimb, excelent protejat dinspre sud de un promontoriu apărut în cursul ultimelor șase luni. În plus, s-a stabilit că miile de tone de cenușă și zgură risipite de erupție pe insulă vor putea fi prelucrate și valorificate ca materiale de construcție, primindu-se, chiar, comenzi în acest sens, din Norvegia și S.U.A.

Un martor ocular al luptei cu erupția remarca excelenta stare de spirit a voluntarilor angajați într-o misiune atît de dificilă (la începutul lui aprilie, gazele emanate de erupție au provocat singura pierdere a unei vieți omenești înregistrată de-a lungul întregului episod). Intervenind ori de cîte ori situația impunea acest lucru, apărătorii orașului găseau intervale — și buna dispoziție — necesare unor reuniuni la care să dea curs vocației islandeze pentru muzică și poezie. S-au organizat și cîteva petreceri „cîmpenești", pe acele stranii cîmpii de lavă caldă încă, voluntarii avînd chiar ideea să folosească pietrele fierbinți, aruncate cu cîteva ore înainte din gura vulcanului, pentru a prepara gustările adecvate ocaziei. În general, s-a cîștigat, prin abordarea calmă a cataclismului și riscurilor, o victorie morală, pe care există perspective bune ca refacerea orașului Vestmannaeyjar să o materializeze. Va fi sfîrșitul cel mai adecvat al acestei saga, trăită în Islanda zilelor noastre.

Mihai Matei

Jurnalul unor naufragiați

38 de zile pe o barcă în Pacific

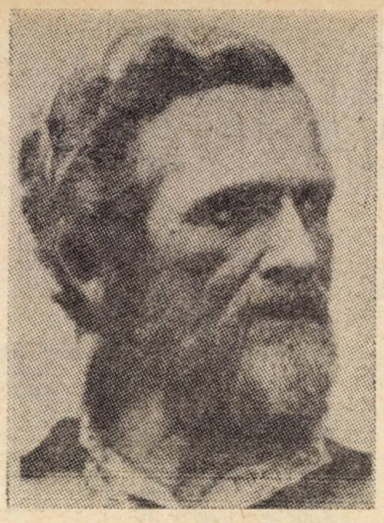

Dougal Robertson a consemnat coșmarul în jurnalul de bord

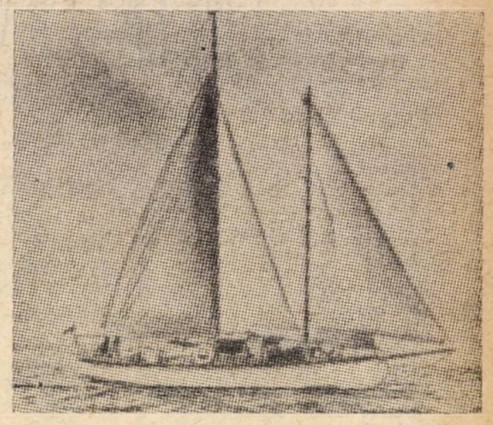

„Lucette"

Erau o familie engleză obișnuită. Trăiau la țară și iubeau marea. El, Dougal Robertson, soția lui, Lyn, cei trei fii ai lor (doi gemeni de 12 ani și Douglas, de 18 ani), fiica lor și un prieten, Robin, student. Într-o zi, au pornit în marea aventură : înconjurul lumii pe o ambarcațiune cu pînze. O aventură frumoasă, de mai multe luni, pînă în ziua în care a venit catastrofa și cînd, după ce li s-a scufundat ambarcațiunea, s-au regăsit toți șapte pe o barcă cu vîsle lungi de 2,70 metri, în jurul Pacificului, fără hartă, fără busolă. Aici, timp de 38 de zile, cu voința îndîrjită de a-și salva cel puțin copiii, Robertsonii au reușit, grație curajului, îndemînării, inventivității, să supraviețuiască pînă în acel amurg cînd un tonier japonez i-a zărit. „Express"-ul publică fragmente din jurnalul de bord al lui Dougal Robertson.

Duminică era pentru Robertsoni mai puțin o zi de odihnă, cît un prilej de a se strînge cu toții, de a evoca evenimentele săptămînii, de a face planuri și de a le discuta. În ziua aceea, își invitau prietenii și rudele.

Duminica cu pricina se detașează din cotidian ca o zi deosebit de activă. Așteptînd să fiarbă apa de ceai, deschisesem radioul ca să ascult ultimele știri, în special un comentariu despre o cursă solitară în jurul lumii. Pusesem ceștile noastre mari de ceai pe o tavă. Am chemat-o pe Anne, fiica noastră mai mare, care tocmai împlinise 16 ani, să stea cu noi în camera unde Neil și Sandy, gemenii, se cuibăriseră în patul lui Lyn, mama lor. Rîdeau cu hohote de bufoneriile lui Douglas, cu doi ani mai mare decît Anne. Douglas, vorbea despre meciurile lui de rugbi. Anne, care făcea alpinism, povestea ascensiunile ei. În cele din urmă, conversația a deviat și s-a axat asupra cursei solitare în jurul lumii. Eu am evocat primejdiile și privațiunile pe care trebuie să le înfrunte un marinar navigînd singur pe ocean.

Gemenii rămîneau tăcuți, dar Anne și Douglas mă sîcîiau cu întrebări. Lyn povestea despre croazierele noastre și despre aventurile pe care le-am trăit în largul Hong-Kong-ului.

„Tată, tu ești marinar. De ce n-am face turul lumii ?" strigă Neil.

Lyn a izbucnit în rîs.

„Minunată idee, a spus ea, să cumpărăm un vas și să facem ocolul lumii !"

Doi ani mai tîrziu, după ce ne vîndusem proprietatea, vitele și uneltele, dispuneam de o sumă suficientă pentru a începe prima etapă a voiajului în jurul lumii pe care îl proiectam.

Robertsonii au părăsit portul englez Falmouth, în ianuarie 1971, la bordul „Lucette"-i, o goeletă de 19 tone, luînd drumul Insulelor Canare. La Miami, ei cumpără un dingey (ambarcațiune cu vîsle), denumit „Ednamair". La Nassau, Anne se decide să rămînă pe uscat. Ea va fi înlocuită de Robin William, tînăr student din Țara Galilor, de 22 de ani. La 13 iunie 1972, în Galapagos, ei se îmbarcă pentru Insulele Marchize. De atunci, au navigat 18 luni. La 15 iunie, sînt atacați și ambarcațiunea lor este scufundată de delfini. Timp de 38 de zile, ei vor trăi pe o plută pneumatică, pe care vor fi nevoiți să o abandoneze în cea de-a 17-a zi, pentru a se refugia pe o minusculă barcă cu carcasa din fibră de sticlă.

Prima zi

M-am aplecat, trecînd un braț pe după umerii lui Neil.

„Totul e bine, fiule, sîntem sănătoși și teferi, iar delfinii au plecat". M-a privit cu un reproș în privire :

„Nu plîngem de frică, a hohotit el, plîngem pentru că «Lucy» s-a scufundat !"

Soția mea m-a privit peste capetele gemenilor ; avea ochii plini de lacrimi :

„Și eu sînt foarte tristă, a spus ea. Poate că ar fi cazul să stabilim unde ne aflăm".

Era lucru de care mă temeam cel mai tare. Încercam un sentiment de vinovăție. Ar fi trebuit să prevăd eventualitatea unui accident de genul celui pe care tocmai îl suferisem. Mă copleșea regretul.

Îl privii pe Douglas. Aceste 18 luni de navigație făcuseră din el un bărbat. Cît despre gemeni, timizi, limitați la orizontul pe care li-l oferea ferma, se transformaseră. Încercam să mă îmbărbătez, spunîndu-mi că voiajul le făcuse bine.

Am curățat puțin podeaua, înainte de a desface trusa de salvare, care făcea parte din echipamentul plutei. Era un cilindru de 1,90 m lungime, din plastic. Am făcut pe-ndelete inventarul conținutului ei. Pîine vitaminizată și glucoză pentru zece persoane, timp de două zile. Zece litri de apă. Opt lămpi de semnalizare (două cu parașută, șase de mînă).

Un ispol (unealtă din tablă sau lemn, asemănătoare cu un făraș, folosită pentru scoaterea apei din barcă), două cîrlige de undiță mari și două mici, o mulinetă, o lingură și montura ei, o undiță de 25 de livre. Un cuțit de securitate conceput de așa manieră încît să nu perforeze pluta (și, în consecință, nici un obiect oarecare), o oglindă de semnalizare, o lampă electrică, o trusă medicală de primă urgență, două ancore plutitoare, instrucțiuni nautice, un far pentru ceață și trei vîsle scurte. În plus, dispuneam de sacul de ceapă pe care i-l dădusem lui Sandy și de produsele salvate de Lyn în ultimul moment al naufragiului : o cutie de biscuiți de o livră, un borcan conținînd aproape o jumătate de livră de bomboane cu suc de struguri, fără a mai pune la socoteală zece portocale și zece lămîi pe care le-am cules din apă. Cît timp va trebui să trăim din aceste puține provizii ? Lyn și-a pus mîna pe mîna mea.

„Trebuie să izbutim să-i debarcăm undeva pe băieți ! a spus ea cu calm. Dacă nu vom realiza nimic altceva pe lumea asta, trebuie cel puțin să putem să ne spunem că i-am dus într-un loc sigur !"

Am privit-o.

„Sigur, am spus eu, vom izbuti".

Dar nu vedeam nici o soluție. Cum să o aleg pe cea mai puțin rea ?

„Trebuie să ne spui unde sîntem. Vrem să știm adevărul", spune Lyn.

Ceilalți o aprobă din cap. „Ce șanse avem ?", a adăugat ea.

Incapabil să le mărturisesc că vom pieri cu toții, le-am prezentat fără grabă diferitele eventualități și, dintr-o dată, am înțeles că nu ne rămînea decît o singură posibilitate : trebuia să navigăm profitînd de alizeu și să atingem zona calmului, situată la 400 mile nord. Șansele de a atinge undeva uscatul erau foarte mici dar, astfel, am fi putut cel puțin să ne plasăm pe ruta urmată de vapoarele comerciale.

Luînd această direcție, am fi putut, eventual, să strîngem puțină apă de ploaie și, poate, să zărim o insulă. În fine, ne vom lupta pentru a trăi, mai degrabă decît să ne lăsăm să putrezim în inactivitate. „Trebuie să reușim să-i debarcăm undeva pe băieți", spusese Lyn. Faptul că luasem o decizie mă elibera de senzația de neputință care mă sufoca. Cinci perechi de ochi erau îndreptați asupra mea. Lyn îi înconjurase din nou cu brațele pe gemeni. Douglas și Robin, fără a-și părăsi postul, au încetat pentru o clipă să privească valurile în căutarea unor resturi recuperabile.

„N-avem de ales, am spus. Să rămînem pe loc încă 24 de ore pentru a vedea dacă putem scoate din apă ceva ce ne-ar fi util, apoi ne vom îndrepta spre nord și vom ajunge în zona calmului".

Apoi am adăugat :

„Cu un dram de noroc, vom întîlni vreun curent care să meargă spre est și care ne va purta spre coasta Americii Centrale. Dacă nu ne va culege cineva din larg între timp !"

Era evident că ceilalți s-au bucurat, văzîndu-mă într-o stare de spirit bună. Pe măsură ce evocam privațiunile care ne așteptau, problemele pe care le aveam de înfruntat, o hotărîre tot mai puternică se citea pe fața lui Douglas. Robin mi-a pus o întrebare în legătură cu traseele pe care le urmau, de obicei, vasele comerciale. Gemenii și-au șters lacrimile și au contemplat borcanul cu bomboane. Eram din nou prinși de elanul acțiunii.

(Va urma)

1000 +1

Invitație

Ministrul de externe britanic, Douglas Home, a declarat în Camera Comunelor că l-a invitat pe omologul său sovietic, Andrei Gromiko, să facă o vizită oficială în Anglia. Invitația a fost făcută în cursul întrevederii particulare a celor doi miniștri la conferința de la Helsinki, dar ministrul sovietic nu a răspuns încă, a subliniat Douglas Home. Acesta a arătat că invitația exprimă dorința guvernului britanic de a ameliora relațiile bilaterale.

Militari

Comisia senatorială pentru serviciile armate a votat în unanimitate reducerea efectivului militarilor americani din țară și din străinătate cu 7 la sută. Ca termen al acestei reduceri, Comisia a fixat data de 30 iunie 1974, cînd vor rămîne 2 076 800 militari activi — cel mai scăzut nivel din anii după cel de-al doilea război mondial. Nu se precizează unde vor fi efectuate aceste reduceri sau dacă vor fi închise baze de peste mări.

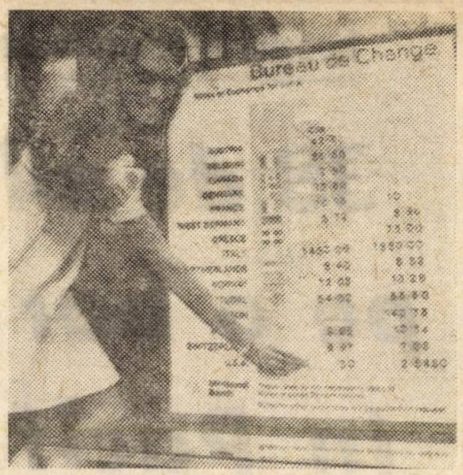

Jacqui Horgan — Miss „Midland Bank 1973" (a doua mare bancă a Angliei) — marchează noile cursuri de schimb

Rămas bun din partea premierului Fidel Castro delegației cubaneze la al X-lea Festival al Tineretului și Studenților de la Berlin

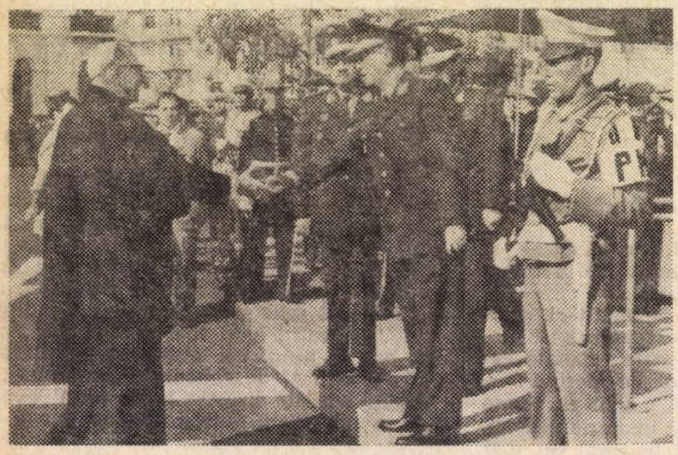

Președintele peruvian, generalul Juan Velasco Alvarado (în uniformă, în planul doi) la prima sa apariție publică după operație (amputarea piciorului stîng)

Cîștigarea uneia din cele mai importante poziții strategice din Guineea - Bissau — Guiledje — de către luptătorii P.A.I.G.C. a fost denumită, în memoriam, „operațiunea Amilcar Cabral"

Precizări

Președintele Afganistanului, Sardar Mohammed Daud, a declarat în cadrul primei sale conferințe de presă că lovitura de stat a fost realizată numai de către afgani, „fără nici o influență străină, fără nici un ajutor din partea unei puteri străine". El a afirmat că în cursul incidentelor au fost ucise accidental opt persoane. Totodată, a dat asigurări că „toți membrii familiei regale și fostul prim-ministru sînt sănătoși".

Experiență

La 28 iulie, la orele 23,03 G.M.T., a avut loc deasupra atolului Mururoa cea de-a doua experiență nucleară franceză din acest an. Potrivit Cartierului general al apărării neozeelandeze, Franța a făcut să explodeze o încărcătură nucleară cu o putere mai mică decît cea de la 21 iulie. Observatorii precizează că prin aceste experiențe se urmărește elaborarea unei bombe termonucleare miniaturale, întărirea încărcăturilor pentru ca ele să reziste rachetelor antirachetă, continuarea cercetărilor pentru construirea rachetelor cu focoase nucleare multiple.

Abrogare

Postul de radio afgan a anunțat într-o emisiune recepționată la New Delhi că, printr-un decret, noul conducător al Afganistanului, Sardar Mohammed Daud, a abrogat la 28 iulie Constituția țării și pînă la promulgarea noii Constituții și-a asumat imputernicirile deținute în trecut de fostul rege și de Parlamentul național. Postul de radio anunță că Daud a dat ordin ca funcționarii civili și militari să continue să-și exercite funcțiile după depunerea unui jurămînt de credință față de republică.

Ofertă

Deputatul social-democrat de Hanau, Gerhard Flaeming, a dezvăluit că a fost, în septembrie 1972, obiectul unei tentative de corupere din partea opoziției creștin-democrate. Această dezvăluire, care ilustrează din nou înfruntările parlamentare ale anului 1972 în R. F. Germania, a confirmat unele declarații recente ale lui Herbert Wehner, președintele grupului parlamentar al P.S.D. Acesta afirmase că un deputat social-democrat (al cărui nume nu a fost dezvăluit) ar fi fost abordat de opoziția U.C.D.-U.C.S. în același scop. Deputatul Flaeming afirmă că un necunoscut, care se pretindea reprezentant al opoziției, l-a asigurat că „nu va mai avea să se mai teamă pentru viitorul său dacă își va da votul lui Rainer Barzel, permițîndu-i acestuia să devină cancelar". Deputatul Flaeming a afirmat că a refuzat această ofertă.

Apelul pentru uniunea egipteano-libiană, semnat de participanții la marșul libian spre Cairo, a fost înmînat președintelui Anwar Sadat

Relații

La Paris au început convorbiri japono–nord-vietnameze pentru stabilirea relațiilor diplomatice între cele două țări.

Tratative

Ciai Șu-ian, locțiitor al ministrului comerțului exterior al R.P. Chineze, a sosit la Moscova. Ca șef al delegației guvernamentale comerciale chineze, el va participa la etapa finală a tratativelor comerciale, începute în luna aprilie, precum și la semnarea unui acord între guvernele U.R.S.S. și R.P. Chineze cu privire la schimburile de mărfuri și plăți pe 1973, informează agenția TASS.

Hărți

Pentru a face mai „plastică" pregătirea piloților, predarea geografiei în școli și a noțiunilor de prim ajutor în serviciile „Salvamont" din R.F.G. se va face în viitor pe baza hărților tridimensionale. Cu ajutorul unui nou sistem de hărți, prezentat pentru prima oară la cel de-al XXII-lea Congres al cartografilor vest-germani de la München, teritoriile schițate pot fi văzute în relief fără mijloace optice de ajutorare (cum ar fi, de pildă, ochelarii polaroizi). „Secția de optică coerentă" a Societății pentru studierea radiațiilor și a mediului înconjurător din München a realizat, cu ajutorul unui sistem laser, fotografierea peisajului ca o hologramă care se pretează la reproducerea tridimensională. Pentru a putea fi văzute plastic, plăcile fotografice trebuie luminate doar cu un fascicul laser. Spre deosebire de procedeele anterioare, care permiteau și ele redarea tridimensională a peisajului, această hologramă poate fi privită din orice poziție : nu mai este necesar un unghi de privire fix.

Convorbiri

Convorbirile indo-pakistaneze cu privire la repatrierea prizonierilor pakistanezi și schimbul de civili dintre Pakistan și Bangladesh au intrat în „etapa decisivă", potrivit unor surse informate din Rawalpindi. Delegația indiană a cerut o scurtă suspendare a discuțiilor, care vor fi reluate la 18 august, la New Delhi, precizează un comunicat comun publicat la Islamabad.

Salvador Allende : „Uniți, vom învinge !"

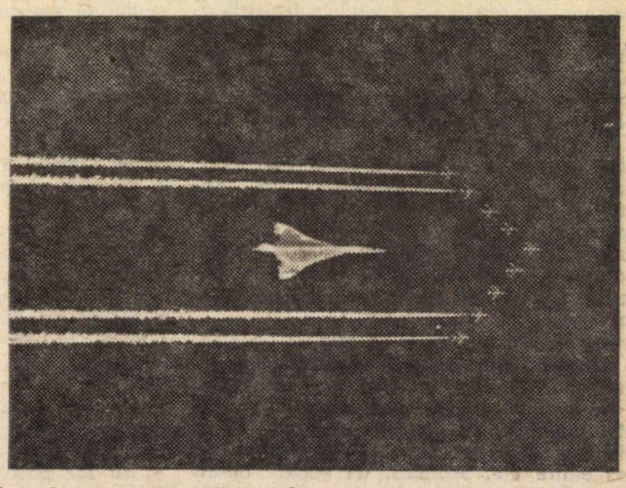

Zbor demonstrativ : Concorde escortat de Red Arrows (Săgețile Roșii), echipa de acrobație a forțelor aeriene britanice

Normalizare

Prima serie de negocieri vest-germano–ungare în vederea normalizării relațiilor dintre cele două țări va avea loc la 13 și 14 august, la Bonn, a anunțat un purtător de cuvînt al Ministerului de Externe al R.F.G.

Sugestii

Americanii care se află în capitala Cambodgiei au fost sfătuiți să-și trimită familiile acasă, a anunțat Departamentul de Stat. Comentînd situația militară din Pnom Penh, purtătorul de cuvînt Charles Bray a arătat că acest sfat a fost dat cetățenilor particulari. Familiile personalului ambasadei americane au fost deja evacuate.

Braille

În paginile unicei reviste de actualitate pentru orbi, din Europa, a fost publicată, pentru prima oară, o reclamă. Într-un anunț publicitar, firma Braun S.A. din Frankfurt pe Main îi informează pe cititorii revistei pentru orbi, „Zeit-stern", care sînt criteriile de alegere a difuzoarelor HIFI. Nu este însă vorba de o reclamă în sensul obișnuit al cuvîntului, ci de recomandări ale unor experți. Cu bună știință a fost ales pentru început un anunț publicitar din domeniul electronicii „distractive" : auzul orbilor, dezvoltat peste medie, îi face să fie cumpărători foarte exigenți de magnetofoane sau instalații-stereo pentru ascultarea discurilor. Publicația, care apare la Hamburg, este tipărită, mai bine-zis presată, în scrierea Braille. Ea este expediată gratuit tuturor orbilor care o solicită pentru a fi „citită" apoi cu vîrful degetelor. Introducerea de anunțuri publicitare ar putea, pe viitor, ajuta editurii să-și recupereze măcar o parte din cheltuielile de producție.

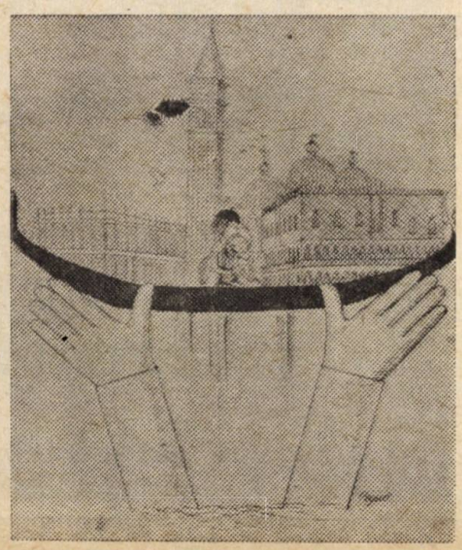

Expoziție de desene umoristice „Veneția trebuie salvată". Autorul desenului reprodus — caricaturistul francez Peynet

ONASSIS – NIARCHOS (8)

Copiii au crescut!

Mircea Grigorescu

Pasiunea secretă a lui Aristotele Onassis a fost să cucerească New Yorkul. L-a fascinat „citadela verticală" prin gigantismul ei, prin neîncetata forfotă umană, prin „moara de miliarde", care este bursa de acțiuni din Wall Street și prin snobismul celor circa trei mii de „aristocrați cu sînge albastru". Pe două căi se poate ajunge în saloanele acelor snobi : să fi avut un străbunic destul de nebun și de norocos, încît să se instaleze, acum două veacuri, pe paraginile unde s-a construit metropola, sau să ai, la una din principalele bănci ale orașului actual, un cont personal de cel puțin 50 de milioane de dolari.

Prima cale îi era, în mod evident, închisă lui Onassis. Acum două veacuri strămoșii armatorului pescuiau, în bărci de lemn călfătuit, de-a lungul țărmului „Asiei Mici" și printre insulițele din sudul peninsulei grecești, fără să prevadă că pe cea mai stîncoasă dintre ele, Skorpios, un nepot de-al lor va instala capitala secretă a unui ciudat imperiu financiar. Numai cu ajutorul acestui „imperiu", – caracterizat prin multe, variate și greu identificabile conturi bancare – putea Onassis să se introducă în „cercurile înalte" din New York City și în vilele misterioase de pe Long Island.

Acum 20–30 de ani, Onassis căuta, pe acolo, satisfacții efemere, pentru el însuși, pentru setea lui insațiabilă de a parveni. De la o vreme, în ultimii 5–6 ani, de cînd numele și figura lui au obținut o celebritate mai mare decît s-ar cuveni, armatorul nu caută în „saloanele ermetice" satisfacții numai pentru el însuși. Îndată după ce Jacqueline l-a fărut, vrînd-nevrînd, „bunicul copiilor Kennedy", Onassis și-a adus aminte și de proprii săi copii, Alixandru și Cristina.

Vom avea, mai departe, prilejul să urmărim destinul băiatului. Deocamdată, să rămînem la New York, în birourile Companiei de navigație aeriană Olympic Airways, unde atrăgătoarea și foarte tînăra Cristina Onassis (19 ani, în 1970), fiica iubită a Tinei Livanos din mariajul cu Aristotele Onassis, a lucrat, îndată după ieșirea dintr-un sofisticat pensionat de domnișoare, ca „air-hostess" la ghișeul de zboruri intercontinentale.

Acolo a plasat-o tatăl ei, miliardarul, care pretindea că... banii lui sînt ai lui și „nu i-a primit cadou de la nimeni", nici moștenire de la tatăl lui, așa că nici el nu are de gînd să-i dea copiilor fără contra-servicii efective.

Prea mult n-a reținut adolescenta din această caricatură de principii. N-a lucrat nici o lună completă, deoarece în fața ghișeului ei s-a prezentat un bărbat, în vîrstă de vreo 50 de ani, care semăna uimitor de mult cu Aristotele Onassis. Părul alb-cărunt, tenul măsliniu, culoarea ochilor cam tulbure, ochelari cu ramă groasă, neagră, nasul cam prea mare, buzele foarte subțiri. Din cauza acestei asemănări, Cristina l-a privit cu interes. Clientul a privit-o și el, insistent, apoi a renunțat să mai cumpere tichetul de avion, s-a prezentat, Joseph Bolker, proprietar de terenuri și constructor din Las Vegas, a invitat-o la masa de seară... Tînăra „air-hostess" a acceptat invitația și după o logodnă, secretă, de cîteva săptămîni, s-a căsătorit cu Bolker, fără fast, aproape fără martori, într-un orășel din apropiere de Las Vegas.

Aristotele Onassis se afla în momentul acela la Londra, pentru afacerile liniilor sale aeriene. Știrea despre dispariția Cristinei și – după cîteva zile – știrea despre mariajul ei cu Joe Bolker i-au provocat succesive depresiuni nervoase.

„Cum ? A făcut nebunia de a se căsători cu un om bătrîn ?" – a exclamat, cu spontană sinceritate, soțul Jacquelinei Kennedy. Apoi, după ce a sosit, fără întîrziere, la sediul „Olympic" din Manhattan, a declarat, public, unui redactor de la o foaie mondenă, că nu va tolera mariajul acesta „morganatic" neautorizat de el – și, în orice caz, – nu va da mirilor nimic, nici cel mai neînsemnat cadou de nuntă. Aflase, probabil, că Joe Bolker, un cunoscut speculant de terenuri și de lucrări imobiliare, nu era chiar milionar, dar nici prea departe.

Onassis nu și-a mai văzut fiica timp de doi ani, termen, de altfel, destul de obișnuit și pînă atunci. Însă în ziua cînd Cristina Onassis-Bolker a împlinit 21 de ani, Aristotele i-a trimis o invitație, a rugat-o să serbeze ziua aniversară „în familie", la Londra !

Sărbătorita i-a răspuns că se află „cu soțul ei" la Hollywood și că n-ar putea petrece ziua de naștere decît cu „mama ei". Onassis i-a răspuns că o invita nu numai pentru o zi de aniversare, ci pentru o convorbire absolut necesară, între ei doi. Că afacerile lui îl reține la Londra, că nu știe unde se află Tina Livanos și nici nu-l interesează, iar „soția lui", Jacqueline, face o croazieră în Oceanul Pacific, așa că nu va avea plăcerea de a lua parte la întîlnirea dintre fiică și tată.

Joe Bolker, un tip foarte abil, a îndemnat-o pe Cristina să se ducă la Londra, să asculte chemarea tatălui ei – și foarte bine i-a prins acest sfat. Onassis i-a dat fetei un cec, din fondurile de investiții ale firmelor sale, în valoare de zece milioane de dolari, după unele aprecieri evident exagerate, de cel mult două milioane, după cum ar fi declarat chiar Cristina.

Cadoul nu era simplu și necondiționat. Onassis i-a cerut, în termeni categorici, să divorțeze – declarînd că, în caz de refuz, consideră cecul acela ca lichidarea drepturilor ei de succesiune. Cristina, dresată de Bolker, s-a arătat destul de supusă, a promis că va reflecta serios, că nu-i deloc exclus să divorțeze, diferența de vîrstă dintre ea și soțul ei fiind aproape tot atît de mare, cît este diferența dintre Onassis și Jackie...

După aceste amabilități dulci-acrișoare, Cristina a luat cecul și a plecat. Cecul era sigur și prezent, succesiunea probabilă și... viitoare. S-a dus direct la Hollywood și acolo, la un local din cele mai vestite și mai rău famate, „Bistro", de pe Beverly Hills, a organizat „adevărata" sărbătoare a zilei de naștere, festivitate demonstrativă și, desigur, ironică la adresa tatălui ei. A poftit echipe întregi de fotoreporteri și, în fața lor, sub fulgerele lămpilor „flash", l-a îmbrățișat, cu pasiune, pe Joe Bolker, apoi amîndoi au stins luminările de pe „torturile" reciproce : el a stins, dintr-o suflare, 21 de focuri plăpînde, ea s-a luptat, efectiv, cu 50 de flăcări, din care cauză cele mai multe au scos fum – după cum relatează martorii oculari.

„Socrul meu își închipuie că tot ce-i pe lume poate fi vîndut și cumpărat. Cristina și cu mine am vrut să-i demonstrăm că nu-i adevărat. Ne simțim mai bine cu două milioane în buzunar, dar Onassis nu va cumpăra niciodată, cu nici un cec, divorțul meu" – a spus Joe Bolker, după orgia ostentativă de la „Bistro". Iar Cristina a ținut un mic discurs, în care a afirmat : „De la începutul mariajului meu am fost victima unor presiuni morale și fizice din partea tatei. M-a chemat la Londra să-mi dea cecul, dar cu ocazia aceasta a chemat și un medic. A vrut să mă supună examenului medical și să mă convingă că m-a îmbolnăvit... căsătoria și că soțul meu îmi dă stupefiante, vrînd să-mi anihileze voința.

Cristina Onassis cu soțul ei, Joe Bolker

Nu-i nimic adevărat. Tata nu vrea să înțeleagă asemănarea dintre cazul lui și al lui Joe Bolker. Eu l-am luat pe Joe, așa cum Jackie l-a luat pe Onassis. Nu văd nici o deosebire între aceste două situații și, de asemenea, nici o tragedie. Nu mă despart de soțul meu pentru că-mi dă tata bani în acest scop. Voi căuta, la nevoie, alte pretexte..." a terminat Cristina, în mijlocul aplauzelor asistenței, venită anume la Hollywood din numeroase orașe americane și europene.

Și cu toate aceste declarații și divergențe, care, la prima vedere, săpau o prăpastie de netrecut între socru și ginere, între fiică și tată — repetînd, într-o mare măsură — dramoletele dintre bătrînul armator Livanos și tînărul ambițios Onassis, petrecute cu mulți alți înainte, Cristina și Joe Bolker au reușit să se impună. Succesul lor a fost asigurat — cel puțin în mod provizoriu ! — de proiectul uriașului „ultra-zgîrie-nori" Olympic-Building din Manhattan. Informat de Onassis însuși — care în convorbirile sale cu Cristina, la Londra, a comis o naivă indiscreție, — Joseph Bolker a sesizat, pe loc, importanța extraordinară a acestei afaceri imobiliare.

■

În treburile lui din Las Vegas, Bolker a fost osociat, de cîteva ori, cu unul dintre cei mai mari arhitecți-constructori din Statele Unite, Kevin Roche. Acesta face, el însuși, parte din școala prestigioasă a lui Morris Lapidus-senior, dar, spre deosebire de Lapidus-junior, lansat în construcții fanteziste și imobile pentru stațiuni de vacanță, Kevin Roche s-a specializat în imobile cu destinații practice, mai ales în bănci, edificii blindate, depozite etanșe de mărfuri inflamabile și altele asemănătoare. Renumele lui — și, evident, al grupului de arhitecți și de ingineri asociați cu el — se află la o cotă înaltă. A-l avea pe Kevin Roche alături, într-o afacere imobiliară, trece drept o garanție de seriozitate — și Joe Bolker, care știa exact acest lucru, s-a îndreptat spre Onassis și afacerile lui din Manhattan, la braț cu marele arhitect. Ușa li s-a deschis foarte repede. Ei au propus să preia, cu sprijinul financiar al unei bănci specializate, „The National Savings Bank", o mare parte din problemele de finanțare și edificare a gigantului „Olympic". Sarcina lui Bolker era să achiziționeze terenurile din unghiul Fifth Avenue cu 52 Street, inclusiv imobilele „Cartier" și „Best", la prețuri variind între 20 și 30 de mii de dolari metrul pătrat.

Sarcina lui Kevin Roche era să întocmească — pornind de la ideile celor doi Lapidus — un proiect de zgîrie-nori care să poată sta „pe picioarele lui", oricît de înalt ar fi, și să nu calce legile edilitare, foarte severe la New York, și nici recentele prevederi ecologice, nu mai puțin serioase.

Cu sprijinul senzațional acordat de oameni de talia lui Lapidus și Roche, întreprinzători și aventurieri ca Joe Bolker și alții ca el, precum și de bănci de diferite categorii, va reuși Onassis pe noul său teren de afaceri imobiliare ?

Un număr mare de observatori se îndoiesc, din cauza unei femei, o ziaristă, Ada Lusia Huxtable, redactoare la „New York Times", specializată în chestiunile de ecologie. Colegii ei de meserie o numesc „procurorul cetății", pentru modul sever și documentat în care studiază și critică proiectele de lucrări urbanistice, proiectele imobiliare, măsurile de protejare a parcurilor din New York City și — cu predilecție — din Manhattan.

Temîndu-se de argumentele ei necruțătoare, foarte ascultate de opinia publică — Onassis a crezut că face o manevră captivantă, invitînd-o pe Ada Lusia Huxtable să vadă macheta viitorului „Olympic". Ideea s-a dovedit catastrofală. Ziarista s-a îngrozit, la știrea că se proiectează un edificiu de dimensiuni astronomice în chiar „inima cetății", la cîțiva metri de Catedrala St. Patrick. A prevenit autoritățile comunale că va dezlănțui o campanie de presă dacă nu vor fi respectate prevederile din așa-numita „zooning law".

Această „law" nu se ocupă de clădirile orașului decît pînă la înălțimea de 100 de

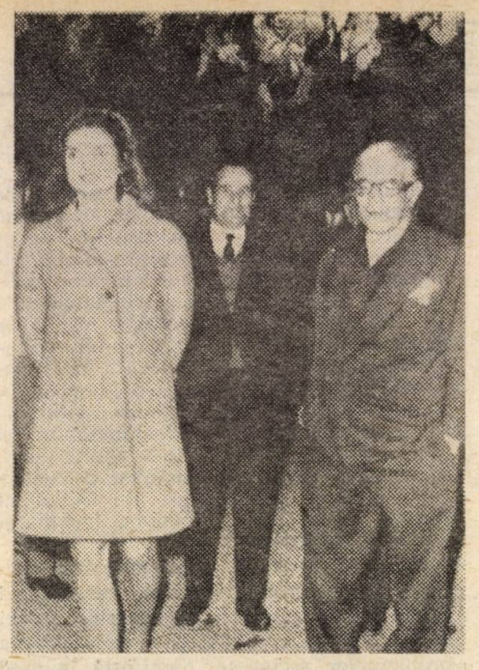

Mult-fotografiata familie Onassis

metri. De acolo în sus le lasă libere, dacă respectă legile echilibrului și ale rezistenței. Dar pînă la suta de metri, reglementarea este strictă, noile clădiri din New York trebuie să respecte regulile de așezare, să nu se aglomereze, în mod sălbatic, în spațiul limitat al orașului, să lase, cum scrie Ada Lusia Huxtable, „dreptul aerului de a exista și de a fi respirat".

De fapt, de aproape un deceniu, arhitecții și constructorii din New York City se lovesc de problemele de „respirație" ale orașului. Din acest punct de vedere, citadela cu cele mai înalte imobile din lume a fost împărțită în două straturi : „New York nr. 1" în care sînt cuprinse toate casele pînă la o sută de metri înălțime și „New York nr. 2", de la acest nivel mai sus.

Cine construiește deasupra limitei poate să facă, aproximativ, ce vrea. Morris Lapidus a cunoscut această regulă cînd și-a imaginat un adevărat „Olimp" de oțel, de fibre plastice, de sticlă incasabilă, înalt de vreo patrucinci sute de metri. Dar baza acestui „Olimp", sistemul lui de susținere, de la sol pînă la prima sută de metri de înălțime, trebuia făcut de Kevin Roche, din stîlpi solizi de beton armat și din structuri de oțel, din cupole care să includă și să păstreze neatinse magazinele „Cartier" și „Best", să conserve fațada pseudo-clasică a societății „Olympic Airways" și să îndeplinească cine știe cîte alte condiții, extraordinar de scumpe...

Din cauza, neprevăzută, a ecologiei, din cauza lui „zooning law" și din cauza unei ziariste incoruptibile, Onassis dă, acum, înapoi.

Totuși, el nu poate renunța la „Olympic Building", proiect în care a investit cîteva milioane, dar mai ales o enormă cantitate de prestigiu. „Socrul meu — a declarat Joe Bolker — va face acest imobil, cu orice preț. El nu-și poate pierde «fațada». Nimeni pe lume nu poate pierde atîția bani din cauza unei probleme «de respirație». „Nu este numai de respirație, ci de existență !" i-a replicat Ada Lusia Huxtable, într-unul din articolele sale.

Un singur om este de părere că afacerea „Olympic Building" va rămîne un „bluff", o piatră aruncată în apă de Aristotele Onassis și de prietenii săi, pentru scopuri publicitare, pentru a se așeza o perdea de fum în jurul altor afaceri, discutabile sau periclitate. Acest om se numește, bineînțeles, Stavros Spiros Niarchos și stă la Londra. Nu-l preocupă nici o chestiune de ecologie sau de puritate a aerului. Se mulțumește cu apartamentele lui de la Paris, Nisa, Monte Carlo, Roma, Saint-Moritz, Suvretta, cu birourile de la Londra, Liverpool și Rotterdam, cu sediile „sociale" de la Ciudad de Panama, Managua, Monrovia, Sao Tomé și altele. Este adevărat că apartamentele, sediile, reședințele acestea, dacă ar fi puse, toate, unele peste altele, s-ar înălța din ele un edificiu comparabil cu proiectul „Olympic Building", însă Niarchos este mai prudent, pare mai abil, se strecoară mai felin printre legi și paragrafe, printre contracte și convenții.

Deocamdată, pretinde că se repauzează. Doliul pe care l-a arborat, cu o inexplicabilă tristețe, după enigmaticul deces al soției sale Eugenia, se prelungește. Afacerile i le conduce, în mod public, fiul lui, Philippos Niarchos, un tip introvertit, taciturn, cu fața frumoasă dar crispată, un om despre care nimeni, nici tatăl lui, nu știe ce anume gîndește. Cu ajutorul acestui inabordabil patron, Niarchos organizează și urmărește — din umbră — una din cele mai mari afaceri ale sale. Reface, încetul cu încetul, holdingul Livanos-Niarchos, marea flotă pe care a primit-o ca dar de nuntă, acum trei decenii. Acum, nu mai numără decît patru nave din cele aproape 200 de odinioară. Altele noi au venit să ia locul celor vîndute, scufundate sau — pur și simplu — pierdute prin cine știe ce golfuri și porturi, cu mărfuri cu tot, pentru a nu mai da naștere la procese de asigurări maritime, la procese fiscale, sau, mai grav, la urmăriri penale, pentru contrabandă. Holdingul era evaluat, la finele anului 1972, la 2 milioane de tone capacitate brutto de încărcare. Un singur petrolier cu inițialele cuplate „L" și „N" transportă 300 000 de tone de țiței. Să fie, oare, afacerile lui Niarchos, pe mări, mai solide decît ale lui Onassis, pe pămînt ?

(Va urma)

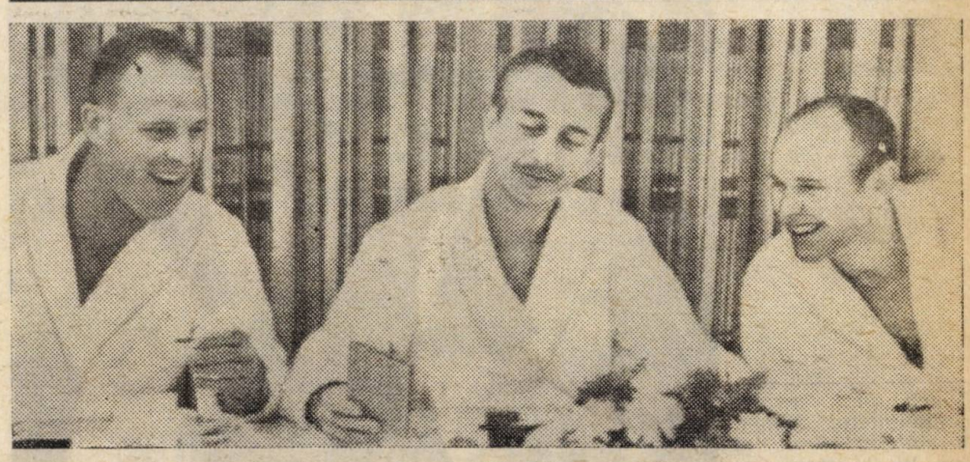

Cu cîteva ore înainte de lansare, Jack Lousma, Owen Gorriott și Alan Bean, membrii echipajului misiunii „Skylab-2" sînt bine dispuși

C. Ш. A.

MOSCOVA

S. U. A. — CUBA: ÎNCEPUTUL UNUI DIALOG?

ÎN ULTIMELE zile ale lunii ianuarie, un grup de congresmeni republicani a dat publicității un amplu raport, intitulat „Despre destinderea încordării în relațiile cu Cuba", raport asupra căruia merită să ne oprim mai mult. Raportul face o sinteză a diverselor argumente exprimate în Statele Unite în favoarea renunțării la linia anticubaneză și, pe baza lor, se fac recomandări pentru Congres și puterea executivă.

În ultimul timp, scriu autorii săi, au apărut trei factori care confirmă necesitatea elaborării unei politici noi în relațiile cu această țară.

Primul, consideră ei, constă în situația generală modificată din lume, în procesul de destindere a încordării internaționale, o anumită îndepărtare a conducătorilor americani de anticomunismul fățiș și orientarea lor spre un dialog cu Răsăritul. Situația politică reală a anului 1973, scriu congresmenii, dovedește necesitatea revizuirii relațiilor dintre S.U.A. și Cuba. Ca urmare a modificărilor care s-au petrecut în lume, arată ei, Washingtonul a păşit pe calea stabilirii „unor relații realiste" cu alte guverne, la lărgirea contactelor de afaceri și a colaborării comerciale cu Uniunea Sovietică și țările socialiste europene. Această atitudine realistă trebuie să fie demonstrată și față de Cuba. „Dialogul cu Cuba, apreciază autorii raportului, ar reprezenta o perfecționare a acestei concepții. El ar înlătura contradicția vădită din politică".

Al doilea — eșecul politicii americane de izolare diplomatică a Cubei. După cum se știe, în prezent, numeroase țări de pe continentul american întrețin relații diplomatice cu Havana. Împrejurarea neliniștește în mod serios cercurile oficiale ale S.U.A., care s-au convins că țările latine din această parte a globului nu împărtășesc poziția anticubaneză a Washingtonului. Politica de izolare a Cubei a suferit eșecuri nu numai în America Latină. Cu toată nemulțumirea Washingtonului și toate măsurile de presiune adoptate de el, se întăresc relațiile economice și comerciale reciproc avantajoase ale Cubei cu Franța, Italia, Anglia, Canada, Japonia și alte țări capitaliste.

Al treilea factor care îndeamnă la căutarea „unei politici cubaneze noi", autorii raportului îl consideră a fi hotărîrea Cubei de a colabora cu S.U.A. în soluționarea problemelor reciproce, manifestă în mod elocvent în tratativele privind măsurile împotriva răpirii de avioane și nave maritime.

Acordul dintre S.U.A. și Cuba privitor la deturnarea avioanelor, care reprezintă primul angajament contractual încheiat între cele două țări de cînd Washingtonul s-a situat pe linia nerecunoașterii, a boicotului politic și blocadei economice față de Cuba, a fost primit cu satisfacție de către opinia publică americană. El a fost apreciat ca un fapt pozitiv, care trebuie să apropie începutul unui dialog mai cuprinzător între cele două țări, în interesul destinderii internaționale, al dezvoltării relațiilor dintre state, indiferent de orînduirea lor socială.

Normalizarea relațiilor este în interesul ambelor țări, subliniază congresmenii. Se vor călăuzi oare cercurile guvernante ale S.U.A. după asemenea recomandări? Tocmai în aceasta își pune, în prezent, mari speranțe opinia publică americană. Semnarea acordurilor cu Cuba a fost considerată de către mulți drept o împrejurare dătătoare de speranțe, care dovedește că la Washington a precumpănit poziția realistă.

Toate arată că în Statele Unite nu este exclusă posibilitatea unor noi pași pozitivi în politica față de Cuba. Ziarele atrag atenția, în mod deosebit, asupra unei oarecari schimbări a tonului declarațiilor oficiale. Astfel, vorbind despre perspectivele dialogului cu Cuba, William Rogers a declarat ziariștilor: „Nu ne pronunțăm categoric împotriva acestui lucru".

În ceea ce privește Republica Cuba, nu guvernul său a fost inițiatorul ruperii relațiilor americano-cubaneze. La începutul anului 1960, cînd relațiile, din vina părții americane, au început să se înrăutățească vădit, guvernul cubanez a propus Statelor Unite să ducă pe căi diplomatice tratative în scopul reglementării problemelor litigioase. Cuba a făcut în repetate rînduri și ulterior propuneri asemănătoare. Washingtonul însă a continuat politica ostilă Cubei. Situația a determinat actuala poziție a Havanei, care pune posibilitatea dialogului în dependență directă de încetarea de către Statele Unite a blocadei insulei, a activității subversive și provocatoare, a încercărilor de a dicta Cubei cu cine să întrețină relații și cum „să se comporte" în America Latină.

Dineu în onoarea președintelui Nixon, la ambasada iraniană din Washington, cu ocazia vizitei șahinșahului Iranului

COMBAT

PARIS

SPANIA RĂMÎNE DEPARTE DE C. E. E.

CONTRAR evenimentelor care se petrec la Atena, unde abolirea monarhiei n-a provocat nici un fel de complicație diplomatică, schimbările intervenite la Madrid din momentul numirii în postul de prim-ministru a amiralului Carrero Blanco par să fi antrenat o răceală — trecătoare, fără îndoială, — între Spania și S.U.A. Una din cauzele acestui dezacord constă în faptul că politica externă a noului guvern franchist este în contradicție cu ambițiile și intențiile Departamentului de Stat și Departamentului Apărării. Elaborînd planul privind restructurarea alianței atlantice, prezentat la Bruxelles de Schlesinger, experții Pentagonului scontau că „linia" lui Lopez Bravo, fostul ministru al afacerilor externe, va fi continuată cel puțin un an, permițînd un început al politicii de deschidere a Spaniei în direcția „micii Europe".

Lopez Bravo și cei care-l sprijineau s-au străduit să elimine divergențele, atît politice, cît și economice, între statul falango-franchist și restul lumii occidentale. Plecarea sa și modificările intervenite în componența cabinetului marchează o desprindere de această tendință. În asemenea condiții, este mai mult decît improbabil ca membrii europeni ai N.A.T.O. și Canada să consimtă admiterea Spaniei în cadrul alianței, în pofida interesului strategic pe care l-ar reprezenta o asemenea aderare.

A existat o vreme, în special imediat după vizita amiralului Sherman, șeful operațiunilor armatei navale a S.U.A., la Madrid (15 iulie 1951), în care Caudillo și guvernul său rîvneau la integrarea Spa-

niei în cadrul alianței. Posibilitatea, dacă nu probabilitatea unei cooperări cu cele două țări iberice, figura în raportul secret al amiralului Fletcher și în planurile militare mediteraneene. În această perspectivă, a fost semnat la 26 septembrie 1953 Pactul de apărare mutuală între Washington și Madrid. Totuși, pe măsură ce „războiul rece" făcea loc „deschiderilor către toate direcțiile" și cum persista o opoziție fermă din partea țărilor scandinave de a se alătura unei țări care interzicea cetățenilor săi exercitarea libertăților sindicale și politice în accepțiunea „occidentală", Madridul a schimbat treptat tactica.

Mai mulți miniștri ai noului guvern format în octombrie 1969 s-au străduit să efectueze o apropiere de restul Europei prin intermediul integrării în C.E.E., convinși că îmbunătățirea situației economico-financiare a țării ar diminua contrastele și controversele între Madrid și „blocul antifranchist". Înainte ca acest obiectiv să poată fi atins, aripa intransigentă spaniolă și-a pierdut răbdarea. În cîteva zile, ea a destrămat pînza țesută de-a lungul anilor de Bravo și prietenii săi. Cu siguranță, conform studiului OECD, procentul de creștere a economiei spaniole sporește. Balanța veniturilor, care în 1969 arăta un deficit de 400 milioane de dolari, marca în 1972 un excedent de 650 milioane de dolari. Dar consolidarea economico-financiară nu a fost deajuns pentru a constitui o bază suficientă de alăturare la Piața comună. În declarația sa guvernamentală, amiralul Blanco s-a „distanțat" în mod net de C.E.E. El a ajuns la concluzia că admiterea țării sale în Comunitatea vest-europeană este în prezent — datorită unor motive politice — irealizabilă. Or, cei mai influenți conducători ai regimului, ca amiralul Blanco, vicepreședintele Consiliului, Fernandez Miranda, și însuși Caudillo sînt hotărîți să reziste reformiștilor și să nu facă concesii politice, adică să împiedice ca Spania să redevină o democrație parlamentară.

Ei se arată în mod deosebit decepționați, dacă nu revoltați, în fața intransigenței de care se lovesc revendicările madrilene în domeniul agricol. În cursul ultimei runde a negocierilor de la Bruxelles, dezideratele Madridului, deloc excesive, s-au lovit de baricadele italiene și au fost respinse. De asemenea, Ceron, responsabil cu relațiile comerciale internaționale, răspunzînd la întrebarea dacă țara sa ar consimți o modificare a legislației vamale, arăta : „Noi vom scădea tarifele noastre vamale numai în măsura în care acest fapt ne va părea oportun și în momentul pe care-l vom alege noi".

Concomitent, un cotidian de seară din Madrid relata că epoca în care emisarii spanioli făceau demersuri în birourile și pe culoarele palatului C.E.E. de la Bruxelles este depășită.

Guvernul amiralului Blanco se va strădui să liberalizeze economia sa, independent de C.E.E., și să sporească procentul competitivității mărfurilor sale, pentru a face rost de debușeuri extraeuropene. Șansele cele mai bune de extindere a activității i se par a fi în America Latină. Aderarea la C.E.E. nu rămîne decît cel mult un obiectiv pe termen lung.

Georges Andersen

ПОЛИТИКА

BELGRAD

UNIFICAREA EGIPTULUI CU LIBIA, ÎN DISCUȚIE

LA CAIRO au avut loc, în ultimele săptămîni, dezbateri fără precedent în legătură cu unificarea Egiptului și Libiei, prevăzută pentru 1 septembrie a.c. Din momentul sosirii, pe neașteptate, a președintelui Moamer Geddafi la Cairo, în seara zilei de 22 iunie, și pînă la plecarea sa din Egipt, la 9 iulie, liderul libian s-a întîlnit cu aproape toți oamenii politici de frunte ai Egiptului, începînd de la numeroase întîlniri cu președintele Sadat pînă la întîlnirile cu membrii guvernului, ai Comitetului Central al Uniunii Socialiste Arabe, ai parlamentului, cu judecători de la Tribunalul Suprem, cu guvernatori ai provinciilor, cu membri ai organizațiilor de femei, precum și cu un grup de ziariști eminenți. La aceste dezbateri au participat, de asemenea, membri ai Consiliului libian al Comandamentului Revoluției, incluzîndu-l și pe premierul Jalud.

Poate este devreme pentru a fi rezumate rezultatele acestor contacte, însă se poate spune că, în cadrul lor, s-au manifestat deschis deosebiri în punctele de vedere exprimate. Această expunere de păreri deschisă a contribuit la crearea unei atmosfere mai sănătoase în relațiile dintre Egipt și Libia.

Între timp, a devenit pe deplin clar că Egiptul este de acord, în principiu, cu unificarea, însă ar fi mai mulțumit dacă ea s-ar realiza pe etape și într-un mod gradual, după studii detaliate, care să fie supuse dezbaterii publice în cele două țări.

Unii din cei care au luat parte la dezbaterile purtate zilele trecute au propus ca unificarea să se proclame la data la care a fost anunțată, dar la realizarea ei să se treacă numai după o anumită perioadă, eventual nu înainte de a se rezolva criza din Orientul Apropiat și a se înapoia Egiptului teritoriile ocupate.

Alții au propus ca la 1 septembrie să aibă loc un referendum în ambele țări, cu privire la principiul unificării și după aceea să fie elaborate în etape detaliile structurii viitoarei comunități. Se pare că și colonelul Geddafi a fost de acord cu această propunere.

Însă, cînd unii participanți au pus întrebarea dacă nu ar fi o soluție mai bună federația decît unificarea, colonelul s-a situat energic pe poziția că această formă de „uniune parțială" ar fi nepractică și ar duce la scindare. El a relevat cu perseverență că nu poate exista „uniune parțială" și că prin unificare el înțelege crearea, din Egipt și Libia, a unui stat în care toate instituțiile să fie contopite, Cairo să fie capitala, iar președintele Sadat — șeful statului. El a afirmat că federația egipteano-siriană din 1958 s-a destrămat tocmai din cauza caracterului său federal, în care fiecare din unități și-a menținut propriile particularități astfel că, în absența unei legături geografice, a fost ușor să se ajungă la destrămare. El a atras, de asemenea, atenția asupra faptului că insuccesul în efortul de a se realiza uniunea așa cum a fost planificată, ar putea să ducă la mari tensiuni între Egipt și Libia. A explicat că în Libia există forțe care sînt împotriva apropierii de Egipt și că unii lideri arabi l-au avertizat să nu treacă la unificarea cu Cairo. La un moment dat, el a spus chiar că, în măsura în care opiniile sale cu privire la unificare nu vor fi acceptate, el poate să se retragă din funcție și să permită altora să realizeze uniunea așa cum doresc.

În unele momente, colonelul Geddafi a fost decepționat și critic la adresa poziției presei egiptene.

Trebuie, de altfel, spus că, deși nu are nici un fel de rezerve față de ideea ca atare a unificării cu Libia, Egiptul este cel puțin precaut față de orice încercare pripită de unificare, avînd în memorie experiența nefericită dintr-o asemenea unificare prematură cu Siria, de acum 15 ani.

Convorbiri recente între președinții Sadat și Geddafi

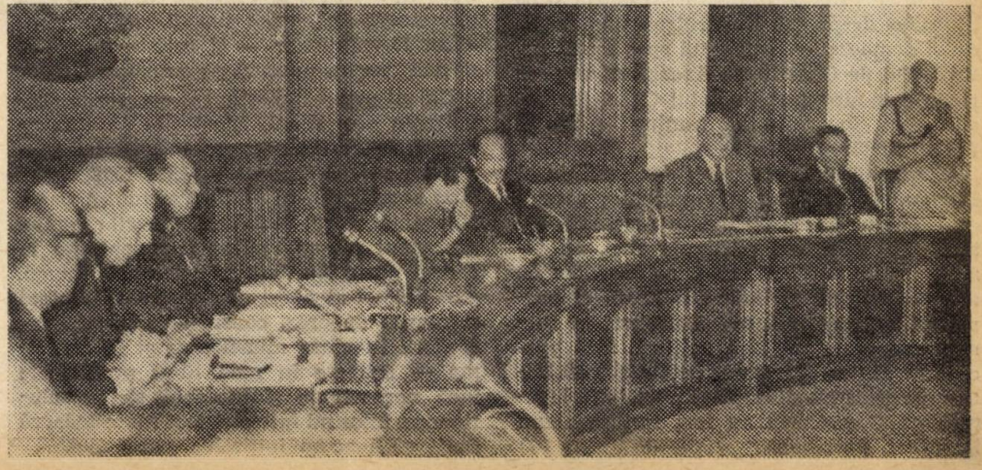

Avînd în urma lor o experienţă îndelungată în ceea ce priveşte ideile, ideologiile şi sistemele, unii egipteni, se pare, nu sînt pregătiţi să tolereze „sectarismul şi extremismul" tînărului lider libian. Alţi egipteni, chiar şi conservatori, nu pot accepta „fundamentalismul" islamic al lui Geddafi. Unii au atras atenţia din nou asupra contradicţiei dintre sistemul „revoluţiei populare" spre care tinde colonelul Geddafi şi sistemul statului juridic al preşedintelui Sadat. Apelurile pe care radio Tripoli le-a adresat egiptenilor de a „realiza revoluţia populară în propria ţară" au stîrnit nemulţumiri la Cairo, iar Musa Sabri, redactor-şef al ziarului „Al Akbar", le-a numit ingerinţe în treburile interne ale Egiptului.

Indiferent de actualele deosebiri şi rezerve, este larg răspîndită părerea că nici Egiptul şi nici Libia nu-şi pot permite ca unificarea celor două state să nu fie proclamată aşa după cum a fost planificat, în acelaşi timp fiind obţinut un acord ca structura statului unitar să fie realizată gradual.

Ambele părţi consideră că, în măsura în care actul unificării nu ar fi promulgat aşa după cum a fost anunţat, regimurile din cele două ţări s-ar confrunta cu dificultăţi şi încercări. În timp ce Egiptul ar putea fi constrîns la o alianţă cu regimurile arabe conservatoare, inclusiv cu cel al Arabiei Saudite, Libia s-ar putea confrunta cu o perioadă de instabilitate similară celeia prin care au trecut Siria, Irak şi Yemen după încercările nereuşite de unificare cu Egiptul.

De aceea, se consideră că este necesar să se întreprindă eforturi în continuare pentru a se depăşi dezacordurile în ceea ce priveşte formele concrete ale unificării şi găsi soluţii care să răspundă cel mai bine şi unui popor, şi celuilalt.

Ibrahim Amer

Neues Deutschland

BERLIN

BIRMANIA: PREOCUPĂRI ACTUALE

O DELEGAŢIE de ziarişti din Birmania a vizitat de curînd R. D. Germană. Pe parcursul şederii, ea a prezentat principalele probleme actuale existente în această ţară.

De cîtva timp, climatul politic al Birmaniei este determinat de discuţia care se poartă în privinţa unei noi Constituţii. Un comitet, format din 100 de membri ai Partidului Calea Birmaniei spre Socialism, altor organizaţii şi reprezentanţi ai tuturor naţionalităţilor, a prezentat populaţiei, în vederea dezbaterii, un proiect de Constituţie. El prevede, printre altele, introducerea unui sistem de democraţie socialistă, care se sprijină pe muncitori şi ţărani şi îşi propune drept ţel construirea unei orînduiri democratice, orientată spre socialism. Proiectul de Constituţie fixează cît se poate de clar faptul că Partidul Calea Birmaniei spre Socialism va rămîne singurul partid al ţării.

Membrii celui mai înalt for politic al Birmaniei, Consiliul Revoluţionar, condus de Ne Win, au întreprins, în prealabil, călătorii în diferitele părţi ale ţării, au vizitat organizaţii de masă, au discutat cu mii de oameni, strîngînd impresii şi propuneri. În acest fel, s-a desfăşurat în Birmania o vastă mişcare politică, fără precedent. Multe din experienţele şi rezultatele concrete ale discuţiilor purtate în legătură cu Constituţia au fost incluse acum în acest document.

Ne Win

În luna octombrie a anului în curs, urmează să aibă loc cea de a doua adunare a Partidului Calea Birmaniei spre Socialism. Ea este pregătită de grupele de partid şi urmează să elaboreze Constituţia. Poporul va decide în cadrul unui referendum dacă o acceptă sau nu. Cu prilejul numeroaselor mitinguri, marea majoritate a cetăţenilor s-a şi pronunţat în favoarea acestei Constituţii. În ianuarie-februarie, anul viitor, se va vota, pentru prima oară în istoria statului unional asiatic, un Consiliu Central Popular, a cărui primă plenară va avea loc la 2 martie 1974 — a 12-a aniversare a preluării puterii de către Consiliul Revoluţionar — şi care urmează să decidă asupra unor vaste transformări.

Un alt punct important îl constituie dezvoltarea economică. Eforturile se concentrează, în special, asupra îndeplinirii planului cincinal început în 1971/1972. După cum rezultă din rezoluţia Partidului Calea Birmaniei spre Socialism, ţelurile anului precedent nu au putut fi îndeplinite în cadrul agriculturii şi industriei. De aceea, partidul — al cărui simbol, roata dinţată şi planta de orez, constituie expresia încrederii în clasa muncitoare şi în ţărănime — dezbate în mod liber problemele încă nerezolvate şi încearcă să le soluţioneze, folosind într-o şi mai mare măsură decît pînă acum iniţiativa populaţiei.

INFORMATIONS U.N.E.S.C.O.

SE NAŞTE UN NOU STAT: PAPUASIA - NOUA GUINEE

Convorbire cu Ebia Olevale

ministrul educaţiei din Papuasia – Noua Guinee

În Oceanul Pacific, la aproximativ 160 km nord de Australia, o naţiune este pe cale să se nască: Papuasia-Noua Guinee. Teritoriul ei acoperă jumătatea răsăriteană a marii insule Noua Guinee şi alte cîteva insule, printre care arhipelagul Bismarck şi Bougainville din grupul insulelor Salomon — în total aproximativ 475 000 km². Situate nu departe de Ecuator, cîmpiile joase şi litoralul Noii Guinee au un climat cald şi umed, dar interiorul cu un relief accidentat — anumite vîrfuri depăşesc 4 000 m înălţime — beneficiază de condiţii climatice mai temperate.

Ce se ştie despre Noua Guinee? Foarte puţin. În secolul XVI, exploratori spanioli şi portughezi au debarcat într-o insulă ai cărei locuitori li se păreau că seamănă cu acei din Guineea africană. La începutul sec. XIX, olandezii au pus stăpînire pe jumătatea de vest a insulei — în prezent provincia indoneziană Irianul de Vest. În 1884, în partea de sud-est, denumită Papuasia, a fost instaurat un protectorat britanic. Cam în aceeaşi epocă, Germania anexa nord-estul. În 1906, protectoratul britanic a fost transferat Australiei care, după primul război mondial, a primit din partea Ligii Naţiunilor un mandat asupra fostului teritoriu german. După cel de-al doilea război mondial, acest teritoriu, trecut sub tutela O.N.U., este administrat de Australia sub numele de Teritoriu al Papuasiei-Noua Guinee.

— Peste cîteva luni, ţara dv. va fi autonomă. Cum se va exprima în practică acest lucru?

— La 1 decembrie 1973, guvernul australian va proclama în mod solemn autonomia Papuasiei-Noua Guinee. Dar, de fapt, procesul a început de mulţi ani. Primul nostru parlament a fost ales în 1964: el avea 64 de membri. Cu prilejul unor noi alegeri, în 1968, au fost aleşi 84 de deputaţi, iar anul acesta, în aprilie, noi am ales un parlament de 100 de membri şi

am format un guvern de coaliție. De fapt, deci, ne guvernăm de pe acum noi înșine.

Totuși, nefiind un stat suveran, nu avem încă o constituție (țara noastră este administrată în baza unei legi a parlamentului australian). Dar, în luna august 1972, a fost înființată o comisie pentru a studia și redacta un proiect de constituție. Papuasia-Noua Guinee va fi pe deplin independentă în 1974.

— Vorbeați despre alegeri. Puteți să-mi caracterizați situația politică din țara dv. ?

— Avem patru partide politice. Partidul Unificat este o formație creată de plantatori și de comercianți bogați, la care s-au alăturat ulterior proprietari autohtoni.

Celelalte trei sînt Partidul PANGU (Uniunea Papua-Noua Guinee), Partidul Popular al Progresului și Partidul Național din Noua Guinee. Aceste trei formații au căzut de acord să formeze guvernul nostru de coaliție. Din guvern fac parte, de asemenea, cîțiva deputați independenți aleși datorită capacităților lor.

— Aceste partide pot fi oare clasate la dreapta sau la stînga, așa cum se procedează în Europa ?

— Nu cred că se poate trage o linie de demarcație spunînd : cutare partid este de stînga, cutare de dreapta. Trebuie să se înțeleagă că aceste formații au fost constituite, în primul rînd, în scopul de a conduce țara la autonomie și la independență. Apoi, ele slujesc pentru apropierea unor oameni aparținînd unor triburi și unor grupuri lingvistice diferite, pentru a studia împreună problemele și a căuta soluții comune.

Desigur, în cadrul partidelor, există persoane care se situează la dreapta sau la stînga. Aș spune că Partidul Unificat este un partid conservator : el consideră că nu sîntem pregătiți pentru autonomie, spre deosebire de PANGU, cu vederi progresiste reclamînd o autonomie imediată.

— Ați evocat diferite grupuri lingvistice și etnice. Care sînt originile lor ?

— Populația noastră este de origine melaneziană ; dar aceste două milioane și jumătate de locuitori, care populează un teritoriu aproape la fel de mare ca acela al Franței, aparțin multor triburi. De pildă, soția mea și cu mine provenim din două triburi diferite. De asemenea, avem vreo 700 de limbi distincte. Nu dialecte, ci limbi !

Locuitorii din cîmpiile joase, din regiunile de coastă au fost aceia care au avut primele contacte cu albii la începutul sec. XIX ; locuitorii din interior nu au avut relații cu ei înainte de 1930. În consecință, există un decalaj foarte mare pe planul instrucțiunii și al dezvoltării economice între oamenii de pe coastă și oamenii de pe platourile înalte.

— Care sînt principalele dv. resurse ?

— Principalele produse cultivate în scopuri comerciale sînt copra, cafeaua, cacaoa, ceaiul și piretrul (plantă asemănătoare cu crizantema din care se extrage un praf insecticid). Practicăm, de asemenea, pescuitul. Cafeaua și cacaoa noastră, sînt exportate în Marea Britanie, Japonia, Statele Unite, Canada și Australia. Cît despre culturile alimentare, ele cuprind o tuberculă denumită taro, cartoful dulce, banana și ignamul. Printre animale, creșterea porcilor este foarte apreciată, în special pe platourile înalte. De asemenea, pentru consumul familiei, se vînează casoarul, pasăre mare care seamănă cu struțul, cangurul și wallaby-ul (un cangur mic).

— Și bogățiile solului ?

— Avem un potențial hidroelectric considerabil. Huila albă furnizează curentul electric capitalei noastre, Port-Moresby. Datorită unui împrumut al Băncii Mondiale, construim în prezent în munții Noii Guinee un vast sistem de baraje care va permite alimentarea cu electricitate a tuturor orașelor de pe platourile înalte și de pe coasta de nord.

La 160 km nord de Australia, o națiune este pe cale să se nască

Societatea „Rio Tinto" a descoperit în insula Bougainville zăcăminte de cupru a căror exploatare a început anul acesta : este vorba de o mină la suprafață. S-a descoperit de asemenea cupru în apropiere de frontiera indoneziană, și compania americană „Kennecott" studiază posibilitățile de exploatare în această regiune. Avem apoi gaze naturale din abundență.

— Sistemul dv. școlar a fost unificat în 1971 și pus sub controlul statului ?

— Este exact. De fapt, înainte de cel de-al doilea război mondial, învățămîntul public nu exista în mod practic în țara noastră. Toate școlile depindeau de misiunile religioase. Și azi încă ele conduc aproximativ două treimi din școlile elementare și jumătate din școlile medii.

Universitatea din Papuasia-Noua Guinee a fost înființată în 1966 și prima promoție a absolvit în 1970. Azi avem aproape 1 500 de studenți în cele cinci facultăți ale universității : medicină, drept, litere, științe, pedagogie. Avem, de asemenea, un Institut de tehnologie la Lae, pe coasta de nord, care este pe cale să devină o a doua universitate, și care pregătește ingineri, arhitecți, contabili etc. Avem de asemenea mai multe școli normale, în special Colegiul din Goroka, pe platourile înalte, care a primit un ajutor important din partea U.N.E.S.C.O.

PROFIL

KURT WALDHEIM

secretarul general al O.N.U.

Născut la 21 decembrie 1918, în localitatea Wördern din Austria de jos, într-o familie de funcționari, Kurt Waldheim și-a făcut studiile, între 1937—1939, la Academia Consulară din Viena și a obținut, în 1944, titlul de doctor în jurisprudență al Universității din capitala austriacă.

Kurt Waldheim și-a început activitatea în domeniul relațiilor internaționale în 1945, în cadrul serviciului diplomatic austriac. A făcut parte din delegațiile austriece la Paris, Londra și Moscova, pentru negocierea Tratatului de stat cu Austria. A ocupat diferite posturi diplomatice în străinătate și în cadrul Ministerului de Externe : între 1948—1951, a fost diplomat la Legația Austriei din Paris ; între 1951—1955, a condus Direcția de personal din cadrul Ministerului de Externe al Austriei. În 1955, înainte de primirea Austriei în O.N.U., a fost acreditat ca observator permanent al acestei țări pe lîngă Națiunile Unite, funcție pe care a deținut-o pînă în 1956, după care, între 1956—1960, a fost numit ministru plenipotențiar și, ulterior, ambasador al Austriei în Canada. În perioada 1960—1962, Kurt Waldheim a condus un departament al Direcției generale pentru problemele politice, iar între 1962—1964 a fost șef al acestei direcții.

În 1964, el a fost numit reprezentant permanent al Austriei pe lîngă Organizația Națiunilor Unite, cu rang de ambasador. A fost ales în conducerea diferitelor organisme ale Națiunilor Unite, fiind, în perioada 1965—1968, președinte al Comitetului O.N.U. pentru folosirea în scopuri pașnice a spațiului cosmic.

În anul 1968, Kurt Waldheim a fost desemnat ministru federal pentru afacerile externe al Austriei, funcție pe care a deținut-o pînă în aprilie 1970. În anul 1971, a fost candidatul Partidului Populist la președinția Austriei.

La cea de-a 26-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a fost ales secretar general al Organizației Națiunilor Unite, preluîndu-și mandatul la 1 ianuarie 1972.

Kurt Waldheim este căsătorit cu Elisabeth Ritschel Waldheim, avînd trei copii.

În conformitate cu mandatul ce i-a fost conferit de Adunarea Generală, secretarul general al O.N.U. depune o susținută activitate pentru întărirea rolului Națiunilor Unite în viața internațională, interesîndu-se îndeaproape de problemele securității europene, ale soluționării conflictelor și diferendelor prin mijloace pașnice, de sporirea asistenței internaționale în folosul țărilor în curs de dezvoltare.

După cum s-a mai anunțat, Kurt Waldheim va fi, zilele acestea, oaspetele țării noastre.

POSTA REDACTIEI

Țări fără ieșire la mare

Nicolae Teodoru, Cluj. Există mai multe state care nu au ieșire la mare : Bolivia și Paraguay, în America Latină ; Mali, Volta Superioară, Niger, Ciad, Republica Africa Centrală, Uganda, Ruanda, Burundi, Zambia, Rhodesia, Botswana, Malawi, Swaziland, Lesotho, în Africa ; Iordania, Afganistan, Nepal, Buthan, Mongolia, Laos, în Asia ; Luxemburg, Elveția, Austria, Ungaria, Cehoslovacia și cîteva ministate, în Europa. Ele se bucură însă de libertatea mării libere care include, mai ales, libertatea navigației, libertatea pescuitului, libertatea de a pune cabluri și conducte petroliere submarine, libertatea de survol. Există o Convenție asupra mării libere, încheiată la Geneva, la 29 aprilie 1958, care prevede, în articolul 3 (îl redăm integral) : 1. „Pentru a se bucura de libertățile mării în condiții egale cu statele riverane, statele lipsite de litoral trebuie să aibă acces liber la mare. În acest scop, statele situate între mare și un stat lipsit de litoral vor acorda, potrivit unei înțelegeri comune și în conformitate cu convențiile internaționale în vigoare : a) statului lipsit de litoral, tranzit liber pe teritoriile sale, pe bază de reciprocitate ; b) navelor arborînd pavilionul acestui stat, un tratament egal cu acela al propriilor nave sau al navelor oricărui alt stat în ceea ce privește accesul în porturile maritime și folosirea lor. 2. Statele situate între mare și un stat lipsit de litoral vor reglementa, de comun acord cu acesta din urmă, toate chestiunile relative la libertatea de tranzit și la egalitatea de tratament în porturi, în cazul cînd aceste state nu ar fi deja părți la convențiile internaționale în vigoare, ținînd seama de drepturile statului riveran sau de tranzit și de particularitățile statului fără litoral". În aceeași Convenție se prevede că navele oricărui stat, riveran sau neriveran, au dreptul să navigheze în mare liberă sub pavilionul acestuia.

M. Crețu, Poiana Mare, Dolj. **1.** Pe agenda de lucru a Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare nu figurează probleme privind criminalii de război. **2.** Date în legătură cu Curtea Internațională de Justiție de la Haga găsiți în nr. 34/1972 al revistei noastre, la această rubrică.

Petru Ignat, Arad. Într-adevăr, Tom Bradley este primul negru ce ocupă funcția de primar al Los Angeles-ului, al treilea oraș ca mărime din Statele Unite. Este, de asemenea, pentru prima dată cînd un negru este ales ca primar al unui oraș în care majoritatea corpului electoral o formează albii. La alegerile comunale din statul California, care au avut loc cu peste o lună în urmă, Tom Bradley a fost ales în funcția de primar cu o mare majoritate de voturi. În fotografie, noul primar al Los Angeles-ului depunînd jurămîntul în fața judecătorului Earl Warren, fost președinte al Tribunalului Suprem al S.U.A. Alături de Tom Bradley, soția sa.

Dubai

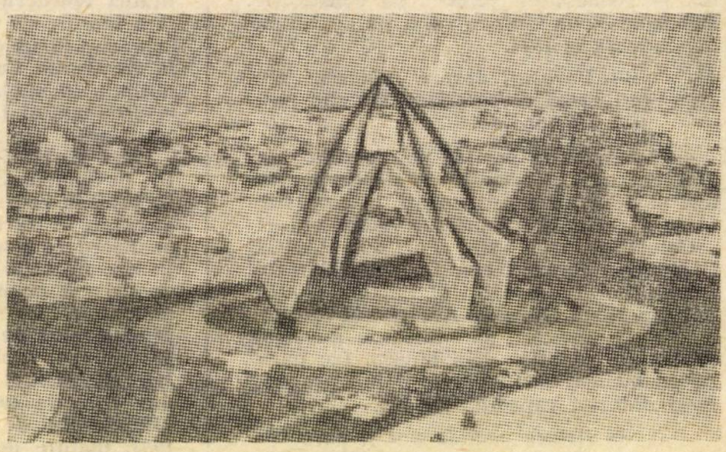

Viorel Costescu, Sibiu. Înainte de a fi aruncat în aer pe aeroportul libian Benghazi (amănunte găsiți în nr. 31 al revistei), avionul aparținînd companiei japoneze „JAL" a făcut o escală de peste 40 de ore pe aeroportul din Dubai. Dubai face parte din Federația emiratelor arabe unite, teritoriu situat în partea de sud-est a Peninsulei Arabia, cu ieșire la Golful Persic. Federația s-a constituit la 18 iulie 1971 și cuprinde emiratele Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ajman, Umm al Qaiwain și Fujairah. Pe o suprafață de 83 600 km² trăiesc 130 000 locuitori (1963), arabi, persieni, baluchi, indieni. Orașe principale : Dubai, 60 000 locuitori (1962), Abu Dhabi, 20 000 locuitori, Sharjah, 15 000 locuitori. Limba vorbită, araba. Resurse : petrol (17 508 000 t — 1966), sorg, orz, grîu, ovăz, curmale ; cămile, ovine, lînă, piei, perle, pește. Exportă petrol, piele, pește. În fotografie, o vedere panoramică asupra Dubaiului. Săgeata din ultimul plan indică poziția avionului recent deturnat.

Mihai Nițulescu, Brașov. Încercînd să răspundă acuzațiilor S.U.A. cu privire la înăsprirea crescîndă a protecționismului comunitar prin intermediul barierelor netarifare (aluzie directă la „regula preferinței comunitare"), Piața comună formulează propria listă de acuzații la adresa obstacolelor netarifare pe care le întîlnesc produsele vest-europene la intrarea pe piața americană, apreciind că numărul acestora a crescut, în ultimii șapte-opt ani, de la 7 la 67, în timp ce, în aceeași perioadă, numărul restricțiilor comunitare de acest gen a scăzut de la 76 la 65. Principalele bariere netarifare vizate sînt : **sistemul „American Selling Price"**, conform căruia taxele vamale percepute mai ales asupra produselor chimice (inclusiv farmaceutice și materiale plastice) nu sînt aplicate asupra valorii produselor străine de import, ci asupra valorii mai ridicate a produselor similare de fabricație americană, acest sistem scumpind, deci, produsele străine ; **sistemul „Buy American"**, existent din 1933, potrivit căruia produsele cumpărate de guvernul federal american nu pot fi de origine străină decît dacă nu există un produs similar de fabricație națională sau dacă produsul străin este cu cel puțin 6 la sută mai ieftin decît produsul american ; în realitate, la anumite achiziții ale Pentagonului, diferența de preț trebuie să fie de cel puțin 50 la sută ; **sistemul „Tax credit"**, potrivit căruia cumpărătorii americani de produse noi „made în U.S.A." beneficiază de un avantaj fiscal, egal cu 7 la sută din valoarea achizițiilor lor, acest sistem creînd, deci, o discriminare între produsele americane și cele străine ; **sistemul „D.I.S.C."** (Domestic International Sales Corporation), care permite societăților americane organizate în corporații de vînzare cu propriile filiale din străinătate să amîne plata impozitelor aferente beneficiilor încasate în urma exportului, constituind, în fapt, o modalitate de subvenționare a exportului american, exceptînd exportatorii de la plata impozitelor directe pe o perioadă nedeterminată ; **restricțiile „voluntare"** la care S.U.A. solicită partenerii comerciali să consimtă, amenințînd că, în caz contrar, le vor aplica suprataxe vamale sau tote obligatorii.

POSTA REDACȚIEI

Vlad Mironescu, Ploiești. În Cuba se desfășoară un proces rapid de modernizare și dezvoltare a industriei și agriculturii, fapt care o situează printre țările cu cele mai înalte ritmuri de dezvoltare de pe continentul latino-american. În 1972, producția globală a crescut cu 10 la sută comparativ cu 1971, iar în cursul acestui an se prevede o creștere a acestui indicator cu 40 la sută față de anul precedent. Industria ușoară și-a îndeplinit planul de producție pe anul 1972 cu 104 la sută, volumul valoric realizat fiind de 578,3 milioane de pesos, cu 84 de milioane mai mult decît în 1971. În 1973, se prevede ca valoarea producției realizate de industria ușoară să ajungă la 630 milioane de pesos. De asemenea, valoarea totală a producției realizate de industria grea a țării a depășit, în 1973, cu 43 de milioane de pesos nivelul maxim atins pînă acum. În prezent, valoarea producției în acest sector se ridică la 338,3 milioane de pesos. Cunoaște un avînt și producția de elemente prefabricate pentru sectorul de construcții, ca și aceea din alte sectoare industriale : producția pieselor de schimb pentru fabricile de zahăr, de îngrășăminte (517 000 tone), hîrtie (103 000 tone) etc. O dezvoltare remarcabilă a cunoscut și construirea de diguri și baraje, astfel încît, în cursul acestui an, se va ajunge la o capacitate totală de acumulare de 3,5 miliarde m.c. de apă, față de numai 47 de milioane în anul 1958.

Paul Alexandrescu, Drobeta Turnu-Severin. În perioada aprilie 1972-aprilie 1973, creșterea prețurilor în lumea occidentală a depășit orice cifră cunoscută anterior. Potrivit statisticilor publicate de Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (O.C.D.E.), creșterea prețurilor, în procente, pe țări, în perioada menționată, se prezintă astfel : Islanda — 16,6 ; Turcia — 12,2 ; Irlanda — 10,0 ; Spania — 9,7 ; Italia — 9,6 ; Japonia — 9,4 ; Marea Britanie — 9,2 ; Portugalia — 9,1 ; Finlanda — 8,6 ; Elveția — 8,4 ; Grecia — 7,9 ; Norvegia — 7,7 ; Austria — 7,7 ; Danemarca — 7,7 ; Olanda — 7,6 ; R.F. Germania — 7,5 ; Belgia — 7,1 ; Franța — 6,8 ; Luxemburg — 6,8 ; Canada — 6,6 ; Suedia — 6,1 ; Australia — 5,7 ; S.U.A. — 5,1.

Experiențe nucleare franceze

Florian Radu, Mihail Istrătescu, Pitești. Recenta explozie nucleară franceză din Pacific, cea de a doua din campania de tir francez de acest fel pentru anul 1973 (prima a avut loc la 21 iulie a.c.), este cea de-a 49-a experiență realizată de Franța în decurs de 13 ani.

Primele 17 — efectuate între 13 februarie 1960 și 16 februarie 1966 în poligonul de încercări din Sahara — au servit pentru punerea la punct a unei bombe cu plutoniu de 60 kilotone (de patru ori mai puternică decît bomba de la Hiroshima). După aceea, toate experiențele nucleare franceze s-au desfășurat în Polinezia. În cursul celor șase campanii de tir efectuate la Mururoa, care au precedat pe cea din anul acesta, autoritățile franceze au făcut să explodeze patru bombe termonucleare, cu o putere de 2 megatone (28 august 1968) și 1 megatonă (6 septembrie 1968, 3 iulie 1970 și august 1971). Toate celelalte experiențe au fost efectuate cu bombe atomice clasice, în scopul de a pune la punct detonatorul bombei „H", prevăzută a fi operațională în 1976.

Iată cîteva date în legătură cu poligonul nuclear francez din Polinezia. Centrul de experiență este situat în Arhipelagul Touamotou, în mijlocul Pacificului, situat la 6 000 km de Australia și Chile și la 6 500 km de Peru și Mexic. Acesta este format din 3 baze : 1. **Una experimentală**, care cuprinde atolurile nelocuite Mururoa și Fangataufa, aflate la 1 200 km sud-est de Tahiti. Atolul Mururoa — 27 km lungime și 12 km lățime — este echipat cu două posturi de înregistrare situate în blockhausurile „Didon" și „Denise" (57 000 tone de beton fiecare, adică greutatea Arcului de Triumf din Paris), ambele dispunînd de numeroase aparate de măsurat. Tot aici se află și un post de tir („Anemone") amenajat pentru a caza, eventual, cîțiva experimentatori. Acesta poate fi telecomandat și de pe o navă de război, cum este, de pildă, „De Grasse". La rîndul său, atolul Fangataufa — situat la 40 de km de Mururoa — este rezervat, în general, celor mai puternice explozii. El nu dispune de un post de tir, ci numai de unul de înregistrare — blockhausul „Pingouin". 2. **O bază avansată** situată pe atolul Hao, la 935 km est de Tahiti. Aceasta dispune de o bază aeriană, de un centru tehnic pentru montarea bombelor, pentru analiza rezultatelor exploziilor și a operațiilor de decontaminare. 3. **O bază retrasă**, instalată la Papéete, în Tahiti. Este dotată cu un aeroport, un port și o cazarmă. Tot aici se află un centru tehnic aparținînd Comisariatului Energiei Atomice.

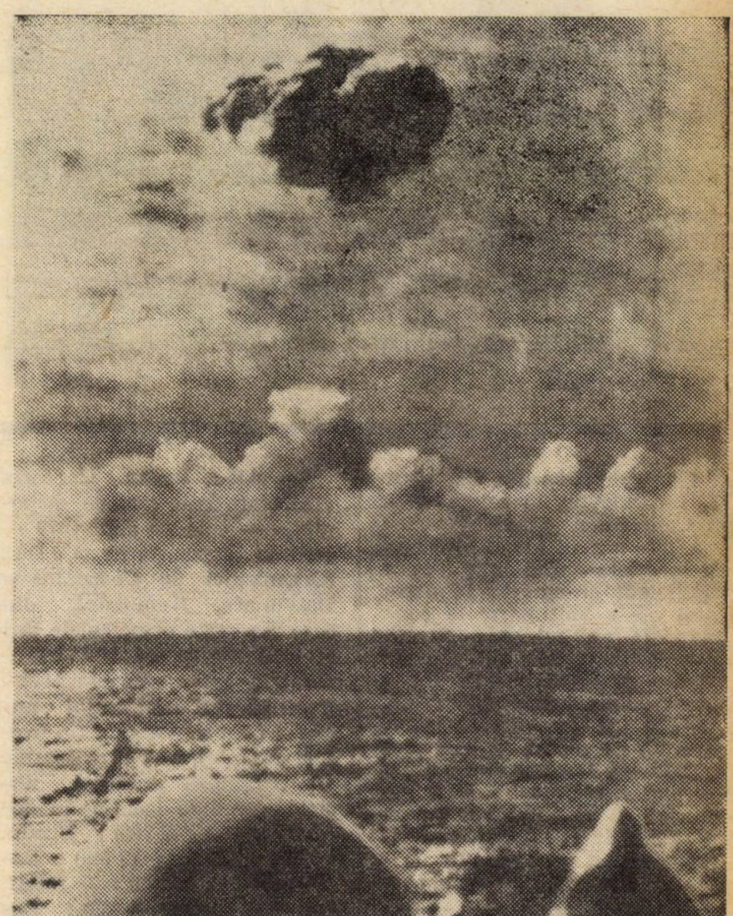

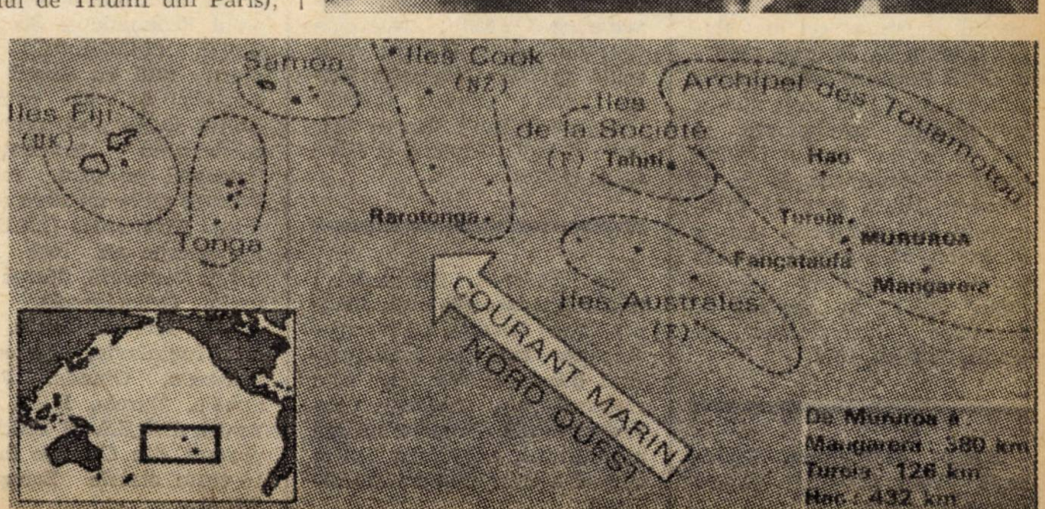

POSTA REDACȚIEI

Silviu Ioniță, Constanța. Fără îndoială că sporirea continuă a tonajului navelor construite astăzi în lume pune probleme serioase în ceea ce privește repararea eventualelor avarii. Însă nu insurmontabile. Superpetrolierul suedez „Sea Swan" (în fotografie), cu o capacitate de transport de 260 000 tone și 340,5 m lungime, a avut nevoie de cîteva lucrări de precizie la elice și cîrmă. Pentru aceasta, el a fost îndocat, în portul Hamburg, în cel mai mare doc uscat din Europa, „Elba 17". Manevra a durat patru ore, în care șapte șlepuri puternice au menținut gigantul pe linia de plutire. Necesitatea remedierii defecțiunilor sale a făcut ca „Sea Swan" să fie cel mai mare petrolier care a navigat, pînă acum, pe cursul superior al Elbei.

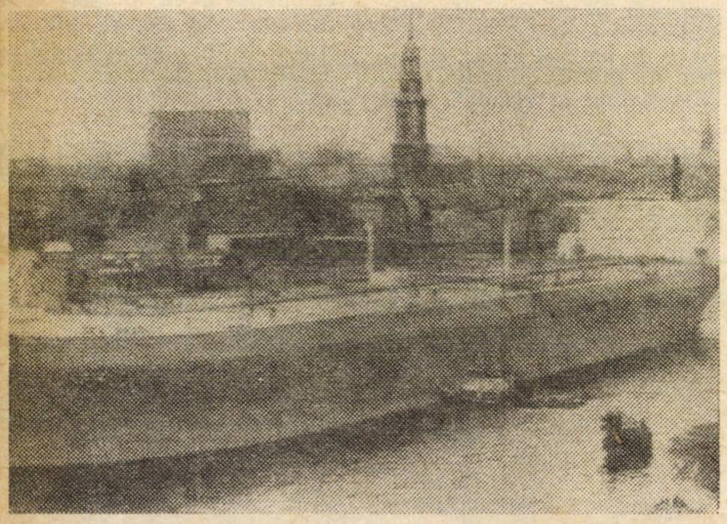

Gheorghe Dascălu, Babadag. 1. Într-adevăr, la prima fază a Conferinței general-europene, care a avut loc la Helsinki la începutul lunii iulie a.c., a participat și statul Monaco, deși nu a luat parte la consultările preliminare. „Recomandările finale ale consultărilor de la Helsinki", document publicat integral în nr. 25/1973 al revistei noastre, prevăd, de altfel, la capitolul C punctul 1, că **„toate** statele europene, Statele Unite ale Americii și Canada vor putea participa la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa" și că ele „vor trebui să informeze despre aceasta guvernul finlandez cel mai tîrziu la data de 25 iunie 1973". 2. După cum am mai anunțat, Albania nu a luat parte nici la consultările preliminare și nici la prima fază a Conferinței pan-europene. 3. În ce privește datele care vă interesează în legătură cu statele europene, vă sugerăm să consultați documentarul „Țările lumii" apărut în „Agenda de probleme internaționale", Editura Politică, 1971.

Marius Mărcușanu, București. Vom avea în vedere propunerea dv.

Ion Albu, Bacău. Conform ultimelor date oficiale disponibile — cele pe anul 1970 — puse la dispoziție de O.C.D.E. (Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică, din care fac parte principalele țări occidentale), primele 10 țări capitaliste dezvoltate, ierarhizate după nivelul produsului național brut pe locuitor (în prețuri curente), sînt următoarele (în paranteză produsul național brut pe locuitor în dolari) : S.U.A. (4 760) ; Suedia (4 050) ; Canada (3 740) ; Danemarca (3 160) ; R.F.G. (3 040) ; Elveția (3 030) ; Luxemburg (2 950) ; Norvegia (2 940) ; Franța (2 920) ; Australia (2 860). Urmează : Belgia (2 670) ; Olanda (2 400) ; Finlanda (2 210) ; Marea Britanie (2 170) ; Japonia (1 910) ; Italia (1 710).

Ion Chiriac, Alexandria ; Nistor Vlădulescu, com. Prilipeț, Caraș Severin. De neregulile despre care ne-ați scris, privind difuzarea revistei, este răspunzătoare, exclusiv, rețeaua poștală. Redacția nu are posibilitatea expedierii către cititori a unor numere ale revistei.

Simion Cristescu, Cluj. Profesorul american de origine chineză Ian Cen-ning, care a efectuat în a doua jumătate a lunii iulie o călătorie în China, fiind primit de președintele Mao Tzedun, este o personalitate proeminentă a lumii științifice americane și mondiale. Născut la Hofei în 1922, profesorul Ian și-a făcut studiile la Universitățile din Kunming și Tsinghua, înainte de a ajunge în Statele Unite, în 1945. Aici, datorită unei burse, el se înscrie la Universitatea din Chicago, unde participă la cursurile lui Enrico Fermi și Edward Teller. Își obține doctoratul în anul 1948, iar în 1952 este admis la Institutul de studii superioare din Princeton, colaborînd, în același timp, la lucrările Laboratorului național din Brookhaven, situat în apropiere de New York. În 1955 devine titularul unuia din cele patru locuri ale catedrei „Albert Einstein" instituite de Universitatea din New York pentru studiul superior al științelor fizice. Premiul Nobel de fizică, obținut împreună cu profesorul T.B. Lee de la Universitatea Columbia din New York, în anul 1957, se datorează lucrărilor asupra legilor de „paritate" privind particulele elementare.

Profesorul Ian este director al Institutului de fizică teoretică și membru al Academiei Naționale a savanților americani și al Societății americane de fizică. Deține cetățenia americană din 1946, este căsătorit cu o fostă elevă, de origine chineză, și are trei copii.

Simion Olaru, Cluj. Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa este un organ regional al O.N.U. Ea a fost înființată de către Consiliul Economic și Social al O.N.U. (E.C.O.S.O.C.). în 28 martie 1947 cu scopul ca, în conformitate cu principiile Cartei O.N.U., să promoveze colaborarea internațională, îndeosebi pe plan regional. Primele state membre ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa au fost Belgia, R.S.S. Bielorusă, Marea Britanie, Cehoslovacia, Danemarca, Franța, Grecia, Islanda, Iugoslavia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Polonia, Suedia, Turcia, R.S.S. Ucraineană, U.R.S.S. și S.U.A. În prezent, din Comisie fac parte toate statele Europei și S.U.A.

Gheorghe Mihăilescu, Oradea. Organizația Unității Africane (O.U.A.) are în structura sa patru mari departamente conduse de cîte un secretar general adjunct. Recent, Ekangaki Nzo, secretarul general al organizației, a decis efectuarea unor importante schimbări în conducerea acestor departamente. Noua repartizare a sarcinilor a fost făcută după cum urmează : Peter Onu (Nigeria), pînă în prezent secretar general adjunct însărcinat cu Departamentul administrației și finanțelor, a primit Departamentul problemelor politice și al decolonizării ; Mohamed Sahnoun (Algeria), pînă acum secretar general adjunct însărcinat cu problemele politice și ale decolonizării, va fi responsabil al Departamentului problemelor științifice și culturale ; J.D. Buliro (Kenya), care ocupa postul atribuit lui Sahnoun, a primit Departamentul problemelor economice și sociale ; în sfîrșit, Kamanda Wa Kamanda (Zair), care conducea Departamentul preluat de Buliro, a fost numit șef al Departamentului administrației și finanțelor. În așteptarea reîntoarcerii lui Sahnoun, aflat în concediu de boală, Kamanda va asigura perioada de interimat la conducerea Departamentului problemelor științifice și culturale.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.

Începînd cu

23 iulie a.c.

TÎRGUL DE VARĂ

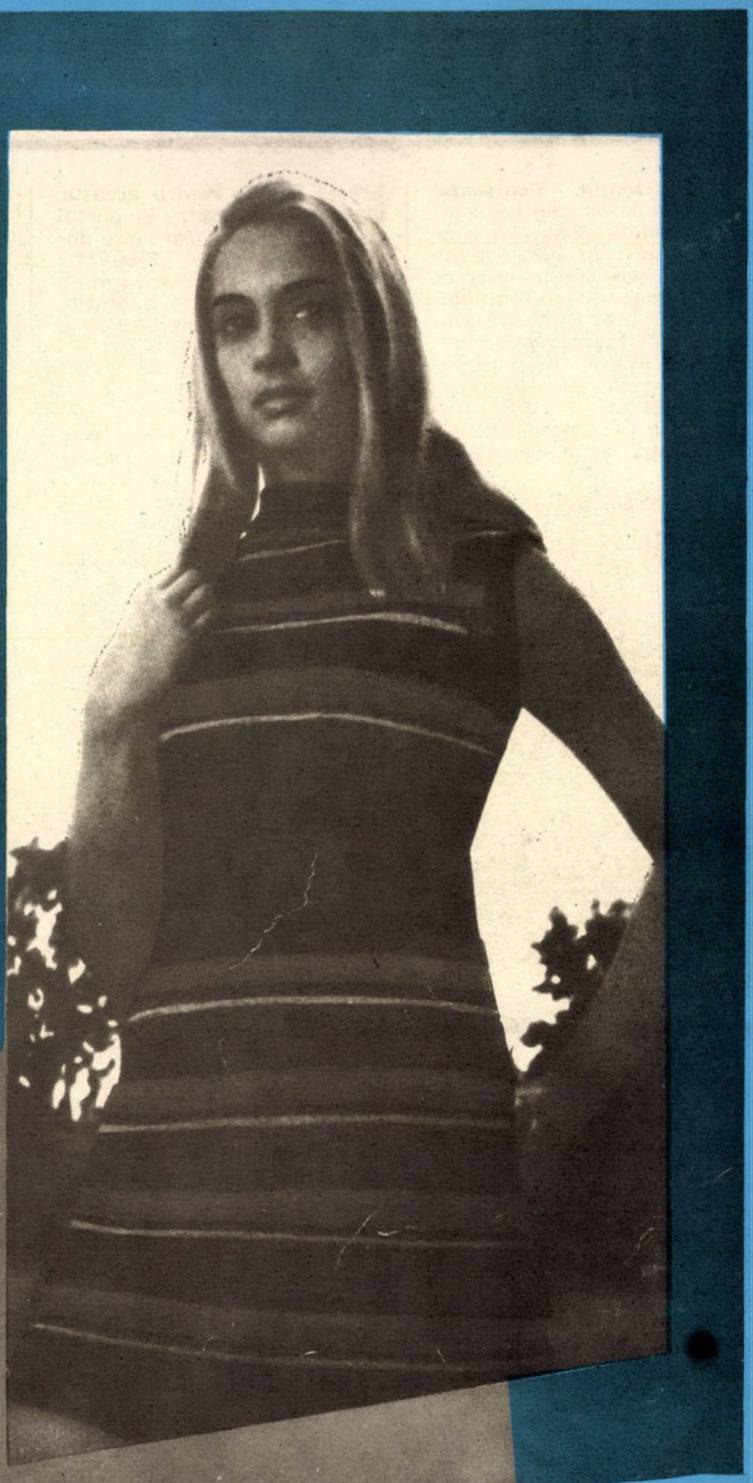

pune la dispoziția dv. un larg sortiment de

ARTICOLE DE ÎMBRĂCĂMINTE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE DE SEZON

REDUCERI DE PREȚURI până la 25%

hapciu !

GER ÎN PLINĂ CANICULĂ CU FRIGIDERUL „FRIGERO"

— Temperatura realizată : – 12 grade
— Frigiderul cu compresor FRIGERO asigură păstrarea alimentelor în cele mai bune condiții.
— FRIGERO are un consum foarte redus de energie electrică de numai 0,18-0,30 lei în 24 ore.
— FRIGERO are o funcționare sigură și silențioasă.
— Temperatura din interiorul frigiderului se reglează prin termostat.
Prețul de vînzare
— FRIGERO — 140 l. — lei 4 110 și 4 150
— FRIGERO — Super — 180 l. — lei 4 800
— FRIGERO — Lux — 240 l. — lei 5 740
Frigiderul FRIGERO se poate cumpăra și cu plata în 18 rate lunare, cu un avans minim de 822 lei.

Nr. 33 9 august 1973

CABINET

LUMEA

SECRETARUL GENERAL AL O.N.U. DESPRE VIZITA SA ÎN ROMÂNIA

Din istoricul relațiilor româno – latino-americane

Corespondențe speciale

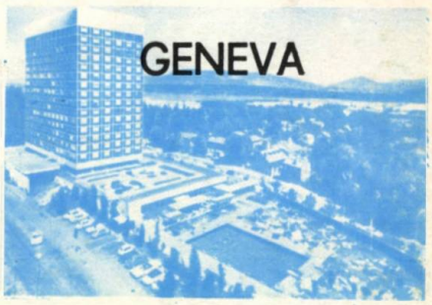

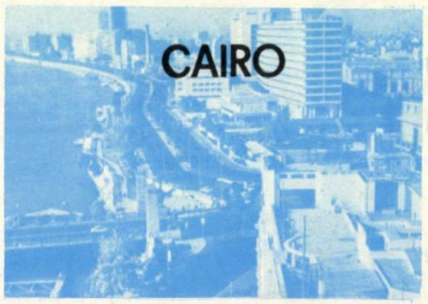

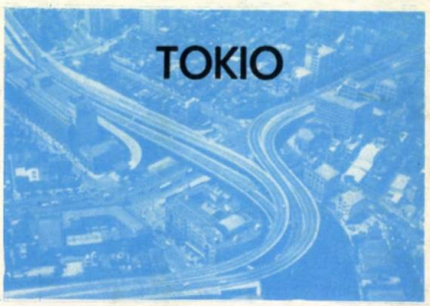

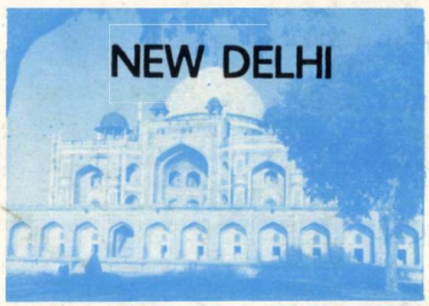

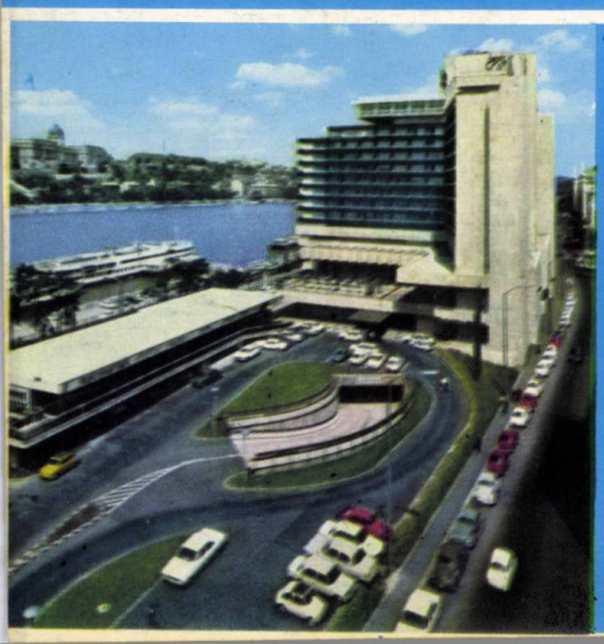

reportaj pe glob

UNGARIA

de zile pe o barcă în Pacific

Duelul armatorilor

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe Alain Poher, președintele Senatului francez

Primirea la tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, a lui Mohamed Hafez Ismail, consilierul președintelui Republicii Arabe Egipt pentru problemele securității naționale

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., s-a întîlnit cu delegația Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (Namibia) — S.W.A.P.O., condusă de Sam Nujoma, președintele organizației

LUMEA

33 (511)

9 august 1973

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

O.N.U.: preocupări permanente, preocupări actuale. Convorbire cu secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim. Mihai Matei 2

Geneva. G.A.T.T. : negocierile comerciale multilaterale. Victor Aldea. 3

Cairo. Preocupări economice. Nicolae N. Lupu 4

Funeraliile lui Walter Ulbricht. C. Varvara. 5

Beirut. Noul guvern după investitură. Crăciun Ionescu 6

Cambodgia. Frontul — la Pnom Penh. I. Florescu 6

New Delhi. Evoluția convorbirilor indo–pakistaneze. Ion Puținelu 7

Tokio. După întîlnirea Nixon–Tanaka. Florea Țuiu 8

Berlin. Opțiunile politice ale Festivalului. Stelian Țurlea 9

Pekin. Congresele provinciale ale organizațiilor de masă și obștești. Ilie Tecuță 10

Relațiile româno–latino-americane. Repere ale cunoașterii (I). George G. Potra, Constantin I. Turcu 12

Conjunctură economică și fluctuație valutară. Ilie Șerbănescu 14

Stare de veghe la Houston! Mircea Rîmniceanu 21

Jurnalul unor naufragiați (2). 38 de zile pe o barcă în Pacific 22

REPORTAJ PE GLOB

Momente budapestane. Liana Enescu 16

1 000+1 18–20

SERIAL

Duelul armatorilor (9). Dispar vapoarele... Mircea Grigorescu 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Combat, Le Nouvel Observateur, Le Monde diplomatique, Afrique Asie 26–29

PROFIL

Max Van der Stoel 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

SAPTAMINA

1-7 august

miercuri

A avut loc în **Crimeea o întîlnire** între tovarășii **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, și **L. I. Brejnev,** secretar general al C.C. al P.C.U.S.

Delegația de partid și guvernamentală a **R.D. Vietnam,** condusă de tovarășul Fam Van Dong, **și-a încheiat vizita oficială de prietenie în țara noastră.**

A încetat din viață la ora 12,55, ora Europei centrale, **Walter Ulbricht,** membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane.

Primul ministru al Japoniei, **Kakuei Tanaka,** și-a încheiat la Casa Albă convorbirile cu președintele **Richard Nixon.**

Un acord între guvernele **U.R.S.S. și R.P. Chineze** privind schimbul de mărfuri și plățile pe anul 1973 a fost semnat la Moscova.

joi

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat, și **tovarășa Elena Ceaușescu s-au înapoiat din Crimeea.**

A fost dat publicității **Comunicatul comun** cu privire la vizita în Republica Socialistă România a delegației de partid și guvernamentale a Republicii Democrate Vietnam.

Suburbia pariziană **La Celle Saint-Cloud** a găzduit o nouă rundă a consultărilor în probleme politice dintre **cele două părți sud-vietnameze**

În urma convorbirilor de la Bonn s-au stabilit relații diplomatice între **R.F. Germania și R.P. Bulgaria.**

vineri

A avut loc sesiunea Comisiei interguvernamentale româno–sovietice de colaborare economică. S-a dat publicității un comunicat comun.

Președintele **Richard Nixon** a adresat o scrisoare președintelui Camerei Reprezentanților în care **a afirmat că Statele Unite vor înceta bombardamentele** asupra **Cambodgiei** după 15 august, dar vor continua să sprijine autoritățile de la Pnom Penh.

Senatul argentinian a adoptat în unanimitate o rezoluție prin care cere guvernului declararea însărcinatului cu afaceri al S.U.A. la Buenos Aires persona non grata, datorită „amestecului diplomatului nord-american în treburile interne ale Argentinei".

R.D. Germană și Venezuela au stabilit relații diplomatice la nivel de ambasadă.

simbătă

La București a sosit **Mohamed Hafez Ismail,** consilierul președintelui Republicii Arabe Egipt pentru problemele securității naționale.

La Tokio au început lucrările sesiunii preliminare a celei de a 19-a Conferințe internaționale împotriva bombelor atomice și cu hidrogen — **Gensuikyo.** În prima ședință a fost prezentat **mesajul** adresat Conferinței de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Guvernul noii republici **Afganistan s-a reunit** în prima sa ședință sub președinția lui Mohammed Daud Khan, șeful statului și prim-ministru.

La **Hanoi** a sosit într-o vizită oficială **Marien N'Gouabi,** președintele Republicii Populare Congo.

Președintele Boliviei, **Hugo Banzer Suarez,** a fost proclamat, oficial, candidat la funcția de șef al statului pentru alegerile din 1974.

duminică

La invitația guvernului român, **la București a sosit,** într-o vizită oficială, **Kurt Waldheim,** secretarul general al O.N.U.

În **Cambodgia,** unități ale forțelor patriotice au pătruns în capitala țării, Pnom Penh.

La Berlin a luat sfîrșit cel de al X-lea Festival mondial al tineretului și studenților.

Au început la Tripoli convorbirile dintre delegațiile Egiptului și Libiei **în problema proiectatei uniuni** dintre cele două țări.

Republica Malgașă a hotărît să părăsească Organizația comună africană, malgașă și mauriciană — O.C.A.M.M.

Pe aeroportul internațional din **Atena a avut loc un atac terorist:** trei persoane ucise, 55 rănite.

luni

Marcelino dos Santos, vicepreședinte al Frontului de Eliberare din Mozambic, **a sosit în R.F.G. într-o vizită oficială,** la invitația Partidului social-democrat.

În Cipru, după răpirea de către forțele favorabile guvernului Grivas a ministrului justiției, **situația tinde să se complice evoluînd către „un punct critic"** — apreciază agențiile de presă.

La **Moscova** au început convorbirile sovieto–iraniene între premierii Alexei Kosighin și Amir Abbas Hoveyda.

În **Argentina,** Mișcarea Justițialistă Națională și-a anunțat **candidații pentru scrutinul prezidențial** din 23 septembrie a.c.: **Juan Domingo Peron (pentru președinție)** și **soția sa, Isabel Peron (pentru funcția de vicepreședinte).**

marți

Au avut loc funeraliile tovarășului **Walter Ulbricht,** membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane.

Convorbire cu secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, KURT WALDHEIM

O. N. U.: preocupări permanente, preocupări actuale

Aflat în vizită oficială în România, între 5 și 7 august, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, dl Kurt Waldheim, a avut amabilitatea de a găsi, într-un program cuprinzător, răgazul necesar unei convorbiri cu un redactor al revistei „Lumea".

Marți după-amiază, secretarul general al O.N.U. revenise în București, de la stațiunea Neptun, unde fusese primit de președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu.

Prima întrebare s-a referit la această întrevedere.

Secretarul general al O.N.U. a început prin a-și exprima recunoștința pentru invitația președintelui Consiliului de Stat. Am avut cu această ocazie — a arătat dl Waldheim — convorbiri deosebit de interesante și utile. Desfășurate în timpul dimineții și, apoi, la dejun, convorbirile au abordat mai multe aspecte ale situației internaționale, preocupări ale O.N.U., probleme avute în vedere pentru viitoarea sesiune a Adunării Generale. Discutînd cu președintele Ceaușescu, pe care am mai avut ocazia să-l întîlnesc și în perioada cînd eram ministru de externe al Austriei, am fost impresionat de analiza pătrunzătoare pe care a făcut-o situației internaționale. Dacă voi adăuga — a spus dl Waldheim — că președintele Ceaușescu m-a asigurat că România va sprijini în continuare activitățile O.N.U., este evident că am toate motivele de a fi mulțumit de această întrevedere fructuoasă.

În limitele de timp inevitabile, convorbirea a abordat apoi o arie largă a problematicii internaționale actuale: organizația internațională trebuie, prin definiție, să acorde atenție preocupărilor majore ale vieții politice a lumii, iar dl Waldheim și-a afirmat, încă de la investitura sa, cu mai bine de un an și jumătate în urmă, și a confirmat, de atunci, concepția sa despre necesitatea ca, în cadrul mandatului, secretarul general să participe activ la căutarea de soluții în problemele care solicită Națiunile Unite.

Rolul O.N.U. — a cărui sporire, în interesul asigurării păcii și respectării, în relații interstatale, a principiilor Cartei și dreptului internațional, corespunde imperativelor vieții internaționale actuale — a constituit unul dintre primele subiecte abordate de secretarul general Kurt Waldheim.

Evident — a arătat d-sa — sarcinile O.N.U. sînt, în prezent, destul de diferite, de fapt mai cuprinzătoare decît cele din 1945, anul întemeierii organizației. Lumea a fost confruntată de probleme noi, iar O.N.U. a trebuit să se preocupe de aceste probleme: problema dezvoltării, a sprijinirii eforturilor unui mare număr de state, majoritatea ajunse relativ recent la independență, de a lichida situația de subdezvoltare; de asemenea, protecția mediului ambiant; sau problema utilizării spațiului cosmic, problemele populației, ale valorificării fundului oceanelor. La aceste completări intervenite în problematica interesînd organizația se adaugă evoluția însăși a componenței acesteia: de la mai puțin de 50 de state, în momentul fondării, organizația a ajuns să numere 132 de state membre — iar solicitările depuse de cele două state germane și Bahamas permit să întrevedem creșterea acestui număr la 135 — adică, aproximativ, de trei ori mai mult. Este o situație incontestabil nouă și care cere organizației să se adapteze.

Dar — a subliniat dl Waldheim — preocuparea fundamentală a O.N.U. rămîne aceea, de ordin politic, a menținerii păcii și securității internaționale. Așadar, fără a evita problemele menționate, apărute în anii din urmă și ținînd de un domeniu pe care secretarul general al O.N.U. l-a denumit economico-social, Națiunile Unite trebuie, în principal, să depună eforturi în sensul soluționării pașnice a problemelor politice. Nu sînt de acord — a afirmat dl Waldheim — cu acea concepție după care O.N.U. ar trebui să se ocupe de aceste aspecte economice și sociale, lăsînd problemele politice, problemele păcii, în seama unor negocieri bilaterale; de fapt, organizația trebuie să acționeze în direcția găsirii de soluții în chestiuni politice, ocupîndu-se, în plus, și de rezolvarea altor probleme ale lumii contemporane.

După aceste considerații asupra rolului Națiunilor Unite, l-am invitat pe secretarul general al O.N.U. să aprecieze contribuția țării noastre la activitățile organizației.

Sînt bucuros să afirm — a declarat interlocutorul nostru — că România a fost deosebit de activă și a jucat un rol întru totul pozitiv în activitățile O.N.U. În mod consecvent, România a avansat sugestii și a formulat propuneri valoroase în numeroase domenii care preocupă organizația internațională. Ilustrînd în acest fel contribuția pe care o poate aduce o țară mijlocie, România și-a cîștigat aprecierea și respectul celorlalte țări membre. Ca secretar general — a subliniat dl Waldheim — doresc să exprim recunoștință guvernului și poporului român pentru interesul manifestat față de O.N.U., pentru sprijinul activ acordat organizației. Am fost sincer impresionat participînd la solemnitatea prin care s-a acordat unui punct central al Bucureștiului denumirea de „Piața Națiunilor Unite". Am fost impresionat, pentru că văd și în acest frumos gest simbolic expresia atenției acordate de guvernul țării dumneavoastră cauzei Națiunilor Unite — aceea a păcii și securității în lume.

Prezent la deschiderea primei etape, la nivelul miniștrilor de externe, a Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare, secretarul general al O.N.U. a răspuns solicitării de a exprima considerațiile sale asupra evoluției politice a continentului.

Am participat la ceremonia inaugurală de la Helsinki — a spus dl Waldheim — cu convingerea că este pozitiv ca Organizația Națiunilor Unite să fie reprezentată la acest eveniment — și am salutat această invitație ca o ilustrare a atașamentului țărilor europene pentru O.N.U. Din punctul de vedere al organizației internaționale, acordurile regionale și cooperarea în cadrul unor zone geografice reprezintă evoluții pozitive, care contribuie la promovarea țelurilor O.N.U. și, desigur, acest lucru este întru totul adevărat cu referire la continentul european. Reuniunea la care am participat la Helsinki reprezintă, incontestabil, un important pas înainte și sper că în etapa următoare, la Geneva, se vor adăuga noi contribuții, astfel încît faza următoare să poată da rezultate cît mai bune.

În acest context, dl Waldheim a ținut să-și declare satisfacția pentru faptul că dezbaterile de la Helsinki au relevat rolul util pe care îl poate juca, în promovarea cooperării, Comisia Economică O.N.U. pentru Europa.

Dezarmarea — a arătat, în continuare, secretarul general al O.N.U. — este, fără îndoială, una din problemele de maximă pri-

ritate, fapt reflectat, de altfel, prin înscrierea ei pe agenda fiecărei sesiuni a Adunării Generale, în ultimii ani. Referindu-se la ce s-a realizat și ce rămîne de făcut pentru soluționarea acestui deziderat al contemporaneității, dl Waldheim a apreciat că s-au realizat progrese limitate, menționînd, în acest sens, tratatul de interzicere a experiențelor nucleare în cele trei medii și alte măsuri parțiale; ar fi naiv, însă, — a adăugat interlocutorul nostru — să spunem că s-a făcut destul în această direcție: eforturile trebuie continuate. În acest context, dl Kurt Waldheim a exprimat opinia că Adunarea Generală va aborda din nou, în toamnă, posibilitatea convocării unei conferințe generale de dezarmare. În privința priorităților, dl Waldheim este de părere că ar fi actuală extinderea acordului de încetare a experiențelor nucleare la mediul subteran și că, de asemenea, apare necesară realizarea unui acord privind interzicerea armelor chimice.

În cursul convorbirii, secretarul general al O.N.U. a confirmat că speră să viziteze, la sfîrșitul lunii august și în prima parte a lunii septembrie — în orice caz înainte de deschiderea sesiunii din acest an a Adunării Generale — țările direct implicate, în 1967, în conflictul din Orientul Mijlociu, pentru a examina posibilitățile de soluționare a situației de tensiune persistentă din această zonă. Este vorba despre o problemă presantă, cu implicații periculoase pentru pace — a apreciat dl Waldheim — așa încît Organizația Națiunilor Unite trebuie să depună în continuare eforturi în vederea găsirii de soluții.

Secretarul general al O.N.U. s-a referit, de asemenea, la tema de stringentă actualitate a dezvoltării. Lichidarea decalajelor existente între țările puternic dezvoltate și cele subdezvoltate — a arătat interlocutorul nostru — rămîne o preocupare permanentă pentru Organizația Națiunilor Unite. După încheierea primului „Deceniu al dezvoltării" și în prima fază a celui de-al doilea, nu există prea multe motive de satisfacție. Națiunile Unite au contribuit, desigur, mult la combaterea subdezvoltării, au elaborat programe de asistență pentru tinerele state independente, au desfășurat, în unele domenii, activități de pionierat; dar problema rămîne presantă, va trebui ca O.N.U. să depună noi strădanii spre a lichida contrastul între așa-numitul „nord" — țările puternic industrializate — și „sud" — țările subdezvoltate. Progresele realizate pe această cale în cursul primului „Deceniu al dezvoltării" sînt insuficiente: unele țări industrializate nu au realizat nici jumătate din indicele sugerat de O.N.U. — alocarea pentru programe de asistență a 1 la sută din venitul național. De asemenea, se pune în continuare problema acordării de preferințe comerciale țărilor în curs de dezvoltare. Este vorba, în această privință, ca țările în curs de dezvoltare să beneficieze, în mod echitabil, de condiții avantajoase pentru a-și putea comercializa produsele, cu atît mai mult cu cît unele sînt presate de scadența unor credite acordate anterior. Există multe căi prin care decalajele ar putea fi atenuate și apoi lichidate, iar acțiunea, în această direcție, a Organizației Națiunilor Unite depinde — ca și în alte privințe — de toate contribuțiile posibile din partea țărilor membre.

Mihai Matei

GENEVA

G. A. T. T.: negocierile comerciale multilaterale

Corespondență de la Victor Aldea

După cum se știe, sesiunea a XXVIII-a a părților contractante la G.A.T.T. din noiembrie 1972 a hotărît organizarea unei noi runde de negocieri comerciale multilaterale de mare amploare, în vederea expansiunii și liberalizării mai largi a comerțului internațional. Pînă în prezent, au avut loc, sub egida G.A.T.T., șase runde de negocieri comerciale multilaterale. Ultima și cea mai importantă dintre ele — denumită și „runda Kennedy" (1964—1967) — s-a soldat, între altele, cu reducerea taxelor vamale într-o proporție de aproximativ 35 la sută, eșalonată pe o perioadă de cinci ani. Se preconizează ca, spre deosebire de negocierile precedente din cadrul G.A.T.T., noua rundă să pună un accent mai mare pe reducerea sau eliminarea obstacolelor netarifare din calea comerțului și să acorde o atenție deosebită problemelor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare. Această rundă urmează a fi deschisă printr-o conferință ministerială a G.A.T.T., care va avea loc la Tokio, în septembrie.

Sesiunea finală a Comitetului G.A.T.T. de pregătire a negocierilor comerciale, instituit în scopul definirii cadrului în care se vor desfășura aceste negocieri, s-a încheiat recent la Geneva, elaborînd un raport asupra lucrărilor sale și un proiect de declarație a conferinței ministeriale a G.A.T.T. de la Tokio.

Lucrările Comitetului de pregătire a negocierilor comerciale au avut loc în condițiile confruntării unor puncte de vedere diferite cu privire la viitoarele negocieri, în special între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, precum și între țările capitaliste dezvoltate. Pe de o parte, aceste din urmă țări nu s-au declarat gata să satisfacă integral cerințele legitime ale țărilor în curs de dezvoltare privind aplicarea de măsuri speciale în vederea soluționării problemelor lor comerciale și economice specifice. Pe de altă parte, importante diferențe de opinii s-au manifestat, în special între S.U.A. și Piața comună, în ce privește o serie de probleme majore ale negocierilor comerciale multilaterale, cum ar fi: abordarea chestiunilor referitoare la sectorul agricol, stabilirea unei legături între negocierile comerciale și monetare etc.

După discuții îndelungate s-a ajuns la o formulă de consens asupra textului proiectului de declarație a Conferinței ministeriale a G.A.T.T. de la Tokio, text care, deși nu oferă satisfacție deplină, este totuși considerat de marea majoritate a delegațiilor la sesiunea Comitetului, ca o bază acceptabilă pentru lucrările acestei Conferințe.

Potrivit proiectului de declarație, negocierile comerciale multilaterale vor avea două obiective fundamentale:

— realizarea unei expansiuni și liberalizări tot mai largi a comerțului mondial, prin suprimarea progresivă a obstacolelor din calea schimburilor și îmbunătățirea reglementărilor comerciale internaționale;

— asigurarea de avantaje suplimentare pentru comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare, astfel încît să se asigure o creștere și diversificare a exporturilor lor, sporirea posibilităților oferite acestor țări de a participa la comerțul internațional și un echilibru mai bun între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare în ce privește împărțirea avantajelor rezultate din această expansiune, grație ameliorării substanțiale a condițiilor de acces a produselor interesînd țările în curs de dezvoltare și elaborării de măsuri vizînd stabilizarea prețurilor produselor primare la niveluri echitabile și remuneratorii.

Se are în vedere întreprinderea de eforturi coordonate pentru a soluționa în mod echitabil problemele comerțului tuturor țărilor participante, ținînd seama de problemele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare.

În scopul atingerii obiectivelor fundamentale ale negocierilor se prevede: purtarea de negocieri vamale pe baza unor tehnici cu aplicabilitate cît mai generală; reducerea sau eliminarea obstacolelor netarifare; examinarea posibilităților de diminuare sau suprimare coordonată a obstacolelor din calea comerțului în sectoare determinate; revizuirea eventuală a sistemului multilateral de „salvgardare" pentru cazurile de perturbare a piețelor din cauza unui cuantum prea ridicat al importurilor; desfășurarea de negocieri în sectorul agricol, ținînd seama de caracteristicile speciale și problemele acestui sector.

Negocierile vor avea ca obiect taxele vamale, obstacolele netarifare și alte măsuri care frînează curentele de schimburi internaționale atît de produse industriale, cît și de produse agricole, inclusiv produsele al căror export interesează țările în curs de dezvoltare și măsurile care afectează exporturile lor.

Runda de negocieri comerciale se va desfășura pe baza principiilor avantajului mutual, angajamentului mutual și al reciprocității globale (reciprocitate de ansamblu și nu pe anumite sectoare de negociere), în condițiile respectării clauzei națiunii celei mai favorizate și în conformitate cu prevederile G.A.T.T. privind astfel de negocieri. Participanții la negocieri vor urmări realizarea unui echilibru global al avantajelor la nivelul cel mai ridicat posibil.

Potrivit prevederilor G.A.T.T., țările dezvoltate nu vor cere reciprocitate pentru angajamentele luate de către ele în

cursul negocierilor în vederea reducerii sau eliminării obstacolelor tarifare și de altă natură din calea comerțului țărilor în curs de dezvoltare și nu vor aștepta ca țările în curs de dezvoltare să aducă la negocierile comerciale contribuții incompatibile cu nevoile dezvoltării lor, a finanțelor și comerțului lor. Se recunoaște necesitatea de a se lua măsuri speciale în cursul negocierilor pentru a sprijini țările în curs de dezvoltare în eforturile lor vizînd creșterea încasărilor din export și promovarea dezvoltării lor economice. În acest sens, se prevede acordarea, în cazurile potrivite, a unei atenții prioritare produselor sau sectoarelor care prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare, precum și aplicarea de măsuri diferențiate acestor țări, în funcție de nivelul dezvoltării lor economice. De asemenea, se are în vedere îmbunătățirea sistemului generalizat de preferințe.

Negocierile comerciale multilaterale vor fi considerate ca un tot unitar, ale cărui elemente vor trebui să progreseze împreună. Această prevedere vizează, în special, realizarea de progrese paralele în domeniul produselor industriale și al celor agricole. În proiectul de declarație se arată, de asemenea, că se vor lua în considerare unele ameliorări care ar fi de dorit în ce privește normele G.A.T.T. privind comerțul internațional, urmărindu-se ca orice măsură adoptată în acest domeniu să fie compatibilă cu obiectivele și principiile negocierilor comerciale, și, îndeosebi, cu liberalizarea schimburilor.

Comitetul de pregătire a negocierilor nu a fost în măsură să convină asupra unui punct de vedere comun privind legătura dintre negocierile comerciale multilaterale și reforma sistemului monetar internațional. În timp ce Piața comună a susținut că succesul negocierilor comerciale depinde de progresele în direcția instaurării unui sistem monetar durabil, S.U.A. au adoptat o poziție opusă, declarînd că reforma sistemului monetar internațional depinde de soluționarea problemelor majore ale comerțului mondial.

În proiectul de declarație se exprimă dorința ca guvernele interesate să dispună de împuternicirile eventual necesare, în vederea angajării în cel mai scurt timp a negocierilor. Acest deziderat reflectă poziția Pieței comune, care consideră ca o necesitate stringentă pentru demararea negocierilor obținerea de către Administrația S.U.A. a mandatului de negociere din partea Congresului.

Conferința ministerială a G.A.T.T. de la Tokio din septembrie ar urma să adopte proiectul de declarație, care va constitui documentul de bază al viitoarelor negocieri multilaterale.

Delegația română a participat activ la lucrările Comitetului G.A.T.T. de pregătire a negocierilor comerciale. Ea a subliniat necesitatea ca aceste negocieri să contribuie la atingerea obiectivelor strategiei internaționale a dezvoltării, prevăzute pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. În acest context, delegația noastră a reliefat că țările în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul lor social-economic sau zona geografică în care sînt situate, trebuie să beneficieze, în cadrul viitoarelor negocieri comerciale multilaterale, de un tratament preferențial, pe bază de nereciprocitate, în vederea facilitării eforturilor lor spre progres economic și social, spre recuperarea decalajului ce le desparte de țările economicește avansate.

CAIRO

Preocupări economice

Corespondență de la Nicolae N. Lupu

În ultimele luni, mai exact după formarea guvernului condus de președintele Anwar Sadat (martie 1973), viața politică internă a Republicii Arabe Egipt cunoaște o perioadă de activitate din ce în ce mai intensă.

Continuînd politica de dezvoltare economică a țării și de punere în valoare a resurselor naționale, noul guvern și-a definit opțiunile în programul prezentat la 21 aprilie de vicepremierul dr. Abdel Kader Hatem în fața Adunării Poporului, program care cuprinde un ansamblu de măsuri menit să întărească potențialul economic al Egiptului și să extindă colaborarea sa cu țările lumii. El prevede, între altele, sporirea producției industriale prin accelerarea intrării în funcțiune a unor obiective de importanță națională, valorificarea de noi suprafețe de pămînt, extinderea mecanizării agriculturii, reorganizarea comerțului exterior. „Guvernul — se spunea în program — apreciază de datoria sa să acționeze pentru deschiderea spre lumea exterioară. El nu va pune nici o limită în fața mișcării economice naționale, în vederea ajungerii rapide la cel mai bun nivel de dezvoltare. Această politică este conformă evoluției actuale a relațiilor economice internaționale". Programul guvernului preconizează, de asemenea, o serie de măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai ale populației. Printre ele figurează scutirea de impozite a unui număr de trei milioane de felahi ale căror pămînturi nu depășesc trei feddani (un feddan = 0,42 ha), crearea unui fond special destinat finanțării construcțiilor de locuințe, alocarea unor importante credite în vederea importului de îngrășăminte chimice, medicamente etc.

Desigur, perioada care s-a scurs de la formarea noului guvern egiptean este destul de scurtă pentru a face o apreciere definitorie asupra modului cum au fost traduse în practică măsurile anunțate. Totuși, după cum arată presa din Cairo, noua echipă, condusă personal de șeful statului, a desfășurat în decursul ultimelor luni o bogată activitate politico-administrativă pe cele mai diverse planuri. Zilnic aproape, ziarele anunță noi vizite ale membrilor guvernului în diverse guvernorate, pentru a lua cunoștință de problemele locale și a contribui la rezolvarea lor, reuniuni ale Consiliului de Miniștri și ale Adunării Poporului, în cadrul cărora sînt elaborate noi legi și hotărîri, ședințe ale organismelor economice centrale pentru reorganizarea și intensificarea activității în industrie, agricultură și comerț. Într-un articol publicat acum citva timp, arătînd că „trebuie să se facă un popas pentru a vedea ce s-a realizat în perioada care s-a scurs de la formarea noului guvern", ziarul „Al Akhbar" releva că intervalul respectiv s-a dovedit a fi o etapă foarte dinamică. Ziarele se opresc cu precădere asupra măsurilor de ordin economic, arătînd că acestea sînt menite să contribuie la eliminarea unor lipsuri care se manifestă în viața economică și la amplificarea succeselor obținute de Egipt în cei 21 de ani care s-au scurs de la revoluția din iulie 1952. O atenție deosebită este acordată reorganizării comerțului exterior, care formează obiectul unor largi dezbateri în cercurile politice și economice din Egipt. În cursul lunii iunie, dr. Abdel Aziz Hegazi, vicepremier și ministru al economiei și comerțului exterior, a organizat mai multe reuniuni cu participarea unor miniștri, președinți ai consiliilor de administrație ale diferitelor organisme și instituții de comerț exterior, profesori universitari, reprezentanți ai Uniunii Socialiste Arabe, în cadrul cărora a fost făcută o amplă analiză a situației economice actuale și au fost elaborate o serie de recomandări importante cu privire la viitorul comerțului exterior al Egiptului. „Putem rezuma cadrul acestei politici — scrie publicația «Ahram economic» — într-o singură expresie : realizarea deschiderii spre lumea exterioară și ridicarea restricțiilor care împiedică acțiunile celor două sectoare, public și particular". „Dr. Hegazi — scrie, la rîndul său, ziarul «Al Ahram» — studiază actualmente atribuțiile Ministerului Economiei și Comerțului Exterior la scară națională, cu scopul de a stabili un cadru pentru o politică economică stabilă, avînd un caracter suplu". Această politică — continuă ziarul — are în vedere deschiderea economiei către diferite state ale lumii, încurajarea investițiilor arabe și străine, modificarea sistemului de import și export, planificarea comerțului exterior etc.

Paralel cu reconsiderarea principiilor comerțului exterior, cercurile economice egiptene urmăresc valorificarea pe scară mai largă a resurselor naturale și sporirea eficacității industriei și agriculturii. În acest cadru trebuie subliniat faptul că,

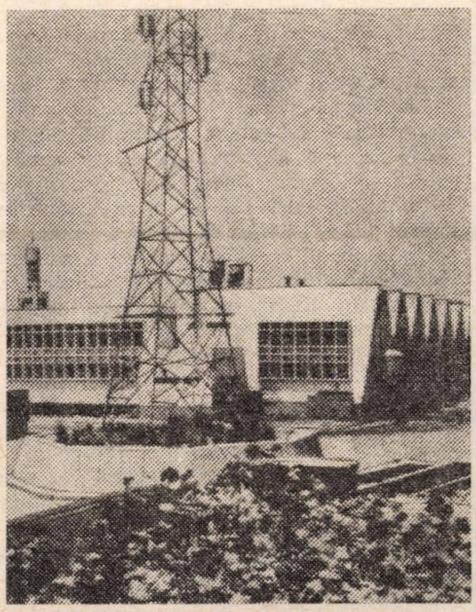

Complexul industrial Heluan : sînt prevăzute noi investiții în 1974

în ultimele luni, Organismul egiptean al petrolului a semnat contracte cu mai multe societăți străine pentru prospectarea petrolului din Deșertul occidental și din regiunea Mării Mediterane, iar în diferite regiuni ale țării au continuat cercetările pentru descoperirea de noi rezerve de „aur negru". Eforturile specialiștilor egipteni, sprijinite din plin de autorități, s-au bucurat de succes. La mijlocul lunii iunie, în zona Golfului Suez, la 18 km de marele centru petrolier El Morgan, a fost descoperit un nou zăcămînt de petrol de înaltă calitate, a cărui utilizare va începe în scurtă vreme. Cîmpul El Morgan este cea mai mare zonă petrolieră din Egipt, livrînd, prin cele 44 de puțuri ale sale, 140 000 de barili zilnic.

Autoritățile egiptene continuă să manifeste o preocupare deosebită pentru dezvoltarea producției agricole și valorificarea unor noi întinderi de deșert. Această atenție își găsește explicația în faptul că, deși în ultimele două decenii, ca urmare a construirii barajului de la Assuan și a extinderii irigațiilor, au fost valorificate circa 900 000 de feddani în Valea Nouă, în provincia Al Tahrir și în alte regiuni, suprafețele agricole sînt încă reduse în comparație cu explozia demografică. Din 1952 și pînă azi, populația Egiptului a crescut cu 15 milioane, ajungînd la 36 milioane locuitori. Pentru a acoperi nevoile de cereale și alimente, autoritățile au continuat operațiunile de valorificare a noilor pămînturi, reușind, chiar în cursul acestui an, să adauge patrimoniului agricol al țării suprafețe cu înaltă productivitate. La sfîrșitul lunii aprilie, în oaza Fayoum au fost încheiate lucrările de amenajare a sistemului Wadi Rayan, care este apreciat de presa egipteană drept „cea mai importantă realizare în domeniul irigațiilor și drenajului de la ridicarea Barajului Înalt". Cu ajutorul unui sistem de canale și tuneluri, o vastă depresiune situată în regiunea de sud-vest a oazei a fost transformată într-un bazin în care au fost înmagazinați 550 000 metri cubi de apă de drenaj. Proiectul va asigura, inițial, irigarea unei suprafețe de 120 000 feddani, care va crește, ulterior, la 200 000 feddani. În același timp, s-a anunțat că Asociația Internațională de Dezvoltare (I.D.A.), care este unul din principalele organisme afiliate la Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare, va acorda Egiptului un credit în sumă de 36 milioane de dolari pentru drenarea a 300 000 de feddani în regiunea Nilului superior. „Proiectul respectiv — scrie «Journal d'Egypte» — face parte dintr-un program al guvernului egiptean de lungă durată și care este, în esență, destinat să contribuie la drenarea a 7 milioane de feddani".

În sfîrșit, în cadrul preocupărilor autorităților egiptene de a spori eficacitatea economiei naționale, ultimele luni au relevat o intensă activitate pentru intrarea în funcțiune a unor noi obiective industriale. După cum arată ziarul „Al Goumhouria", ministrul industriei și Comisia Consultativă a Organismelor industriale au avut o reuniune în cadrul căreia au fost stabilite investițiile pentru anul 1974 și s-a ajuns la un acord cu privire la accelerarea construcției unor obiective, printre care cel de-al treilea furnal înalt de la Heluan, complexul de aluminiu de la Nag Hamadi, fabrica de îngrășăminte chimice de la Talkha, fabrica de sodă de la Alexandria, complexul de prelucrare a fosfaților de la Hamrawein. Ultimele două sînt construite, după cum se știe, în colaborare cu țara noastră.

Iată cîteva din amplele preocupări și realizări ale poporului egiptean în consolidarea și dezvoltarea, pe planuri multiple, a economiei țării.

BERLIN

Funeraliile lui Walter Ulbricht

La 1 august 1973, Walter Ulbricht, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D.G., a încetat din viață în urma unui stop cardiac.

Născut la 30 iunie 1893, la Leipzig, în familia unui muncitor, Walter Ulbricht a desfășurat din tinerețe o intensă activitate în mișcarea muncitorească și a fost unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania, de la care, de-a lungul anilor, a primit numeroase sarcini de răspundere. După instaurarea dictaturii fasciste, Walter Ulbricht a activat în ilegalitate și, în urma hotărîrii conducerii partidului, în anul 1933 a plecat în străinătate, unde, împreună cu alți membri ai Partidului Comunist din Germania, a desfășurat o intensă muncă de lămurire în rîndurile soldaților germani de pe front și în lagărele de prizonieri de război din U.R.S.S., pentru a-i convinge de necesitatea înfrîngerii fascismului hitlerist.

După 1945, Walter Ulbricht și-a adus o contribuție hotărîtoare la unificarea P.C.G. și P.S.D. în cadrul Partidului Socialist Unit din Germania ; el a contribuit la crearea și consolidarea puterii muncitorilor și țăranilor, la constituirea societății socialiste în R.D.G. Din anul 1960, cînd a fost constituit Consiliul de Stat, a fost ales președintele acestui organ.

În telegrame de condoleanțe adresate C.C. al P.S.U.G. și Consiliului de Stat al R.D.G. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, se arată : „În funcțiile de mare răspundere pe care le-a îndeplinit, Walter Ulbricht a adus o contribuție de seamă la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare frățească între Partidul Socialist Unit din Germania și Partidul Comunist Român, între Republica Democrată Germană și Republica Socialistă România. Personalitatea tovarășului Walter Ulbricht va rămîne neștearsă în memoria comuniștilor, a întregului popor român".

Marți, în capitala R.D.G. s-au desfășurat funeraliile naționale ale lui Walter Ulbricht. Corpul neînsuflețit a fost așezat în clădirea Consiliului de Stat al R.D.G., pe un catafalc încadrat de drapelele de partid și de stat ale R.D.G. Prima gardă de onoare a fost formată din tovarășii apropiați de luptă ai lui Walter Ulbricht : primul secretar al C.C. al P.S.U.G., Erich Honecker, membri ai Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., Willi Stoph, președintele Consiliului de Miniștri al R.D.G., Friederich Ebert și Horst Sindermann.

În Marx-Engels-Platz s-au format coloane nesfîrșite de cetățeni ai R.D.G., veniți de pe întreg cuprinsul țării — muncitori, țărani, intelectuali, studenți și elevi — care au trecut în tăcere prin fața catafalcului. În după-amiaza aceleiași zile, în Sala Mare a Consiliului de Stat au avut loc principalele momente ale ceremoniei de doliu, organizată de C.C. al P.S.U.G., Consiliul de Stat, Consiliul de Miniștri, Camera Populară, Consiliul Național al Frontului Național. Au participat conducători de partid și de stat ai R.D.G. și reprezentanți ai oamenilor muncii. Au fost prezente delegații de partid și de stat din țări socialiste, reprezentanți ai partidelor comuniste și muncitorești din numeroase țări, precum și membri ai corpului diplomatic acreditați în R.D.G.

A participat, de asemenea, delegația de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România. Delegația română a prezentat condoleanțe la sediul Camerei Populare a R.D.G. Condoleanțele au fost primite de Willi Stoph, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Miniștri al R.D.G. Membrii delegației au semnat în cartea de condoleanțe. La Consiliul de Stat al R.D.G., delegația română a depus o coroană de flori la catafalcul lui Walter Ulbricht și a păstrat un moment de reculegere. Membrii delegației române au format o gardă de onoare la catafalc.

După ce a fost intonat imnul de stat al R.D.G., a luat cuvîntul primul secretar al C.C. al P.S.U.G., Erich Honecker. Arătînd că tovarășul Walter Ulbricht și-a consacrat viața cauzei eliberării clasei muncitoare germane, cauzei socialismului, Erich Honecker a evocat principalele momente din viața defunctului. „În mod cert — a spus vorbitorul — cea mai mare fericire pentru tovarășului Walter Ulbricht a fost de a participa la formarea și realizarea nobilelor idealuri căroa le-a consacrat viața timp de peste jumătate de secol, în slujba cărora și-a pus întreaga capacitate și pentru realizarea cărora nu și-a precupețit forțele".

Apoi, sicriul a fost așezat pe un afet de tun. Cortegiul funerar, în drumul său spre crematoriul Baumschulenweg, a fost urmat de zeci de mii de berlinezi, care, în adîncă reculegere, au adus un ultim omagiu lui Walter Ulbricht.

Corespondență de la Constantin Varvara

BEIRUT

Noul guvern după votul de investitură

Corespondență de la Crăciun Ionescu

Guvernul libanez format la 9 iulie, sub președinția lui Takieddine Solh, a primit, săptămîna trecută, votul de investitură al parlamentului după dezbateri prelungite pe parcursul a opt zile, în cadrul cărora au luat cuvîntul 30 de deputați, adică aproape o treime din efectivul Camerei. Majoritatea comodă obținută de noul cabinet — 78 voturi pentru, 1 vot contra și 2 abțineri din totalul de 99 membri ai parlamentului (17 au fost absenți, iar președintele Camerei nu votează) — este interpretată aici la Beirut ca un punct de plecare spre o stabilitate politică ce se impunea după încercările prin care a trecut țara în ultimele luni (incursiunea israeliană împotriva taberelor palestiniene de lîngă Tripoli în nordul Libanului, raidul israelian de la Beirut, incidentele dintre palestinieni și forțele armate libaneze, închiderea frontierei terestre de către Siria, prelungita criză de guvern).

Datorită acestui șir de evenimente, mărfurile libaneze tradiționale la export — citricele, merele, păsările și ouăle — n-au putut fi vîndute decît într-o măsură nesatisfăcătoare, comerțul de tranzit s-a diminuat substanțial, numărul turiștilor străini s-a redus, într-un cuvînt — economia țării a avut de suferit pierderi considerabile. După unele surse, citate și în cadrul dezbaterilor parlamentare, numai prejudiciile aduse de închiderea frontierei siriene, care a blocat comerțul cu bogatele țări din Golful Persic, s-ar ridica la 600 milioane lire libaneze (250 milioane dolari).

Declarația guvernamentală prezentată parlamentului la începutul dezbaterilor a abordat o serie de aspecte ale vieții politice interne, oprindu-se, de asemenea, asupra relațiilor Libanului cu diverse țări, îndeosebi cu statele arabe. În programul noului guvern sînt prezente mai multe puncte privind unele măsuri de ordin social și, îndeosebi, în domeniul învățămîntului, unde greva a 15 000 de învățători a determinat fostul guvern Saeb Salam să adopte o serie de măsuri represive nepopulare. Se prevede, de asemenea, organizarea de alegeri municipale în cursul acestei toamne și guvernul se angajează să întărească în mod sensibil și rapid sistemul defensiv al țării.

După votul de investitură, premierul Takieddine Solh surîde satisfăcut fotoreporterilor (între Majed Arslan, ministru de stat, și deputatul Abdel-Latif Beydoun, singurii membri ai parlamentului care poartă fes, ca, de altfel, și șeful guvernului)

În ce privește relațiile cu țările arabe, declarația guvernamentală subliniază că Libanul va adopta „o politică liberă de orice legătură și fidelă vocației sale arabe. Aceasta i-a permis în numeroase ocazii să aducă servicii însemnate arabilor și cauzei lor. Acest rol, Libanul este întotdeauna gata să și-l asume, cu condiția să găsească înțelegere la toți frații săi, care trebuie să țină seama de particularitățile Libanului".

Numeroșii vorbitori au apreciat ca pozitiv programul guvernamental prezentat parlamentului. Dar, în mai multe rînduri, dezbaterile au căpătat un caracter dramatic, suscitînd vii interpelări, mai cu seamă în momentul cînd au fost atinse unele aspecte delicate privind lipsa unei riposte eficace față de acțiunile israeliene pe teritoriul Libanului. Motivîndu-și demisia sa de la 11 aprilie a.c., fostul premier Saeb Salam, într-un discurs de trei ore, a abordat, printre altele, și această problemă, atrăgînd criticile imediate ale unor membri ai Camerei deputaților. La rîndul său, ministrul apărării naționale, Nasri Maalouf, luînd cuvîntul, a explicat modul și posibilitățile de acțiune ale forțelor armate în momentele date și a respins criticile aduse.

Dezbaterile de investitură s-au încheiat pînă la urmă într-o atmosferă de optimism, considerîndu-se că guvernul „celor 22" (după cum se știe, în actualul cabinet, numărul miniștrilor a crescut cu 4 față de guvernele anterioare), prin caracterul larg reprezentativ al forțelor politice și comunităților libaneze, are șanse incontestabile să contribuie la stabilitatea politică așteptată și necesară țării. Desigur, sechelele unei prelungite stări de încordare nu pot fi lichidate de la o zi la alta. Prezența vizibilă a unor care de luptă staționate de circa trei luni fără întrerupere în însuși centrul orașului indică faptul că o limpezire completă a situației nu a survenit încă. În rîndurile populației se exprimă speranța că normalizarea dorită se va produce în toate direcțiile. Și, în primul rînd, în relațiile cu Siria.

Prezența, la sfîrșitul săptămînii trecute, a ministrului economiei și comerțului, dr. Nazih Bizri, în capitala siriană, și inaugurarea cu acest prilej a pavilionului libanez la cea de-a 20-a ediție a Tîrgului internațional de la Damasc sînt apreciate ca un semn de bun augur, care ar putea fi urmate în aceste zile de deschiderea frontierei dintre cele două țări, problemă primordială pentru Liban în momentul de față.

CAMBODGIA

Frontul — la Pnom Penh

Asediat din toate direcțiile, Pnom Penh, capitala administrației lonnoliste și singurul bastion mai important ce i-a mai rămas, s-a aflat, începînd din 5 august, practic încercuită de forțele patriotice de eliberare, care au pătruns în perimetrul orașului, ocupînd puncte cheie și determinînd retragerea în debandadă a trupelor „guvernamentale".

Agențiile de presă, acordînd întreaga atenție situației din Cambodgia, relevă panica și deruta administrației lonnoliste. „Un sentiment de neputință și inutilitate i-a cuprins pe conducătorii din Pnom Penh" — scria agenția France Presse, adăugînd : „În viesparul războiului, regimul lonnolist s-a înnămolit cu totul". „În ciuda îngrozitorului baraj de foc pe care avioanele americane B-52 îl îndreaptă asupra orașului asediat, există impresia generală că apărarea forțelor lui Lon Nol, sprijinite de S.U.A., se destramă din oră

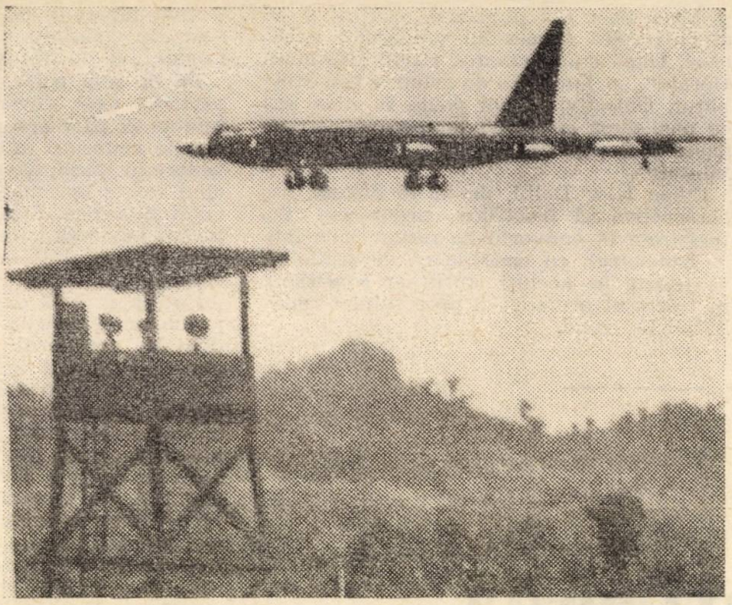

Una din ultimele misiuni în sprijinul administrației de la Pnom Penh. Și un incident: zilele trecute, avioanele americane au bombardat din greșeală trupe lonnoliste (300 de soldați și-au pierdut viața)

în oră" — notează ziarul „Corriere della Sera".

La 3 august, președintele Richard Nixon a adresat o scrisoare Congresului american, învinuindu-l „de a fi abandonat un prieten" prin hotărîrea luată de a se suprima, cu începere de la 15 august, creditele pentru bombardamentele din Cambodgia și afirmînd decizia ca, „în cadrul permis de lege", Statele Unite să continue să acorde sprijin regimului de la Pnom Penh. În aceeași zi, Departamentul Apărării al S.U.A. a prevenit Congresul asupra continuării, și după 15 august a zborurilor de recunoaștere ale aviației americane, a livrărilor de material și „a ajutorului în scopuri umanitare". Aflat în vacanță, Congresul american nu poate fi reunit pînă la data prevăzută — 5 septembrie — decît în cazul unei situații ce ar pune în primejdie interesele vitale ale S.U.A., iar surse din Washington au indicat că majoritatea parlamentarilor nu consideră căderea regimului lonnolist un eveniment de asemenea factură !

Oricum — consideră cotidianul „New York Times" — „președintele nu poate oferi un motiv valabil pentru o continuare a intervenției Statelor Unite în afacerile cambodgiene, mai ales de cînd guvernul a afirmat, în repetate rînduri, că S.U.A. nu au nici un angajament față de autoritățile de la Pnom Penh".

Abordînd situația actuală din Cambodgia, în care victoria forțelor patriotice se reliefează tot mai clar, ziarul „Financial Times" scria, zilele trecute : „O perioadă a istoriei Cambodgiei se apropie de sfîrșit și eforturile Statelor Unite de a crea aici o linie de apărare laterală pentru Vietnamul de sud vor suferi un eșec aproape total. Cel mai bine pentru americani — aprecia cotidianul cercurilor de afaceri londoneze — ar fi să ajungă la o reglementare politică".

Comentînd recent evoluția situației din Cambodgia, prințul Norodom Sianuk sublinia odată în plus : „Problema cambodgiană va fi rezolvată numai de cambodgieni, fără nici o ingerință străină. Data de 15 august nu are nici o semnificație pentru forțele de eliberare, care își vor continua imperturbabil lupta armată pînă la înfrîngerea totală și ireversibilă a dușmanilor țării".

I. Florescu

NEW DELHI

Evoluția convorbirilor indo-pakistaneze

Corespondență de la Ion Puținelu

Parte a procesului reconcilierii inițiat prin acordul de la Simla din iulie 1972, convorbirile indo-pakistaneze desfășurate între 24 și 31 iulie la Islamabad se înscriu ca o etapă importantă în eforturile pentru soluționarea problemelor rămase în suspensie după conflictul din decembrie 1971 și, în continuare, pentru normalizarea relațiilor dintre țările din Asia de sud.

Reluat după aproape un an de la ultima întîlnire din august 1972, dialogul a permis părților o trecere în revistă a progreselor realizate în aplicarea acordului de la Simla și, în contextul eforturilor către normalizarea situației din subcontinent, examinarea problemelor umanitare cuprinse în declarația indo-bangladesh din 17 aprilie, respectiv repatrierea prizonierilor de război pakistanezi și a persoanelor civile internate în India, a bengalezilor din Pakistan și a cetățenilor pakistanezi din Bangladesh. Sublinierea din comunicatul comun dat publicității la încheierea convorbirilor de la Islamabad, referitoare la faptul că „anumite probleme ridicate în cadrul discuțiilor necesită noi considerații de ambele părți", ilustrează dorința guvernelor indian și pakistanez ca acest dialog să fie concretizat într-o formulă de compromis, în care problemele aflate în discuție să-și găsească deplina rezolvare. În aceeași idee se înscriu și declarațiile făcute ulterior de șefii celor două delegații, în care se exprimă speranța ca a doua rundă a convorbirilor să devină hotărîtoare.

Atmosfera de înțelegere mutuală care a caracterizat discuțiile este urmarea evoluției pozitive înregistrate în ultima vreme spre o reglementare care să țină cont de interesele fiecărei părți, ca singura bază posibilă a negocierilor. Recenta hotărîre a Adunării Naționale pakistaneze, prin care guvernul președintelui Bhutto a fost autorizat să recunoască de jure Republica Bangladesh la o dată ce va fi apreciată a corespunde cel mai bine interesului național, a permis înlăturarea unuia din principalele obstacole în calea normalizării situației din zonă. Acționînd în același spirit de conciliere, India, în urma dialogului repetat pe care l-a purtat cu Bangladesh, a fost în măsură să se prezinte la negocierile de la Islamabad cu propuneri concrete ce pot duce la găsirea unei soluții în probleme atît de stringente ca cele umanitare. Acceptarea ideii schimbului de prizonieri și de persoane civile între cele trei țări ca bază a soluționării problemelor umanitare a permis reluarea dialogului, după cum acceptarea de către delegația pakistaneză a principiului triadei enunțat în declarația indo-bangladesh din 17 aprilie a constituit elementul care a făcut posibilă continuarea lui. Discuțiile au permis clarificările necesare și au făcut posibilă atingerea stadiului în care părțile, în dorința de a găsi o soluție de compromis problemelor umanitare, ajung să-și reconsidere pozițiile pe baza progresului realizat în această primă rundă a convorbirilor. Repatrierea prizonierilor de război pakistanezi, cu excepția celor 195 ceruți de Bangladesh pentru a fi judecați sub acuzația de a fi comis crime în timpul evenimentelor din 1971, precum și a bengalezilor aflați în Pakistan ar putea începe imediat. Deși situația persoanelor din Bangladesh care au optat pentru cetățenia pakistaneză pare mai complicată, și în această privință discuțiile tind spre o soluție, părțile încercînd acum să stabilească numărul celor ce ar urma să fie acceptați de Pakistan.

Cea mai complicată problemă continuă să fie chestiunea judecării de către Bangladesh a celor 195 prizonieri de război pakistanezi, delegația pakistaneză făcînd cunoscut că o asemenea acțiune ar prejudicia orice normalizare cu Bangladesh. Sesizînd acest obstacol, părțile au discutat posibilitatea amînării acțiunii, cel puțin pînă la o eventuală întîlnire directă între președintele Bhutto și premierul Mujibur Rahman. Pornind de la necesitatea ca India să joace un rol pozitiv în această problemă, săptămînalul politic indian „Link" scrie : „O soluție posibilă poate fi găsită la viitoarea rundă de convorbiri de la Delhi, lăsîndu-se la o parte problema judecării prizonierilor de război pakistanezi, pentru ca, astfel, discuțiile purtate asupra celor trei elemente ale declarației indo-bangladesh să poată progresa".

Caracterizînd rezultatele etapei de discuții de la Islamabad, Surendra Pal Singh, ministru de stat în Ministerul Afacerilor Externe indian, aprecia în fața parlamentului : „În timpul convorbirilor, problemele privind repatrierea simultană a celor

trei categorii de persoane menționate în declarația comună indo-bangladesh au fost discutate în amănunțime. Partea pakistaneză a făcut cunoscut faptul că declarația comună indo-bangladesh, care separă considerațiile politice de cele ale problemelor umanitare, constituie un pas înainte și a pregătit terenul pentru o rezolvare rapidă a acestor probleme."

Convorbirile indo-pakistaneze de la Islamabad, dacă nu au adus o depășire a tuturor diferențelor existente în modalitățile de abordare a problemelor dintre cele două țări, au realizat, incontestabil, o apropiere a pozițiilor, au făcut posibilă depistarea unor noi puncte de contact și au deschis calea succesului viitoarelor negocieri. După cum remarca ziarul „National Herald", „o jumătate de drum a fost străbătut. Obiectivul final poate fi atins pas cu pas, etapă cu etapă, iar progresele realizate în fiecare dintre aceste etape trebuie salutate".

Etapa New Delhi, de la 18 august, are perspectiva să fructifice progresele înregistrate la convorbirile recent încheiate la Islamabad, cu condiția ca discuțiile să se poarte în același spirit de conciliere, în interesul promovării procesului normalizării în zonă.

TOKIO

După întîlnirea Nixon — Tanaka

Corespondență de la Florea Țuiu

Convorbirile dintre președintele Richard Nixon și premierul Kakuei Tanaka, desfășurate săptămîna trecută la Washington, au abordat, în numai 48 de ore, o ordine de zi cuprinzătoare și de incontestabilă actualitate. Ea a survenit după ce anunțul că exporturile americane de soia sînt suspendate (probabil, numai pînă în septembrie) a provocat neliniște și nemulțumire în Japonia — și după ce reuniunea de la Tokio a comitetului americano-japonez pentru probleme economice și comerciale fusese umbrită de absența unor personalități americane (între care ministrul de finanțe Schultz), care-și contramandaseră vizita în ultimul moment. Din asemenea considerente a rezultat asentimentul cvasigeneral al observatorilor că negocierile la nivel înalt au fost „actuale" în sensul că, deși dificultățile relațiilor bilaterale nu aveau aspectul urgent de acum un an (în preajma întîlnirii Nixon — Tanaka — desfășurată în Honolulu), existau numeroase probleme necesitînd atenția interlocutorilor.

Rezultatele convorbirilor sînt comentate și interpretate în presa de aici în mai multe feluri, începînd de la aprecierea că ele au deschis o „nouă eră pentru alianța japono-americană" („Mainichi Daily News") și încheind cu constatarea că întîlnirea a produs un „comunicat comun care dezamăgește" („The Yomiuri Shimbun"), întrucît el „nu face decît să confirme relațiile bilaterale existente".

Față de aceste aprecieri contrastante, o examinare a desfășurării convorbirilor și a comunicatului final apare cu atît mai necesară.

Abordînd situația internațională, adesea în relație cu politica celor două țări, părțile au notat tendința spre destindere în lume marcată de „normalizarea relațiilor dintre Japonia și R.P. Chineză și evoluția spre relații mai normale între S.U.A. și R.P. Chineză", de progresul dialogului dintre U.R.S.S. și S.U.A., de negocierile pentru reducerea forțelor armate din Europa centrală, de conferința pentru securitatea și cooperarea europeană, de încetarea războiului din Vietnam și noua evoluție din peninsula Coreea.

În acest context, trebuie remarcat că atît documentul final, cît și declarațiile oficiale au relevat interesul părții japoneze de a juca un rol activ în abordarea unor probleme de ordin — pentru a folosi un cuvînt frecvent în terminologia recentă a diplomației S.U.A. — „global". Pe de o parte, este vorba despre un corolar al repetatelor sublinieri americane că relațiile japono-americane au devenit relații între parteneri egali. De altfel, tot în acest context urmează să fie plasată formularea din comunicat potrivit căreia „trebuie găsită o cale pentru a asigura reprezentarea permanentă în Consiliul de Securitate a Japoniei, ale cărei resurse și influențe sînt de importanță majoră în problemele mondiale". Referindu-se la aceasta, ziarul „Asahi Shimbun" considera că este, totuși, discutabil dacă Japonia ar putea să joace un rol influent în politica mondială. Primul test al acestei prevederi a comunicatului ar urma să-l reprezinte reacțiile celorlalți membri permanenți ai Consiliului de Securitate.

Pe de altă parte, primind acolada de partener egal, guvernul de la Tokio este invitat să participe, în această calitate, la marile negocieri interoccidentale avute în vedere la Washington cel puțin din aprilie, cînd a fost lansată formula reînnoirii alianței atlantice. Față de această invitație, partea japoneză pare să-și fi reafirmat poziția, nefavorabilă oricăror aranjamente cu caracter militar. Totodată, fără să accepte, cel puțin în mod explicit, interdependența problemelor apărute în relațiile interoccidentale, premierul Tanaka s-a declarat evident interesat de soluționarea mai multor probleme enumerate în discursul din aprilie al lui Henry Kissinger și prezente în numeroase luări de poziție occidentale ulterioare. Este, fără îndoială, cazul resurselor de energie, domeniu în care Japonia și S.U.A. au anunțat că vor coopera, atît în privința valorificării resurselor de petrol și gaze naturale, cît și în dezvoltarea mijloacelor de producere, în scopuri pașnice, a energiei nucleare. De asemenea, citînd reuniunile G.A.T.T. și F.M.I., partea japoneză și-a declarat interesul pentru găsirea de soluții durabile problemelor de ordin comercial și monetar, afirmări de bune intenții cu atît mai bine primite cu cît premierul Tanaka le-a adăugat și aprecierea că dolarul are calitățile necesare pentru a juca în continuare un rol de rezervă valutară.

Desfășurată în contextul, fără îndoială favorabil, creat de constatarea că, în acest an, deficitul american în comerțul cu Japonia a fost redus la jumătate, convorbirile de la Washington par să fi marcat un moment de ameliorare a relațiilor bilaterale. Ceea ce nu exclude, însă, deplasarea controverselor : pe de o parte, pe planul politicii interne japoneze, opoziția punînd la îndoială autenticitatea „egalității partenerilor" în condițiile menținerii „tratatului de securitate" americano-japonez (reflectînd îndoieli oarecum similare, ziarul „Asahi Shimbun" se întreba dacă raza de acțiune globală, la care s-a referit comunicatul este „americană" sau „multilaterală", susținînd că, în prima variantă, „se menține pericolul ca Japonia să fie din nou atașată în întregime strategiei americane în lume deși, desigur, într-o manieră diferită de cea din perioada războiului rece") ; pe de altă parte, orice apropiere americano-japoneză pe plan comercial sau monetar nu poate fi privită decît cu suspiciune în capitalele țărilor membre ale C.E.E., grupare economică ale cărei interese rămîn distincte de acelea

Convorbirile Nixon—Tanaka : multiple probleme în suspensie...

ale fiecăruia dintre interlocutorii de la Washington.

În orice caz, comunicatul comun exprimă implicit încrederea în posibilitățile de continuare a dialogului americano-nipon, prin aceea că anunță vizitele împăratului Hirohito în S.U.A. (un proiect similar a fost contramandat la începutul acestui an) și a președintelui Nixon în Japonia (ar fi prima vizită americană în Japonia, la acest nivel, toate contactele similare de pînă acum desfășurîndu-se pe teritoriul american). Datele acestor premiere urmează a fi stabilite, considerîndu-se că ele s-ar putea plasa în ultima parte a anului curent, sau în 1974.

BERLIN

Opțiunile politice ale Festivalului

Corespondență de la trimisul nostru Stelian Țurlea

Din multitudinea de manifestări organizate, timp de peste o săptămînă, în cadrul Festivalului de la Berlin, cele politice au avut, prin problemele abordate, prin ampla participare și dezbatere aprinsă, greutatea cea mai însemnată. Astăzi, ponderea tineretului în rîndurile populației din aproape toate țările lumii a sporit și, în mod egal, au sporit participarea și interesul pentru problemele politice și sociale contemporane. Numeroase probleme care preocupă societatea, probleme față de care tineretul lumii înțelege să fie responsabil, au constituit în timpul Festivalului desfășurat în capitala Republicii Democrate Germane teme de lucru, de dezbatere și de interesante intervenții și concluzii.

Înainte de toate, reprezentanții tinerei generații au ținut să-și manifeste solidaritatea militantă cu aspirațiile și cauza dreaptă a popoarelor care, în diferite regiuni ale lumii, luptă pentru libertate și independență națională, pentru apărarea bogățiilor, a specificului și a ființei lor naționale. În numeroase mitinguri de solidaritate, adunări, discuții a fost exprimată adeziunea participanților de cele mai diverse convingeri politice, orientări și naționalități — la lupta popoarelor din Indochina, pentru respectarea acordurilor de la Paris privind restabilirea păcii în Vietnam, pentru eliberarea deținuților politici din Vietnam. La Festival s-a făcut simțită solidaritatea cu popoarele, tinerii și studenții din țările arabe pentru o pace justă și durabilă în Orientul Apropiat, precum și cu popoarele din Guineea-Bissau, Angola și Mozambic, care luptă împotriva colonialiștilor portughezi, cu poporul zimbabwe, cu mișcările de eliberare din Africa de sud ; a fost exprimat sprijinul pentru lupta popoarelor și tineretului din America Latină împotriva jefuirii bogățiilor naturale ale țărilor lor, de către monopolurile străine, precum și pentru acțiunile întreprinse de tineretul și oamenii muncii din țările capitaliste pentru obținerea unor condiții de muncă și viață mai bună.

Reprezentanții tineretului român, prezenți activ în toate aceste manifestări, s-au pronunțat pentru dreptul sacru al popoarelor de a-și hotărî singure destinele, fără nici un amestec din afară. De asemenea, ei au exprimat hotărîrea tineretului țării noastre de a aduce o contribuție fermă, alături de toate forțele progresiste din întreaga lume, la instaurarea unui climat de destindere și înțelegere pe plan mondial — condiție necesară pentru progresul general al societății umane, pentru un viitor fericit și luminos al tinerei generații.

Era normal ca, în cadrul preocupărilor politice ale Festivalului de la Berlin, pacea, securitatea și cooperarea europeană să ocupe un loc însemnat. Desfășurate timp de două zile, lucrările Conferinței privind problemele esențiale ale securității și cooperării în Europa au evidențiat interesul vital pe care tineretul îl poartă statornicirii pe bătrînul continent a unui climat de înțelegere și cooperare multilaterală, avînd drept fundament principiile egalității în drepturi a statelor, neamestecului în treburile interne, independenței și suveranității naționale, renunțării la folosirea forței sau la amenințarea cu folosirea forței în relațiile dintre state. La sfîrșitul celor două zile de discuții, a fost pregătit un comunicat final care precizează că este de datoria organizațiilor de tineret, indiferent de orientarea lor politică, de concepțiile ideologice și religioase, să contribuie efectiv și să sprijine în continuare, prin toate mijloacele, îmbunătățirea relațiilor dintre statele europene, procesul de așezare a acestor relații pe acele principii care sînt capabile a asigura cooperarea multilaterală, destinderea pe continent. Vorbind în cadrul ședinței inaugurale despre contribuția pe care o poate aduce îmbunătățirea relațiilor pe plan regional la realizarea securității pe acest continent, despre importanța creării în Balcani a unei zone denuclearizate, reprezentantul român a spus : „Sîntem hotărîți să ne aducem în continuare, ca și pînă acum, contribuția la realizarea unui dialog viu, constructiv, în mișcarea de tineret din Balcani și din Europa, la întărirea frontului forțelor progresiste de pretutindeni, care luptă împotriva imperialismului, a dominației de orice fel, pentru libertate și independență, pentru dreptul fiecărui popor, indiferent de mărimea sa, de a-și hotărî în mod suveran destinul, fără nici un amestec din afară". În intervențiile lor, reprezentanții români au subliniat rolul de factor activ pe care România socialistă înțelege să-l joace în procesul de instaurare a unui climat de pace, securitate și cooperare în Europa, contribuția pe care organizația tineretului din România și-o aduce în acest proces prin acțiunile întreprinse, prin dialogul și cooperarea cu organizații ale tineretului lumii — diverse ca orientare politică, ideologie, filozofie.

De securitatea și cooperarea în Europa sînt legate și problemele dezangajării militare și dezarmării. Între manifestările politice de la Berlin, o atenție deosebită s-a acordat și acestor probleme, atît în cadrul seminarului „Tineretul și problemele dezarmării", organizat în sălile Universității Humboldt, cît și în cadrul altor manifestări. În acest sens, la seminar, delegatul român a arătat că, în lupta pentru realizarea dezarmării generale și, în primul rînd, a celei nucleare, este necesar și posibil să fie făurit un front larg, atotcuprinzător al forțelor păcii și progresului în care un rol important revine tinerei generații, interesată direct în orientarea uriașelor fonduri militare spre dezvoltarea economică și socială, spre lichidarea subdezvoltării și îmbunătățirea vieții tuturor popoarelor.

Nu puține au fost celelalte probleme ale vieții politice și sociale internaționale pe care reprezentanții tineretului lumii le-au dezbătut cu prilejul Festivalului mondial de la Berlin : „Contribuția mișcării de tineret și a studenților la lupta împotriva imperialismului, pentru pace, democrație și progres social", „Cooperarea organizațiilor internaționale, regionale și naționale în lupta pentru consolidarea păcii, pentru un viitor mai bun al tineretului", „Tribuna Liberă", „Tineretul și viitorul", „Tineretul, democrația și progresul social" ș.a.

Membri ai delegației române, participanți la Festival

Ampla întîlnire a tineretului, Festivalul de la Berlin, a atras participanți aparținînd tuturor continentelor, unui mare număr de organizații foarte diferite ca orientare politică sau ideologică. Dar, comuniști sau socialiști, social-democrați sau creștin-democrați, radicali sau liberali, tinerii sosiți aici s-au arătat a fi conștienți de importanța problemelor pe care le discută, de necesitatea cooperării, prieteniei și solidarității pentru soluționarea acestor probleme.

„Întotdeauna generațiile tinere au reprezentat viitorul țărilor lor și fiecare nouă generație a avut în viața sa probleme noi, izvorîte din realitățile sociale, politice și naționale ale etapei respective — se arăta în mesajul trimis participanților la Festival de președintele Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Tineretul lumii de astăzi e dornic de înnoiri în viața societății, de a se pune capăt vechii politici de inegalitate socială și asuprire națională, de a se asigura realizarea unei lumi mai bune, mai drepte — atît pe plan național, cît și pe plan internațional... Unindu-și forțele, dezvoltînd legăturile dintre ei și conlucrînd tot mai strîns, cunoscîndu-se mai bine unii pe alții, tinerii din întreaga lume pot aduce o contribuție de cea mai mare însemnătate la realizarea înaltelor deziderate de progres ale umanității, la făurirea propriului lor viitor de pace, în care să-și poată pune pe deplin în valoare minunatele lor capacități de creație materială și spirituală".

La Berlin, sub semnul prieteniei și solidarității, tineretul a discutat, el însuși — conștient și responsabil — despre perfecționarea societății umane, despre idealurile de dreptate, libertate și bunăstare ale întregii omeniri, despre necesitatea unor eforturi sporite din partea tuturor, pentru ca, printr-o conlucrare pe toate planurile, viitorul acestei generații și al celor ce vor urma să cunoască îndeplinirea celor mai nobile aspirații într-un climat durabil de pace, de încredere și colaborare între națiuni.

PEKIN

Congresele provinciale ale organizațiilor de masă și obștești

Corespondență de la Ilie Tecuță

Un eveniment major, cu profunde semnificații în viața politică, are loc actualmente în China : alegerea noilor comitete ale organizațiilor de sindicat, a noilor comitete ale Uniunii Tineretului Comunist și ale organizațiilor de femei la nivelul provinciilor, regiunilor autonome și municipiilor — cele mai importante unități administrativ-teritoriale ale țării.

Presa chineză a acordat și acordă spații ample relatărilor și comentariilor asupra lucrărilor acestor congrese la care au participat mii de reprezentanți ai clasei muncitoare, ai tineretului și femeilor din China, care au făcut o amplă trecere în revistă a marilor succese obținute de întregul popor chinez, sub conducerea partidului, în accelerarea construcției socialiste a țării. Astfel, la cel de al șaselea congres al sindicatelor din Pekin, cei 2 400 de delegați au făcut un fructuos bilanț al realizărilor înfăptuite aici în ultimii ani în toate sectoarele industrial-economice din capitala țării. La congres au participat numeroși muncitori fruntași, cunoscuți prin faptele și devotamentul lor eroic, puse în slujba cauzei socialismului.

Delegații la lucrările congreselor sindicatelor, organizațiilor de tineret și organizațiilor de femei, au relevat cu pregnanță necesitatea creșterii rolului organizațiilor de masă și obștești în etapa actuală a construcției socialiste, precizînd, printr-un dialog viu și rodnic, exigențele sporite și complexe ale activității acestor importante organizații aflate sub conducerea directă a partidului. S-a subliniat faptul că organizațiile de sindicat, de tineret și de femei, la toate nivelele, trebuie să mobilizeze și să organizeze masele muncitoare la studierea profundă a marxism-leninismului și a politicii partidului, să stimuleze pe toate căile criticarea aspectelor negative care se manifestă în diferite domenii de activitate.

Lucrările congreselor care s-au desfășurat pînă acum au relevat, de asemenea, importanța depunerii în continuare a unor eforturi susținute în direcția consolidării rîndurilor clasei muncitoare și a unirii cu toate clasele și categoriile sociale. Responsabilitatea acestor sarcini politice majore, care presupune o considerabilă muncă de organizare, revine partidului clasei muncitoare în ansamblu, au subliniat ziarele chineze. Această concluzie are o importanță deosebită pentru aplicarea „liniei unității pentru victorie", definite de cel de al IX-lea Congres al P.C. Chinez. În acest sens, în intervențiile delegaților la congres a fost pregnant subliniată necesitatea consolidării unității militante a clasei muncitoare cu țărănimea, necesitatea desfășurării în continuare a unei intense munci politico-ideologice și rezolvării corecte a contradicțiilor din cadrul societății socialiste, a concretizării cît mai adecvate a diferitelor măsuri politice ale partidului, cu scopul de a mobiliza toți factorii pozitivi și de a încuraja inițiativa largă, în toate domeniile, a maselor largi de muncitori, tehnicieni, ingineri etc.

Lucrările congreselor organizațiilor de masă și obștești provinciale au relevat că clasa muncitoare trebuie să folosească din plin condițiile favorabile existente pentru accelerarea edificării societății socialiste, să-și dezvolte în continuare spiritul responsabilității de făuritoare a unei noi societăți, să reprezinte un model în accelerarea revoluției și construcției socialiste a țării, conform principiilor bizuirii pe forțele proprii, cantitate, rapiditate, calitate și economie. În această direcție, sindicatele și celelalte organizații de masă au un important rol în mișcarea de inovații tehnice, ridicarea productivității muncii în scopul îndeplinirii și depășirii prevederilor planului de stat și întăririi sprijinului industrial pentru agricultura țării. În cadrul formelor specifice activității de masă, ele trebuie să contribuie din plin la asimilarea cît mai rapidă a celor mai înalte cunoștințe profesionale, să contribuie la perfecționarea neîncetată a competenței tehnice pentru a atinge cele mai înalte nivele mondiale și a transforma China într-o țară socialistă puternică, dotată cu o industrie, agricultură, știință și cultură moderne. În acest context, lucrările congresului sindicatelor din Pekin, la care ne-am referit mai sus, au reliefat sporirea substanțială a schimburilor de experiență tehnică în toate sectoarele industrial-economice ale capitalei. Astfel, numai anul trecut, în industrie, în comunicații, în activitatea financiară și în alte domenii au fost introduse peste 8 000 de inovații tehnice. La Palatul culturii oamenilor muncii din Pekin sînt organizate cu regularitate conferințe științifice și tehnice, în timp ce în uzine și în alte unități industriale sînt frecvent organizate demonstrații tehnice.

Dezbaterile congreselor provinciale au subliniat, de asemenea, că trebuie să se acorde o atenție mai mare educației noii generații, în spiritul glorioaselor tradiții revoluționare ale clasei muncitoare chineze. Organizațiile de sindicat și organizațiile Uniunii Tineretului Comunist, la toate nivelele, trebuie să reprezinte o adevărată școală în care masele să studieze comunismul științific și să instruiască în domeniile politic, cultural și profesional. În acest context, lucrările congreselor Uniunii Tineretului Comunist au relevat rolul istoric deosebit de important pe care organizațiile de tineret îl au în formarea noilor cadre, dinamismul pe care trebuie să-l imprime activității tineretului pe toate fronturile revoluției și construcției socialiste. După cum se știe, în ultimii ani, milioane de tineri ieșiți de pe băncile școlilor și universităților s-au stabilit la sate. Una dintre cele mai importante sarcini actuale ale Uniunii Tineretului Comunist este de a mobiliza și organiza tineretul să se integreze rapid în rîndurile maselor de muncitori și țărani, punîndu-și toate cunoștințele, energia și entuziasmul în slujba construcției socialiste a țării.

O preocupare esențială în activitatea noilor organe de conducere ale organizațiilor de masă și obștești este, de asemenea, urmărirea atentă și plină de solicitudine a condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Organizațiile de sindicat, de pildă, desfășoară o vastă activitate în rîndurile muncitorilor și familiilor muncitorești pentru sporirea eficienței activității sindicale, în vederea îmbunătățirii continue a condițiilor de viață ale maselor. În contextul sarcinilor deosebit de complexe care stau actualmente în fața organizațiilor de masă și obștești — relevă presa chineză — un loc important îl ocupă cultivarea și dezvoltarea sentimentelor internaționalismului proletar, ale solidarității cu lupta popoarelor din întreaga lume.

Prioritatea dezarmării nucleare

S-au împlinit 10 ani de la semnarea, la Moscova, de către miniștrii de externe ai Uniunii Sovietice, Marii Britanii și Statelor Unite ale Americii, a Tratatului cu privire la interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă. La 8 august 1963 — trei zile după semnare —, tratatul era deschis tuturor statelor de acord cu prevederile sale. Este și data la care România a aderat la acesta.

„Fiecare participant la prezentul Tratat — se arată în primul articol al documentului — se obligă să interzică, să prevină și să nu efectueze nici un fel de explozii experimentale cu arma nucleară și orice alte explozii nucleare în orice loc aflat sub jurisdicția sau controlul său : a) în atmosferă ; dincolo de limitele ei, inclusiv spațiul cosmic ; sub apă, inclusiv apele teritoriale și mare liberă și b) în orice alt mediu, dacă o asemenea explozie provoacă căderi radioactive dincolo de limitele frontierelor teritoriale ale statului sub jurisdicția sau controlul căruia se efectuează o asemenea explozie".

Tratatul privind interzicerea experiențelor nucleare în cele trei medii a fost conceput, prin urmare, de realizatorii săi, ca o măsură parțială, colaterală de dezarmare, menită să înlesnească progrese pe calea înfăptuirii dezarmării generale și totale. Apreciind că tratatul semnat acum 10 ani „a pus capăt unei perioade de experiențe nucleare masive în atmosferă", secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, Kurt Waldheim, spunea, într-un apel lansat recent, că „obiectivul unei încetări complete a tuturor experiențelor nucleare nu a fost încă atins. Ceea ce este necesar în prezent, a adăugat Waldheim, este voința politică de a realiza noi progrese în unele domenii ca acceptarea de către toate puterile nucleare a unui tratat de interzicere completă a experiențelor, aplicarea integrală a tratatului de neproliferare a armei nucleare și limitarea armamentelor strategice".

În deceniul care s-a scurs de la încheierea Tratatului, în viața internațională au avut loc schimbări profunde, ireversibile în direcția destinderii și colaborării internaționale. O afirmare crescîndă au cunoscut politica de independență națională a popoarelor, participarea tuturor statelor la soluționarea problemelor lumii contemporane ; a sporit rolul țărilor mici și mijlocii, a crescut gradul de conștiință și răspundere a popoarelor în salvgardarea păcii, în edificarea securității și cooperării. În acest climat propice tratării și soluționării, în interesul întregii omeniri, a marilor probleme cu care aceasta se confruntă, imperativul principal al lumii de astăzi — dezarmarea generală și totală — a rămas încă în planul dezideratelor. Drumul spre atingerea acestui țel se dovedește lung, anevoios ; tratativele purtate ani în șir la Geneva n-au reușit să găsească răspunsuri multiplelor și complexelor aspecte pe care le comportă dezarmarea.

Republica Socialistă România consideră că, pentru obținerea unor progrese al căror efect să se traducă într-o relansare a eforturilor destinate dezarmării, sînt necesare măsuri energice, în planul faptelor, al acțiunii politice concrete, este nevoie de o abordare curajoasă a acestei probleme de către factorii politici competenți ai statelor, în spiritul unei înalte responsabilități față de interesele propriilor popoare, ale omenirii în ansamblul său.

Țara noastră identifică temele concrete ale negocierilor în materie în interzicerea folosirii armelor nucleare ; acordarea de garanții de securitate statelor neposesoare de arme nucleare ; crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale lumii și asumarea de către puterile posesoare de arme nucleare a obligației de a nu folosi aceste arme împotriva statelor participante la astfel de zone ; încetarea producției și perfecționării de arme nucleare, inclusiv a producției de materiale fisionabile în scopuri militare ; reducerea și eliminarea totală a arsenalelor de arme nucleare și a mijloacelor de transportare la țintă.

România se pronunță, totodată, pentru scoaterea în afara legii și eliminarea din arsenalele militare a tuturor armelor de distrugere în masă — nucleare, chimice, bacteriologice și a altor tipuri —, susține cu consecvență elaborarea unui program concret menit să interzică folosirea acestor arme, încetarea producției și lichidarea sub strict control internațional a stocurilor existente.

În concepția țării noastre, de o deosebită atenție trebuie să se bucure, în cadrul tratativelor axate pe această problemă, măsurile vizînd dezangajarea militară, ale cărei aspecte privesc reducerea și, în cele din urmă, retragerea tuturor trupelor străine de pe teritoriile altor state în limitele frontierelor lor naționale ; lichidarea bazelor militare aflate pe teritoriile altor state ; renunțarea la manevre militare, la demonstrații de forță, la concentrarea de trupe la frontierele altor state ; trecerea treptată la reducerea trupelor și armamentelor aflate în dotarea armatelor naționale ; pregătirea condițiilor pentru desființarea blocurilor militare și, în ultimă instanță, lichidarea acestora. De asemenea, elaborarea și înfăptuirea unui program concret vizînd reducerea bugetelor militare, începînd cu bugetele țărilor mari, puternic înarmate, pentru oprirea cursei înarmărilor, înghețarea și diminuarea cheltuielilor militare în vederea afectării tuturor resurselor materiale și umane în scopul progresului și bunăstării, al dezvoltării social-economice ar avea o deosebită însemnătate în viața politico-economică a tuturor popoarelor lumii.

Problemă esențială a lumii contemporane, universală prin datele sale, dezarmarea generală și totală și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, impune participarea egală a tuturor statelor lumii la discutarea, explorarea și hotărîrea unor măsuri autentice de încetare a cursei înarmărilor și de dezarmare reală, care să răspundă în mod egal și echitabil intereselor de pace și securitate ale tuturor țărilor, mari și mici, posesoare sau neposesoare de arme nucleare, dezvoltate sau în curs de dezvoltare.

Impulsionarea acestui complex proces este în puterea tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, a popoarelor întregii lumi, a cercurilor largi ale opiniei publice mondiale. **„Considerăm** — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mesajul adresat recent celei de-a XIX-a conferințe internaționale GENSUIKYO — **că sînt de cea mai mare importanță intensificarea eforturilor în vederea întăririi unității — atît pe plan național, cît și internațional — a tuturor forțelor democratice, progresiste și antiimperialiste, mobilizarea fermă și activă a maselor populare, a tuturor popoarelor în lupta pentru prosperitate și progres social, pentru lichidarea cursei înarmărilor și folosirea integrală a imenselor resurse materiale și umane ale omenirii în vederea propășirii fiecărei națiuni".**

Atingerea acestui țel vital al întregii omeniri — dezarmarea, în totalitatea datelor sale — este pe deplin posibilă, poporul român nutrind ferma convingere că lumea viitorului — rod al eforturilor tuturor popoarelor — va fi o lume a păcii, a destinderii și cooperării internaționale.

Ilie Olteanu

La Ottawa, un Commonwealth „diminuat". Prezidată de premierul canadian Trudeau, s-a deschis, recent, reuniunea primilor miniștri ai țărilor din Commonwealth. Obiectivul principal: restabilirea unei armonii pierdute. Problemele economice stau în centrul atenției. Un subiect cu îngrijorare comentat: consecințele aderării Angliei la Piața comună asupra comerțului dintre țările membre ale Commonwealth-ului. Viitoarele negocieri multilaterale din cadrul G.A.T.T. și reforma sistemului monetar internațional —, întregesc agenda dezbaterilor

RELAȚIILE ROMÂNO — LATINO-AMERICANE (I)

Repere ale cunoașterii

George G. Potra
Constantin I. Turcu

Deși situate la o mare depărtare, meleagurile celor două Americi nu au rămas necunoscute locuitorilor țării noastre. În ciuda distanțelor geografice și a vicisitudinilor istorice de tot felul, orizontul de cunoaștere al societății românești despre „Lumea nouă" s-a lărgit constant în evul mediu și în epoca modernă, dobîndind un plus de amplitudine și adîncime.

Nu este deloc hazardat a considera astăzi că evenimentele de la sfîrșitul secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea au devenit cunoscute, într-un răstimp nu prea îndelungat, cercurilor politice și cărturărești din Țara Românească, Moldova și Transilvania. Ni se pare firesc a aprecia că legăturile diplomatice ale domnitorilor români cu regii Spaniei — indiscutabile, deși mărturiile documentare ce se pot invoca în acest sens sînt puțin numeroase — au oferit societății românești primele informații despre teritoriile de dincolo de Ocean.

Începînd cu secolul al XVII-lea, aceste informații încep să fie inserate în cronici, frecvența lor și tot mai numeroasele detalii pe care le cuprind atestînd un progres firesc al procesului de descoperire și de redescoperire, într-o varietate de planuri, a noului continent. În *De neamul moldovenilor*, Miron Costin va face primele referiri scrise apărute la noi asupra continentului american. Informații mai bogate despre America avea, fără nici un fel de îndoială, stolnicul Constantin Cantacuzino, eruditul nostru cărturar, remarcabil spirit enciclopedic, posesor al unei vaste biblioteci în care, printre numeroase alte opere, se aflau lucrarea lui Gabriel Bucelinus, *Praecipuarum universi terrarum orbis*, tratatul lui Antonio Foresti, *Del mappamondo istorico*, alte lucrări ale unor autori ca Johannes Nauclerus, Horatius Tursellinus ș.a. cuprinzînd informații — descrieri și hărți — despre regatul Spaniei și posesiunile sale. Asemenea informații își vor găsi un loc mereu mai distinct în cronicile ulterioare, elementelor preluate mecanic din lucrările predecesorilor adăugîndu-li-se tot ceea ce călători sau cărți de tot felul — de geografie și istorie, în primul rînd — aduceau nou ca informație. Amestec de date reale și închipuiri fantastice, paginile, adesea naive, dar nu lipsite de savoare, pe care acest gen de lucrări le dedicau celor două Americi aveau meritul de a fi atras pentru prima dată atenția în perimetrul nostru geografico-istoric asupra acestor realități, de a fi întreținut treaz interesul pentru țările și oamenii acestor meleaguri.

Începînd cu secolul al XVIII-lea, societatea românească intra în posesia unor noi și realmente valoroase date asupra Americii Latine. Călători români în Occident sau călători străini în Țările Române — negustori ori cărturari — aduceau cu ei primele lucrări de geografie universală. Tipărite sau sub formă de manuscris, ele aveau să se bucure de largă audiență și circulație, fiind consultate în original, cu asiduitate și interes, de toți cei pentru care lărgirea orizontului de cunoaștere devenea, prin vocație sau profesiune, o necesitate ; traducerea acestora în limba română a dat în mod obiectiv posibilitatea unor cercuri mereu mai numeroase de cititori să se informeze în această direcție.

O lucrare de geografie universală, din secolul al XVIII-lea, al cărei autor nu a fost încă identificat, ce a circulat în manuscris în Principatele Române, relata, cu amănunte ce vor fi impresionat puternic imaginația cititorilor vremii, descoperirea Americii de către Cristofor Columb, expedițiile de cucerire întreprinse de Hernando Cortés în Mexic, ale lui Francisco Pizarro și Diego de Almagro în Peru, Bolivia și Chile, relevînd, în același timp, o serie de elemente privind civilizațiile precolumbiene. În anul 1795, Gherasim arhimandritul, de la Mitropolia Iașilor, traducea — după un original neidentificat, probabil grecesc — *Istoria Americăi*, prezentare complexă, geografică, istorică și etnografică a „împărăției Peru" (prin care autorul înțelegea, evident, toate regiunile dominate de spanioli, deci și Argentina, Uruguay, Paraguay, Chile, Bolivia, Ecuador, Columbia și Venezuela), a Braziliei și Canadei. În același an, 1795, în tiparnițele Iașilor era editată *De obște gheografie*, traducere și prelucrare datorate lui Amfilochie Hotiniul, după cartea lui Claude Buffier, *Pratique de la mémoire artificielle pour apprendre et retenir la chronologie, l'histoire et la geographie*, apărută între 1701-1715 în patru volume. Interesul și buna primire de care s-a bucurat această lucrare au făcut ca ea să beneficieze de o nouă traducere și prelucrare, aparținînd de astă dată lui Nicola Nicolau, sub titul *Gheografia sau scrierea pămîntului*, apărută în limba română în Crăiasca tipografie a Universității ungare din Buda, în două volume, în anii 1814-1815. La puțin timp după aceasta, același Nicola Nicolau din Brașov face să apară, la Pesta, relatarea, dialogată, cu titlul *Descoperirea Americii*, avînd ca autor pe Iohan Heinrich Kampe.

Sînt toate acestea numai cîteva din lucrările care, realizate atrăgător ca stil, aveau să fertilizeze puternic imaginația cititorilor români, mărindu-le interesul pentru un continent plin de date revelatorii.

Prefacerile numeroase și adînci inaugurate în Țările Române în cel de-al treilea deceniu al secolului al XIX-lea au deschis noi ferestre, economice, politice, culturale, spre lumea largă. Reținînd într-o mereu mai largă măsură interesul și atenția opiniei publice internaționale, America Latină și realitățile ei dinamice începeau să ocupe un loc tot mai însemnat în presa europeană a vremii ; ziarele românești vor folosi intens această sursă de informații, publicînd o mare diversitate de materiale, articole, dări de seamă, memorii, descrieri geografice, economice ș.a. Citățm la întîmplare din presa românească a vremii : în 1842, *Albina românească* publica articolul *O colecție istorică și arheologică* (prezentare amplă a colecției de artă mexicană a lui Geofroy-Martin Wood din Handescheim-Baden) ; același gazetă reproducea, în 1842, din cartea *Mexicul și mexicanul*, capitolul *Vizuniea de Cacahuamipla;* în 1838, *Curierul românesc* insera articolul *Despre obiceiurile mexicanilor ;* tot aici vor apare : în 1841, articolul lui S.S. Botezat intitulat *Vulcanii de aer de la Turbaco în Sud America ;* în 1845, amplul articol *Minele americane*, semnat de Gr. Platon ; în 1846, *Starea culturii și datinile în Brazilia*, avînd ca autor pe P. Popescu ; *Icoana lumei*, revistă de popularizare a cunoștințelor, făcea, de asemenea, să apară, între anii 1841-1846, o serie de articole dedicate geografiei fizice, florei și faunei țărilor din America Latină ; în anii 1849-1850, *Monitorul grec al Valahiei* și *Jurnalul de Galatz* informau pe locuitorii Principatelor Române despre tratatul de la Guadalupe — Hidalgo, din anul 1848, prin care Mexicului i se impunea să cedeze Statelor Unite ale Americii teritoriul actualelor state California și Texas ; *Gazeta de Moldavia* publica, în 1850, o *Descriere geografică a Cubei*.

Dacă lucrările de istorie sau de geografie au constituit, pînă în jurul anului 1850, principalul izvor de informație privind țările latino-americane, în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea o serie de români ajung pe acest continent, determinați de diverse motive. Contactele directe vor da relatărilor un plus de substanță și autenticitate. Printre primii dintre aceștia se vor fi aflat, desigur, și românii încadrați în corpul expediționar francez trimis de către Napoleon al III-lea în Mexic. Documentele atestă prezența la această campanie a lui George Bibescu și a lui Aristide I. Iarca. George Bibescu fusese însărcinat de Ministerul de Război din Franța să țină un jurnal al operațiunilor militare. Notele luate i-au servit la elaborarea unui amplu volum, *Au Mexique, 1862. Combats et retraite des six mille*, apărut la Paris, în 1887, în care, alături de elemente ținînd strict de desfășurarea campaniei militare, erau cuprinse numeroase alte date privind istoria, geografia și economia Mexicului, precum și altele despre compoziția etnică a populației, religie, obiceiuri, port etc.

În 1864, odată cu forțele militare trimise de Habsburgi în sprijinul împăratului Maximilian, sosește în Mexic căpitanul medic Ilarie Mitrea, originar din Rășinari, de lîngă Sibiu. Abia ajuns, el primește misiunea de a organiza asistența medicală a garnizoanelor imperiale dintr-un întreg district. Primul contact cu forțele republicane, marcat de un generos efort pentru salvarea unui grup de combatanți răniți, efort ținînd la acea dată exclusiv de etica profesională, este urmat de alte numeroase contacte cu adepții lui Benito Juarez, cărora medicul Ilarie Mitrea înțelege să le dea întregul său concurs, ca unor prieteni ale căror idei și sentimente le înțelegea din ce în ce mai mult, sfîrșind prin a adera la ele fără nici un fel de rezerve. În 1867, Ilarie Mitrea trece fățiș de partea forțelor republicane, primind din partea lui Benito Juarez, care i-a intuit calitățile profesionale și organizatorice, însărcinarea inspecției sanitare din regiunile de răsărit ale Mexi-

Ilarie Mitrea, Iuliu Popper, Emil Racoviță : „o efectivă contribuție la strîngerea legăturilor de prietenie româno—latino-americane"

culul. Nu rămîne însă în această funcție decît o scurtă perioadă. Dorul de țară îl face ca, în același an, 1867, să părăsească Mexicul și să se reîntoarcă la Rășinari. Alături de impresiile de martor ocular al acelei grandioase epopei care a fost lupta forțelor republicane pentru independența națională — impresii pe care le-a făcut cunoscute, sfîrșind prin a fi considerat un element subversiv de către autoritățile habsburgice — Ilarie Mitrea aducea din Mexic o bogată colecție de artă populară, incluzînd valoroase piese ceramice din regiunea Tabasco, precum și o colecție de arme indiene (depozitate, în drumul spre țară, la Muzeul etnografic din Viena). Se cuvine menționat că aceste calități de colecționar au fost dublate la Ilarie Mitrea de un neobosit spirit de cercetare, medicul român folosind timpul cît a stat în Mexic pentru investigații asupra unor aspecte foarte diverse ale vieții materiale și spirituale a poporului mexican. La întoarcerea în Europa, în 1867, medicul român își va publica, în revista *Albina* din Viena, pe parcursul mai multor numere, impresiile culese în timpul șederii sale în Mexic.

Întinderile vaste ale Americii de Sud au intrat destul de încet în cîmpul de cercetare al savanților moderni. Atît de diferit prin relief, floră și faună de restul lumii, continentul a cerut un lung răstimp de eforturi conjugate ale geografilor, etnografilor, cartografilor și naturaliștilor pentru ca realitățile lui să se integreze în patrimoniul științei mondiale.

În urmă cu opt decenii, extremitatea de sud a Americii era încă necunoscută omului de știință și un inginer român ajuns pe acele meleaguri mărturisea : „Astăzi se povestesc încă, despre oamenii care locuiesc în apropierea acestei regiuni, cele mai neverosimile lucruri... Date așa de vagi și nedeterminate trebuiau negreșit să mărească în mine dorința, dinainte destul de vie, de a cunoaște și a studia această țară enigmatică, care formează extremul sudic al continentului nostru". Autorul acestor rînduri, Iuliu Popper, spirit întreprinzător, dinamic, atras de proiecte îndrăznețe, efectuase un timp lucrări tehnice la Canalul de Suez. Își continuase activitatea un scurt timp la New Orleans în Statele Unite ale Americii, pentru ca apoi, în Cuba, să contribuie la realizarea planului de sistematizare a orașului Havana. În Mexic, în anii 1884-1885, funcționează ca redactor la *Diario de los forasteros*. După o scurtă ședere în Brazilia, se stabilește, la începutul anului 1886, în Argentina. La Buenos Aires este angajat de un consorțiu să evalueze perspectivele exploatării aurului din straturile de nisip ale țărmului Capului Fecioarelor. După o cercetare atentă a locurilor, inginerul român ajunge la concluzia că o exploatare mare și modernă pe litoralul de sud al strîmtorii Magellan nu ar fi fost rentabilă. Atenția și interesul îi sînt atrase de Țara de Foc, care, începînd cu deceniul al nouălea al veacului trecut, intră în preocupările febrile ale căutătorilor de aur, dispuși și capabili să înfrîngă condițiile aspre de viață, primejdiile sau singurătatea. Începînd cu anul 1886, Iuliu Popper întreprinde mai multe expediții făcînd numeroase observații privitoare la oameni, floră, faună, bogățiile solului și subsolului ș.a. Aceste prețioase observații pentru cunoașterea extremității sudice a Americii au fost aduse la cunoștința Institutului geografic argentinian și a Societății române de geografie. În afara conferințelor și a comunicărilor la Institutul geografic argentinian, a lucrărilor publicate în buletinul acestui institut sau separat, Iuliu Popper s-a făcut, de asemenea, cunoscut prin articolele publicate asupra expedițiilor sale în și de ziare ca *La Prensa, El Diario, La Tribuna, La Patria, Nacional*, care apăreau în capitala Argentinei.

Călătoria și rezultatele obținute au stîrnit un mare interes la Buenos Aires, nu numai în cercurile științifice. La întoarcerea în acest oraș, consorțiul care îi finanțase expediția îi încredințează înființarea unei întreprinderi pentru exploatări aurifere în Țara de Foc, al cărui loc va fi fixat în nordul golfului San Sebastian, în regiunea El Paramo. Sub conducerea lui Iuliu Popper, numit director general al exploatării, lucrările încep în anul 1887.

Intensificarea și amploarea activității la exploatarea auriferă de la El Paramo determină autoritățile argentiniene, la insistența inginerului român, să înființeze o cursă regulată de legătură între Buenos Aires și acest nou și important centru al economiei argentiniene. Pentru plata muncitorilor, Iuliu Popper lansează în 1889 emisiuni monetare speciale, pentru ca, doi ani mai tîrziu, să imprime timbre poștale locale — o raritate filatelică astăzi, deosebit cotată de toate cataloagele internaționale în materie — care a circulat numai un scurt timp, datorită faptului că autoritățile argentiniene nu au aprobat această emisiune.

Evenimentele petrecute în capitala Argentinei în august 1890, care au dus la schimbarea guvernului, l-au lipsit pe inginerul Iuliu Popper de sprijinul autorităților.

Cît timp a petrecut în Argentina, Iuliu Popper a adus mari servicii acestei țări. Dar mai mult decît prin descoperirea și apoi exploatarea nisipurilor aurifere ale Țării de Foc, Iuliu Popper a rămas în istoria vieții științifice din Argentina și Chile, în știința mondială, prin faptul că a contribuit activ la îmbogățirea substanțială a cunoștințelor despre teritoriul Țării de Foc, că a descoperit noi și numeroase detalii geografice asigurînd acestora o transcriere cartografică (așa au apărut pe harta Americii Latine numiri ca Punta Sinaia, Rio Rosetti, munții Lahovary etc.; aceste numiri au fost preluate și incluse în atlasul întocmit în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea de Institutul geografic argentinian).

Iuliu Popper a atras în numeroase rînduri atenția asupra necesității de a se valorifica multilateral posibilitățile Argentinei, s-a apropiat cu dragoste și înțelegere de băștinași, apărîndu-le cauza. Lui Iuliu Popper i se datorează primul semnal de alarmă în legătură cu exterminarea populației indigene din Țara de Foc : „...Acei care atacă astăzi dreptul de proprietate în acest teritoriu nu sînt onașii, sînt indienii albi, sînt sălbaticii din marile metropole". Atitudinea plină de umanism pe care Iuliu Popper a manifestat-o față de populația autohtonă din Țara de Foc s-a bucurat — în ciuda adversităților pe care le-a trezit în unele cercuri — de un larg sprijin din partea opiniei publice argentiniene. La moartea sa — survenită în împrejurări misterioase, la 6 iunie 1893 — marele cotidian argentinian *La Prensa* scria : „Țara noastră, pe care o iubea ca pe a doua sa patrie, pierde în el un bun luptător".

La numai cîțiva ani de la dispariția lui Iuliu Popper, contactul românilor cu America Latină este restabilit de tînărul savant Emil Racoviță. În vîrstă de 31 de ani, înzestrat cu o temeinică pregătire de naturalist, Emil Racoviță era la prima sa acțiune științifică de mare anvergură, cînd a luat parte, în 1897-1899, la expediția antarctică a navei *Belgica*. Aceasta ajunge la Rio de Janeiro la 22 octombrie 1897 și Emil Racoviță, sensibil la răul de mare, decide să facă drumul pînă la Punta Arenas cu un pachebot rapid, care putea înlătura sau cel puțin micșora dificultățile. Pe vasul *Oravia*, el cunoaște pe învățatul argentinian Francisco Moreno, creatorul și directorul muzeului din La Plata, care călătorea spre partea de sud a Patagoniei. Naturalistul român acceptă invitația de a-l însoți în călătoria pe care acesta o întreprindea și, astfel, între 5-24 noiembrie 1897, el are ocazia să viziteze o imensă regiune din partea de sud a continentului, de la Punta Arenas spre Rio Gallegas. Munții Baguales, golful Ultima Esperanza și, înapoi, prin Pampas. Însemnările de drum ale lui Emil Racoviță constituie un document de o deosebită valoare științifică, ele cuprinzînd observații geografice, etnografice, zoologice, botanice, interesante informații și considerații asupra populației.

Contactele cu lumea latino-americană, realizate prin intermediul lui Ilarie Mitrea, Iuliu Popper și Emil Racoviță, au jucat un important rol în cunoașterea de către români a realităților complexe ale Americii de Sud, contribuind efectiv la strîngerea legăturilor de prietenie. Pretutindeni, călătorii și exploratorii români au lăsat o bună impresie, atît în ceea ce privește rezultatele activității lor științifice, cît și pentru simpatia și prețuirea manifestate față de populația băștinașă.

În paralel, imaginea latino-americană despre țara noastră se îmbogățește, căpătînd un plus de contur. Pe coordonatele date de comunitatea de origine, afinitățile de limbă și cultură, procesul de apropiere, cunoaștere și prețuire reciprocă a urmat o evoluție mereu ascendentă, care va oferi, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, dar mai ales în primele decenii ale veacului al XX-lea, premisele unor noi și pline de semnificații dezvoltări. Tratarea acestor noi aspecte ne propunem să o facem în numărul viitor al revistei.

(Va urma)

Conjunctura economică occidentală și fluctuația valutară

Majoritatea țărilor occidentale trec, în prezent, printr-o fază de „boom", de accentuată relansare a creșterii economice. Experții O.C.D.E. (Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică, grupînd principalele țări capitaliste apusene) apreciază că, în ultimele 12 luni, producția industrială a sporit pe ansamblul țărilor membre cu 10 la sută, depășind de aproape două ori nivelul creșterii din cursul anului 1972 și de peste patru ori pe cel din anii de recesiune 1970 și 1971. Față de acești ani, acum, fiecare din țările respective înregistrează practic un ritm de creștere superior. Există chiar aprecierea că un asemenea „boom" aproape nu are echivalent în perioada postbelică.

Aparent paradoxal în aceste condiții este, însă, faptul că economiștii occidentali se arată deosebit de îngrijorați de actualul curs economic și, mai ales, de cel care ar putea interveni într-o perspectivă chiar foarte apropiată. Îngrijorarea are un nume foarte precis : *inflația*. Ritmurile inflaționiste actuale sînt, la rîndu-le, fără precedent, situîndu-se cu mult peste media anilor 1970—1972 și fiind de cel puțin două-trei ori mai mari decît cele din deceniul trecut. „Inflația — afirmă dr. Jelle Zijlstra, președintele Băncii Reglementelor Internaționale — progresează în prezent într-un ritm anual între 7 și 10 la sută, de două sau trei ori mai ridicat în comparație cu cel din urmă cu cîțiva ani. Și nu există nici un motiv pentru care procesul să nu continue".

„Boomflație" — „stagflație"

În scopul de a defini actuala situație, economiștii anglo-saxoni, care dau în general tonul în materie de terminologie, au lansat un nou termen — „boomflație" (din „boom" și inflație) — spre a o distinge de cea care a fost caracteristică evoluției economiei occidentale din anii '70—'71 și pe care au definit-o „stagflație" (din stagnare și inflație). Alternanța stărilor de recesiune (eventual stagnare) și relansare (avînt) nu este un element nou. Ea constituie chiar regula evoluției economiei capitaliste. În ciuda oricăror rețete prescrise, economiștii occidentali nu au reușit să evite o asemenea evoluție inegală, ciclică. Anii postbelici au consemnat prezența unei astfel de alternanțe. Pe de o parte, *relansarea* — ca fază ascendentă a ciclului — caracterizată printr-o folosire dinamică a resurselor, inclusiv a celor de muncă, prin obținerea unei creșteri economice relativ ridicate, dar cu prețul tendințelor inflaționiste, rezultînd fie din politica de stimulare a conjuncturii, fie din „suprasolicitarea" resurselor, presupusă de un regim, mai mult sau mai puțin îndelungat, de creștere economică. Pe de altă parte, *recesiunea* — ca fază descendentă a ciclului — caracterizată, dimpotrivă, printr-o subfolosire a resurselor, respectiv o încetinire a ritmului creșterii economice, chiar o stagnare a producției în unele țări (cu consecința directă a sporirii șomajului), situație determinată cel mai adesea de politica restrictivă angajată de autoritățile guvernamentale tocmai în vederea blocării spiralei inflaționiste (moștenită din perioada de relansare), în vederea stabilității prețurilor, a echilibrului economic.

Ceea ce pare, însă, a reprezenta acum un element nou — și care constituie, de fapt, sursa serioaselor îngrijorări — este persistența și accentuarea continuă a inflației. Aceasta a devenit o componentă de bază a evoluției economiei în fiecare fază a ciclului, însoțind nu numai relansarea ci și recesiunea : „boom-*flația*", și „stag-*flația*". Inventarea termenului de „stagflație" a fost tocmai ecoul prezenței puternice a fenomenului inflaționist în climatul de recesiune din anii '70—'71, care a semănat confuzie printre teoreticienii occidentali, aceștia neputînd să-și explice faptul pe baza propriilor teorii. Realitatea este că măsurile restrictive luate în scopul frînării „cadențatei" inflații, provenind din perioada anterioară de relansare, nu au avut deloc efectul dorit : fenomenul inflaționist, scăpat de sub controlul autorităților guvernamentale, a rezistat și chiar s-a accentuat, în timp ce măsurile respective au „lovit" creșterea economică.

Pentru practicieni, a apărut astfel o importantă dilemă în angajarea politicii economice, purtînd caracterul unui adevărat cerc vicios : să relanseze economia printr-un șir de măsuri stimulatorii, dar să dea, deci, un nou avînt inflației, sau să lupte în continuare contra inflației și, în consecință, prin acțiunile cu caracter restrictiv, să descurajeze creșterea economică ? Opțiunea pare să fi fost aceea că, în ciuda pericolelor inflaționiste dar cu speranța că acestea nu vor fi prea mari, s-a încercat, în fața încetinirii creșterii economice, o relansare a acesteia, mai ales pentru a se evita consecințele sociale deosebit de nefaste ale prelungirii unei stări de conjunctură joasă, respectiv sporirea șomajului. Măsurile stimulatorii au activat creșterea economică, „boom"-ul s-a produs, dar speranțele că ritmul inflației se va încetini sau măcar va stagna s-au dovedit deșarte, fenomenul inflaționist luînd un nou avînt și atingînd pragul periculos al inflației „galopante", excesive.

De aici provin îngrijorările economiștilor occidentali. Consecințele continuării inflației în ritmul actual — se afirmă — ar fi dezastruoase pentru echilibrul economic și social. Puterea de cumpărare a monedei ar scădea în continuare vertiginos, grevînd din ce în ce mai puternic asupra situației materiale a salariaților și, în special, a acelor categorii sociale cu venituri relativ fixe. Climatul inflaționist ar accentua euforia artificială a cererii, întrucît în condițiile unei inflații accelerate, consumatorul este împins la cumpărări masive pe baza devizei „mîine totul va fi mai scump" și, mai ales, la utilizarea crescîndă a creditului de consum, în speranța că ceea ce va avea de rambursat în viitor va „valora" mai puțin datorită deprecierii inflaționiste a banilor. Stimulată în acest mod de cererea artificială, producția ar continua, un timp, în ritm alert, pînă la punctul în care dezechilibrul dintre producție și consum ar izbucni și, treptat sau brusc, s-ar instala recesiunea. Mai mult, scăderea nivelului economisirii, descurajată progresiv de inflație, ar reduce resursele investițiilor, creșterea economică fiind și în acest fel afectată. Pe scurt, acumularea inflaționistă conține în sine pericolul real al unei sensibile deteriorări a echilibrului economic, precum și al celui social.

Revista „Entreprise" pune punctul pe i: „Economiștii se întreabă acum ce le rezervă anul 1974 — o încetinire treptată, echilibrată și simultană a ritmurilor de creștere economică și a celor ale sporirii prețurilor sau începutul unei adevărate recesiuni internaționale ? Există mai multe indicii care atestă că apogeul boomului occidental 1972—1973 a fost atins, dacă nu chiar depășit. Problema care se pune de azi înainte este de a se ști dacă inflația generalizată a atins și ea apogeul sau dacă, dimpotrivă, scăpînd încă și mai mult de sub orice control, conduce în mod inevitabil spre o stagnare a dezvoltării, mai brutală decît îndrăznește cineva să-și închipuie". Se consideră că, în condițiile în care inflația nu mai poate fi lăsată a continua în ritmul actual, devine absolut necesară întreprinderea unor acțiuni ferme pentru combaterea ei, cu atît mai mult cu cît toate încercările „moderate" de pînă acum în vederea jugulării inflației — restrîngerea creditului, diminuarea cheltuielilor guvernamentale, controlul temporar al creșterii prețurilor și salariilor — n-au dat rezultate aproape în nici o țară, inflația comportîndu-se, după expresia unui economist occidental, „ca o gripă, în fiecare an virusul ei schimbîndu-se, adaptîndu-se și făcînd ineficace vaccinurile puse la punct anterior".

Efectele unor măsuri antiinflaționiste energice ar împinge, însă, economia occidentală din nou în brațele „stagflației", dacă nu chiar într-o criză de mai mari proporții. Săptămînalul de specialitate britanic „The Economist" împărtășește această părere (vezi graficul alăturat), apreciind că, dacă pînă în prezent a fost vorba, în fazele descendente ale ciclului, de *recesiune*, acum s-ar putea produce o *prăbușire* (criză), întrucît, explică revista, „inflația a adus economia occidentală în situația în care aceasta nu mai poate fi condusă în cadrul unor limite tolerabile, fără prea mari dificultăți și serioase ajustări". De altfel, majoritatea covîrșitoare a previziunilor occidentale situează creșterea economică încă în anul viitor la niveluri sub jumătatea celor actuale, pentru ca în 1975 aceasta să tindă a coborî chiar sub nivelul zero.

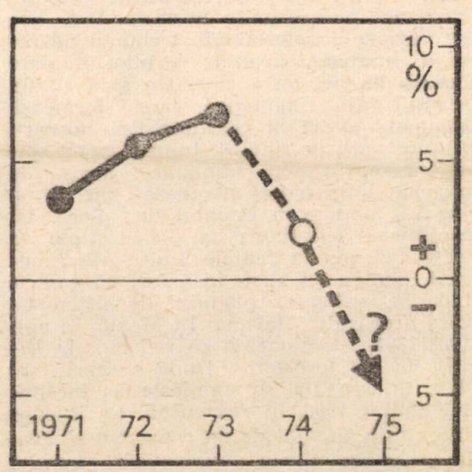

RITMUL CREȘTERII PRODUSULUI NAȚIONAL BRUT PE ANSAMBLUL ȚĂRILOR O.C.D.E.
(După **The Economist**)

Transferuri de inflație

Asemenea aprecieri previzionale iau în considerare și faptul că actualul context al relațiilor economice, comerciale și monetare interoccidentale nu este de natură a constitui un factor de atenuare ci, dimpotrivă, de alimentare a unor astfel de tendințe. Un element care acționează puternic în acest sens este instabilitatea sistemului valutar, a cărui restructurare încă trenează. Canalele prin intermediul cărora criza acestuia își pune amprenta negativă asupra evoluției economiei occidentale sînt multiple. Tot mai numeroși sînt economiștii care se raliază opiniei că există o legătură cel puțin indirectă, dacă nu chiar directă, între accentuarea deosebită a climatului inflaționist din ultimii ani și instabilitatea crescîndă a sistemului valutar, pusă în evidență, printre altele, de sporirea vertiginoasă a „lichidităților internaționale" (mijloace de plată) în aceeași perioadă. Acestea din urmă s-au dublat în mai puțin de patru ani, iar cele peste 90 de miliarde de dolari lichidități suplimentare apărute reprezintă în proporție covîrșitoare dolari proveniți din agravarea deficitului balanței de plăți americane (ponderea dolarului în totalul lichidităților internaționale ajungînd astfel la aproape 2/3 față de numai 1/4 cea a aurului). În aceste condiții, nu este de mirare, se afirmă, că lupta generală contra inflației nu a dat rezultate.

Sporirea cuantumului dolarilor din străinătate este sursa amplificării mișcărilor speculative de capitaluri, ale deplasărilor acestora dinspre monedele „în declin" spre cele „cu perspective". La o analiză atentă, se constată că aceste mișcări au contribuit substanțial la agravarea presiunilor inflaționiste în întreaga Europă occidentală, la „transferul" de inflație dintr-o țară în alta. Se cuvine a arăta, în acest sens, că asemenea mișcări speculative creează în țările către care se îndreaptă — pe cale artificială și nu ca urmare a unor considerente economice sau comerciale — excedente uneori exorbitante ale balanței de plăți, punînd autoritățile în fața dilemei: acceptarea tendințelor inflaționiste (cu alte cuvinte, compromiterea echilibrului intern și înrăutățirea climatului social) sau revalorizarea monedei (cu alte cuvinte, compromiterea pe termen lung a competitivității externe a produselor proprii și, deci, a creșterii economice). Desigur, nu ar putea fi apreciat drept întîmplător faptul că o țară ca R.F.G. — considerată, pînă nu de mult, o „oază" a stabilității prețurilor — cunoaște astăzi, după ce a fost lovită în trei-patru rînduri de puternice valuri speculative (în valoare totală de cîteva zeci de miliarde dolari), unul dintre cele mai ridicate ritmuri inflaționiste din lumea occidentală, deși a procedat, în decurs de numai patru ani, la cinci revalorizări, în urma cărora mărfurile vest-germane s-au scumpit pe piețele externe cu aproape 40 la sută.

Consecințe similare ale mișcărilor speculative au resimțit și alte țări. Și nu e nevoie pentru aceasta de miliarde de dolari — în special în cazul anumitor țări mai mici. Intrările acestor capitaluri în diverse state au devenit cu atît mai nedorite în ultimul timp, cînd majoritatea acestora s-au aflat în plină campanie antiinflaționistă. Căci efectul inflaționist al unor astfel de mișcări speculative nu trebuie apreciat numai în măsura în care ele „creează" inflație, ci și în măsura în care ele compromit programe antiinflaționiste. În fond, masa de dolari din străinătate este principala sursă a pieței eurodevizelor, pe care sînt vehiculate sume ce depășesc, în general, cuantumul masei monetare din fiecare țară vest-europeană sau pe cel total al mijloacelor valutare externe ce pot fi puse în mișcare de prin-

Opinii și acțiuni diferite: revalorizarea mărcii (Helmut Schmidt), revenirea la paritățile stabilite (Giscard d'Estaing), fluctuația separată a lirei (Anthony Barber)

cipalele bănci centrale, și care constituie o piață de capitaluri paralelă celor naționale, ce scapă controlului autorităților statale, mișcările din cadrul ei putînd pune sub semnul incertitudinii și chiar compromite atingerea diferitelor obiective urmărite în politica economică a unor țări.

Avatarurile fluctuației

Înrîurirea negativă exercitată de actuala situație de instabilitate de pe piețele valutare occidentale asupra conjuncturii economice este legată și de generalizarea fluctuării principalelor monede apusene. Introducerea cursului de schimb fluctuant a fost întreprinsă tocmai în vederea combaterii mișcărilor speculative de capitaluri și a înlesnirii acțiunii de ajustare a dezechilibrelor balanțelor de plăți ale diverselor țări. În principiu, cursul fluctuant are asemenea efecte. Întrucît băncile centrale nu mai intervin pentru susținerea cursului valutar, acesta urmează a se stabili liber pe piață, prin jocul cererii și ofertei. Ca atare, obiectul speculațiilor monetare, teoretic, dispare. Totodată, astfel, monedele se devalorizează sau se revalorizează „de facto", contribuind în consecință, prin modificarea comparativă a prețurilor exporturilor și importurilor, la corectarea în mod relativ automat a deficitelor sau, respectiv, a excedentelor balanțelor comerciale și de plăți. Alte inconveniente apar, însă, și repercusiunile acestora — după cum se dovedește în practică — pot anula pe alt plan efectele inițial scontate.

Fluctuarea este prin sine un factor de instabilitate, care introduce un element serios de incertitudine în privința angajării tranzacțiilor internaționale, comerciale sau de capitaluri. Într-o permanentă mișcare, în funcție de cerere și ofertă, fiecare monedă este, practic, cotată altfel de la o zi la alta și altfel față de o valută sau alta. „Aceste mișcări — apreciază buletinul săptămînal al lui «Kredietbank» — creează în mod fatal un climat de incertitudine paralizantă, care împinge comerțul și economia spre recesiune. Avantajul sistemului actual al monedelor fluctuante rezidă în eliminarea unei mari părți a mișcărilor speculative de proporții; inconvenientul este însă că, în asemenea condiții, mișcări de capitaluri foarte reduse pot provoca mari fluctuații între cursurile monedelor, ale căror consecințe sînt resimțite de ansamblul comerțului internațional precum și de diferitele economii naționale".

De fapt, mișcările de capitaluri nu sînt nicidecum complet descurajate, ele continuînd în măsura în care există diferențe în nivelul dobînzilor de la o piață la alta. Evenimentele care au condus la ultima revalorizare a mărcii vest-germane, intervenită în urmă cu aproape două luni, au avut o astfel de bază inițială de pornire. În vederea combaterii inflației, autoritățile vest-germane au „scumpit" creditul (au mărit dobînzile) pentru a limita expansiunea masei monetare și a restrînge cererea internă. Dar, în acest mod, piața R.F.G., oferind fructificări mai ridicate (și deci deținerea fondurilor în mărci devenind iarăși atrăgătoare), a fost din nou invadată de capitaluri externe. Urmarea a fost că cererea de mărci a crescut și cursul monedei vest-germane a urcat în comparație cu celelalte valute vest-europene (francul francez și belgian, florinul olandez, coroanele daneză, norvegiană și suedeză) cu care participă la „fluctuarea concertată" față de dolar. Pentru a menține cursul mărcii în limitele de fluctuație admise între aceste monede, R.F.G. a fost nevoită să absoarbă, în franci francezi, florini olandezi etc., echivalentul a 4 miliarde mărci vest-germane. Epilogul: o nouă revalorizare a mărcii.

Fluctuația monedelor determină mari diferențe între cursurile valutelor. Astfel, se apreciază că, dincolo de cele două devalorizări oficiale ale dolarului (în proporție cumulată de 20 la sută), moneda americană a mai înregistrat în ultimele luni, în condițiile fluctuării ei pe piețele externe, o devalorizare „de facto" de încă 10 la sută față de principalele valute occidentale. Pentru a ilustra amploarea incidențelor unei asemenea evoluții, revista britanică citată anterior, într-un articol intitulat semnificativ „A venit timpul să cumpărăm America", estima că, ținînd cont de declinul (ieftinirea) dolarului în comparație cu majoritatea valutelor vest-europene, precum și de scăderea cu peste 15 la sută a cursului acțiunilor la bursa din Wall Street, o companie vest-europeană („Volkswagen", de pildă) ar putea actualmente să cumpere acțiunile unei companii americane („General Motors", de exemplu) cu o sumă la jumătatea celei necesare acum doi ani.

Demersul francez

Realitatea este, însă, că, pe plan comercial, „alunecarea" cursului dolarului creează avantaje importante produselor americane pe piețele externe, ieftinindu-le comparativ. Acest lucru corespunde obiectivelor S.U.A. de a restabili echilibrul balan-

ței comerciale și de plăți americane prin „contribuția" partenerilor, de a „îngheța" raporturile de forțe interoccidentale la nivelul actual, prin alinierea partenerilor la „etalonul" mai scăzut al creșterii economice americane, punîndu-i pe aceștia în situația de a accepta succesive devalorizări ale dolarului și revalorizări ale propriilor monede, concesii comerciale unilaterale în favoarea S.U.A., preluarea unei participări sporite la programele militare occidentale etc. — toate avînd ca rezultat final o încetinire a creșterii lor economice, pînă în prezent mai ridicată decît cea americană.

Nu miră, în context, demersul francez pe lîngă partenerii săi din Piața comună spre a-i ralia la teza preconizînd ca negocierile comerciale cu S.U.A. (prevăzute pentru toamnă) să nu înceapă pînă cînd nu se va reveni la cursurile valutare stabilite în martie 1973, cu alte cuvinte pînă cînd Statele Unite nu se vor angaja efectiv să-și susțină moneda pe piețele externe, astfel încît să oprească deteriorarea cursului dolarului care servește unilateral creșterii competitivității mărfurilor americane, în defavoarea celei a produselor vest-europene. Argumentul francez este foarte clar: ce obiect ar mai avea negocierile cu privire la reducerile reciproce de taxe vamale și bariere netarifare, atîta timp cît actualul joc valutar, căruia nu i se pun frîne, permite Statelor Unite, prin devalorizarea „de facto" a dolarului, să dobîndească avantaje comerciale nereciproce ? Deși Franța nu a putut obține în această privință acordul deplin al partenerilor săi comunitari — aceștia nevrînd să toarne gaz peste foc în relațiile cu S.U.A. — totuși demersul francez nu a rămas fără urmări. Piața comună a anunțat că va participa la negocierile comerciale cu S.U.A., „în lumina progreselor realizate pe plan monetar".

Mai concret este, însă, rezultatul că S.U.A. au făcut o primă concesie, declarînd că sînt gata a susține cursul dolarului pe piețele externe, ceea ce echivalează, într-o anumită măsură, cu restabilirea convertibilității parțiale a monedei americane. Statelor Unite urmează a li se deschide o serie de linii de credit de către celelalte țări occidentale în vederea procurării mijloacelor necesare susținerii dolarului — credite rambursabile, după informații furnizate de „New York Times", parțial în aur. În același timp, S.U.A. au anunțat, cu prilejul recentei reuniuni a „Comitetului celor 20" (însărcinat cu studierea reformei sistemului valutar), că renunță să pretindă un automatism strict în privința modificării parităților monedelor în funcție exclusiv de evoluția rezervelor monetare, ceea ce expunea țările înregistrînd excedente importante ale balanței de plăți să-și revalorizeze automat moneda. Concesiei americane i-a urmat, în același cadru, o concesie franceză prevăzînd ca țările ce cunosc excedente să fie penalizate în cazul în care nu iau măsuri pentru corectarea situației, în beneficiul stabilității valutare generale. Dezghețul americano-francez a declanșat aprecieri optimiste în legătură cu posibilitățile de a se ajunge la un acord în vederea restructurării sistemului valutar, care, se consideră, ar putea interveni încă în primăvara viitoare.

În orice caz — apreciază majoritatea comentatorilor de specialitate occidentali — de modul și termenul în care se va efectua această restructurare, de spiritul în care vor fi abordate negocierile comerciale și monetare, depind, în bună măsură, atît perspectivele luptei antiinflaționiste, cît și cele ale creșterii economice occidentale.

Ilie Șerbănescu

Buda, Dunărea și Pesta

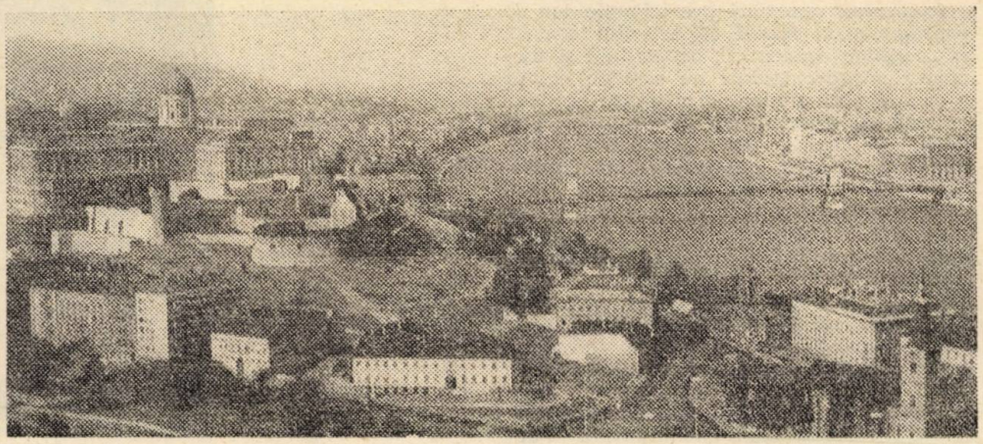

REPORTAJ PE GLOB

Momente budapestane

Liana Enescu

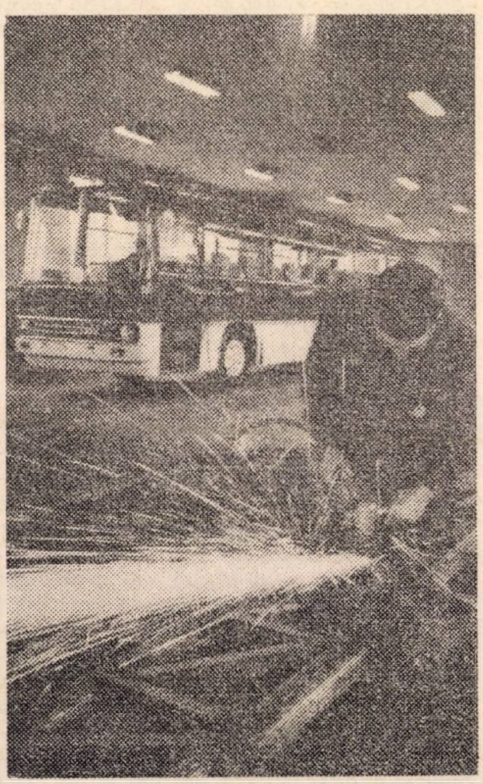

Acasă la autobuzele „Ikarus"

ORA 17

Am ajuns la Budapesta la „ora funcționarilor". Perioadă de vîrf a orelor budapestane, invazie de mașini și oameni, de zgomot și mișcare printre clădirile patinate de vreme și poluare contemporană.

Prima intercepție : stacojiu, cafeniu, auriu — culorile clădirilor capitalei ungare.

Bulevardele Rakoczi, Tanacs, Jozsef Attila.

Prima întîlnire cu o binecunoscută imagine de album : Podul de lanțuri (Lanchid-n'd). Renovat, cu construcția metalică lucind în amurgul bănuit undeva, în spatele muntelui Géllert.

Apoi, tunelul din Piața Adam Clark, prelungitor al circulației de pe Lanchid-hid. Fumului depus pe pereți de gazele de eșapament, lipsei de aer le-au luat locul tapetul lavabil, iluminarea cu lămpi cu filament de natriu, aerul condiționat.

Bulevardul Krisztina, Piața Moscova.

Cu obișnuita aviditate a noului venit, încerc să surprind cît mai multe amănunte. Și, ca pe orice nou-venit, avalanșa de senzații și impresii mă împiedică să reține mare lucru din imaginile ce se scurg, cu repeziciune, prin fața ochilor, dincolo de parbriz. Ajung la hotel stăpînită de un singur, dar sigur sentiment : acela că veșnica-mi curiozitate va fi din plin satisfăcută în drumeția pe care o încep pe meleagurile Ungariei.

NOAPTEA PE GÉLLERT

Rațiuni de călătorie au făcut ca primul meu serios contact cu Budapesta — contrar sfaturilor din pliantele turistice care acordă plimbării nocturne rol de privire-panoramică finală asupra capitalei ungare — să aibă loc la ceasul înserării. Seara ne-a ajuns și depășit pe serpentinele muntelui Géllert — denumire improprie, dar cu mîndrie dată de budapestani colinei de 235 metri înălțime, strajă de sud a orașului. Era deja întuneric înainte de a poposi în vîrful muntelui, la Citadelă, severă construcție de ziduri masive, ridicată de conducerea imperială din Viena, în anii imediat următori efervescenței naționale din 1848-49, pentru a-i ține sub observație pe „rebelii" unguri. Pe terasa din fața ei, la înălțimea celor 36 de metri — Monumentul Eliberării — o femeie tînără, maiestuoasă, ridicînd, cu un gest puternic, deasupra capului ramura de palmier. Născute în momente diferite ale istoriei, la o distanță de un secol una de alta, Citadela și Monumentul Eliberării îmbracă, evident, o simbolistică unică : permanența spiritului de independență și suveranitate a poporului ungar.

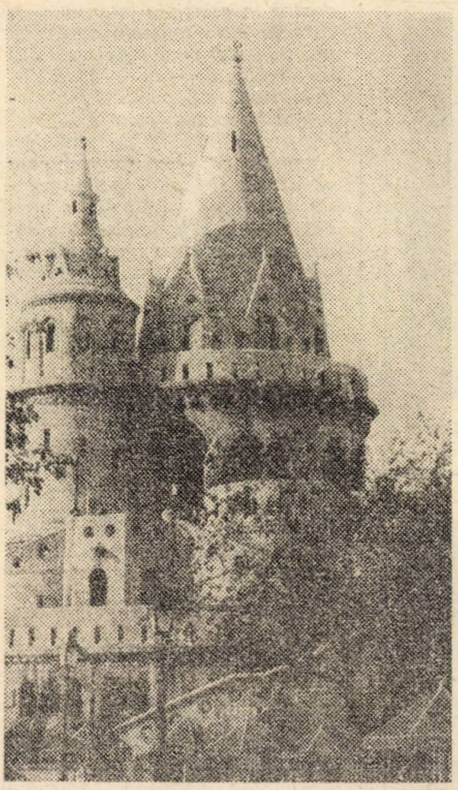

Bastionul Pescarilor

De la balustrada terasei, jos — panorama orașului : covor de lumini și freamăt al unei mari metropole, în care cei peste 2 milioane de locuitori trăiesc ceasurile de tihnă și recreere dintre zi și noapte. Despre cum muncesc, cum trăiesc, cum se bucură acești oameni vom afla amănunte în zilele ce vor veni. Deocamdată, ceea ce vedem, ce simțim este orașul întreg, pulsul lui de seară, luminile și întunericul lui, tăcerile și vocile sale, liniile generale, mai mult sau mai puțin conturate pentru noi, cei de pe Géllert, la orele serii.

PODURILE ORAȘULUI

Despărțite de panglica dunăreană, cele două părți ale capitalei — Buda, malul drept, și Pesta, malul sting, sînt reunite de cele opt poduri de peste marele fluviu. De aici, de pe colină, nu le pot deslușI pe toate în țesătura de noapte și lumină de jos. Percep însă Lanchid-hid, podul Margareta și, chiar la picioarele noastre, podul Libertății. În zilele următoare, le voi străbate însă aproape pe toate și mi se va vorbi cu mîndria și interesul ce le-au purtat întotdeauna acestora budapestanii, conștienți de însemnătatea unor asemenea artere vitale pentru oraș și țară, despre fiecare în parte. Voi afla cum construcția primului dintre ele — Podul de lanțuri, terminat în 1849, va contribui decisiv la nașterea, în 1872, a orașului unitar — Budapesta, și că distrugerea podurilor la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, în timpul retragerii trupelor germane, a echivalat cu paralizarea vieții orașului și a țării, Budapesta fiind centrul circulației feroviare și rutiere a Ungariei iar podurile — centrul capitalei. Mi se va povesti despre curajul cu care locuitorii Budapestei au pornit reconstrucția podurilor distruse și la înălțarea altora noi, despre grija de a păstra stilul primelor și de a le găsi un stil aparte celor din urmă. Reținînd toate acestea, voi admira forma curioasă, urmînd parcă liniile unei litere Y a podului Margareta, care a numărat în grupul de concepție pe Gustave Eiffel, creatorul turnului parizian, construcția neoclasică a Lanchid-hidului, determinată de englezul William Tierney Clark, părintele canalului Tamisa-Midway, saltul dintr-o singură avîntare, fără piloni susținători în Dunăre, a podului Elisabeta, mezinul celor „opt" sau fișia de asfalt lungă de 982 metri cu care podul Arpad leagă două mari cartiere muncitorești ale capitalei : Obuda și Ujpest.

Undeva, pe celălalt mal al Dunării, mult spre stînga, se zăresc, puternic luminate de reflectoare, Parlamentul și, în spatele lui, clădirea Operei ; spre poalele colinei ni se indică zidurile întunecate ale Castelului Regal. În fața Parlamentului, pe malul acesta al Dunării — se conturează stilul medieval al Bastionul Pescarilor, reminiscență a sistemului de fortificații ale Castelului vecin și al impunătoarei — nu numai prin elementele baroce cît, mai ales, prin cele șapte secole vechime — biserici Matyas, loc al încoronării mai multor regi unguri.

ORAȘUL MUNCEȘTE

În zori, 1 500 de întreprinderi își deschid porțile în Budapesta. În cele opt ore lucrătoare, zilnic, populația orașului crește cu cîteva sute de mii de oameni, veniți, de la distanțe mai apropiate sau mai depărtate, să lucreze în fabricile și uzinele, întreprinderile și instituțiile capitalei. Practic, nu există sector al economiei ungare care să nu depindă de unitățile din capitală. Fiecare compartiment al industriei, agriculturii, vieții comerciale, culturale, sociale își are corespondentul, reprezentanța, centrul vital la Budapesta. De pildă, ea dă 40 la sută din potențialul industrial al țării. În același timp, Budapesta e „fereastra" Ungariei spre lume. Produsele întreprinderilor ei : autobuzele Ikarus sau navele construite la Șantierele navale din Obuda, locomotivele uzinei Ganz-MAVAG sau motocicletele Panonia, mașinile-unelte ale Uzinelor metalurgice Csepel sau televizoarele Orion, echipamentele de telecomunicații de la fabrica „Beloiannis" sau confecțiile fabricii „1 Mai", sînt binecunoscute pe piețele mondiale, sînt o marcă de garanție pentru produsul ungar, în genere.

Am încercat să reconstruiesc „în mic" acest univers de muncă, vizitînd una din întreprinderile renumite ale Budapestei : Fabrica de mijloace de transport și caroserii, „Ikarus". Des vizitată de oaspeți, frecvent prezentă în paginile presei ungare sau străine. Este bine cunoscut, astfel, laboriosul drum străbătut de fostul atelier meșteșugăresc de căruțe și trăsuri spre moderna fabrică de azi. S-au bucurat de atenție și admirație în toți acești ani succesele colectivului de muncă de aici care, în 1948, anul naționalizării, număra cîteva sute de salariați și avea ca cifră de producție 1 autobuz pe zi, în timp ce azi, în cele patru corpuri ale întreprinderii, două la Budapesta, celelalte la Szekesfehérvar și Pustavan, muncesc peste 10 000 de salariați, care produc 24 de mașini zilnic.

În evoluția întreprinderii, anul 1973, ne dezvăluia Toth Zoltan, șeful serviciului informații tehnice, înscrie însă un moment deosebit, reprezentînd anul schimbărilor de tipuri. Vechile tipuri care, vreme de 20 de ani, au format faima fabricii, sînt azi înlocuite cu altele noi, corespunzînd noilor cerințe ale tehnologiei și confortului contemporan. Am urmărit, de-a lungul halelor, procesul devenirii coalei de tablă, caroserie. Ni s-a vorbit despre efortul de a găsi noi metode și procedee pentru simplificarea și perfecționarea procesului de fabricație. Ne-au fost, de pildă, semnalate procedee inedite de fixare a plafoanelor sau de înșurubare (cu ajutorul metodei încălzirii și apoi răcirii tablei) a plăcilor laterale ale autobuzelor. În spațioasa curte a întreprinderii am văzut cîteva din exponentele „noului val", gata de pornire spre Uniunea Sovietică, R.D. Germană, Cehoslovacia, Suedia, R.F. Germania, Nigeria. Am văzut și noul tip articular care, în curînd, ni s-a precizat, va circula pe drumurile României.

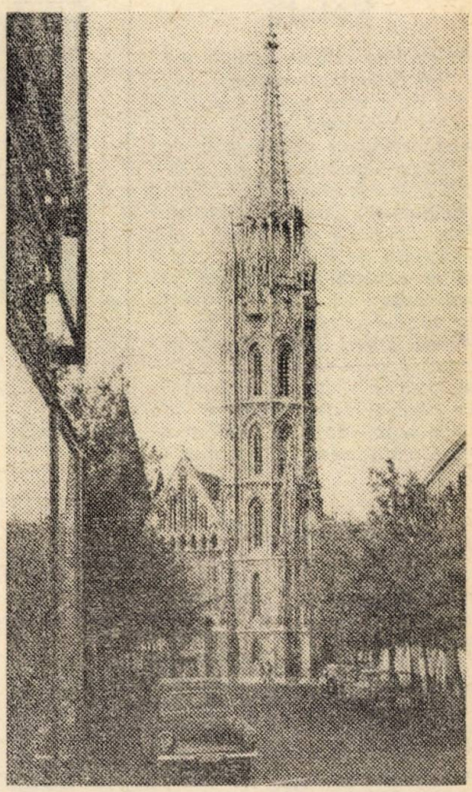

Biserica Sf. Mátyas

Calitățile noilor tipuri sînt deja atestate de diplomele și premiile cîștigate de la începutul anului la tîrgurile internaționale de la Nisa, Leipzig, Geneva.

Dar despre Budapesta și Ungaria mai rămîn încă multe de povestit.

1000 +1

Imagine de la recentul congres al P.A.I.G.C., întrunit într-o zonă eliberată a Guineei-Bissau, care l-a ales pe Aristide Pereira (al treilea din stînga) în funcția de secretar general al P.A.I.G.C.

Relații

Ministrul de externe vest-german, Walter Scheel, a acceptat invitația de a face o vizită la Sofia pentru ceremonia privind stabilirea relațiilor diplomatice cu Bulgaria. Comunicatul dat publicității de Ministerul de Externe vest-german nu menționează data vizitei lui W. Scheel, dar oficialități de la Bonn au arătat că se așteaptă ca schimbul de ambasadori să aibă loc înainte de sfîrșitul acestui an. Fritz C. Menne, expert în problemele dezarmării la Ministerul de Externe, care va vizita Sofia săptămîna viitoare, este considerat de unele surse informate ca fiind viitorul ambasador vest-german la Sofia.

Convorbiri

Între Khartum și Moscova au loc, în prezent, contacte pentru fixarea datei vizitei pe care urmează să o facă în Sudan o delegație economică și militară sovietică. În cursul vizitei sale, delegația sovietică va avea convorbiri cu conducătorii sudanezi privind relațiile bilaterale în domeniile economic și militar, menționează agenția MEN.

Vizită

Ziarul „Al Sahafa" anunță că o delegație sudaneză, condusă de ministrul de externe Mansour Khaled, va face o vizită la Pekin în luna octombrie. Ziarul precizează că această vizită are ca obiectiv principal întărirea relațiilor dintre Sudan și China în domeniile politic și cultural.

Întrerupere

O serie de unități ale flotei nucleare franceze s-au îndreptat spre Papéete, iar din surse militare franceze s-a arătat că amiralul Claveris se întoarce, de asemenea, ceea ce pare să indice o întrerupere a experiențelor nucleare din Pacific, respectiv că, deocamdată, nu vor mai avea loc alte experiențe.

Mercenari

Din sursă militară tailandeză din Vientiane s-a aflat că cei 15 000 mercenari tailandezi, care se mai găsesc încă în Laos se pregătesc să părăsească țara în cursul lunii august. Acești mercenari, pentru care guvernul american a plătit 116,7 milioane dolari în 1973, au început dezangajarea. Șapte batalioane au și părăsit Laosul, iar, la sfîrșitul lunii august, urmează să rămînă doar un grup mobil de 3 000 oameni în serviciul bazei CIA de la Long Cheng și al forțelor speciale ale generalului Vang Pao, în nordul Laosului.

Mayda Tirado Garcia, 18 ani, aleasă „Stea a Carnavalului din Havana"

Hendrijk Johannes Witteveen (Olanda) va prelua, în septembrie, funcția de director al Fondului Monetar Internațional

Condamnare

În cadrul dezbaterilor sesiunii Comitetului special O.N.U. pentru studierea măsurilor în vederea preîntîmpinării terorismului internațional, reprezentantul U.R.S.S., V. Safronciuk, a spus că Uniunea Sovietică condamnă în principiu terorismul și violența internațională care nu pot sluji nici unui scop pozitiv și care nu fac decît să ducă la pieire oameni nevinovați. El s-a pronunțat împotriva interpretării deformate a noțiunii de „terorism internațional" – interpretare care ar include și lupta legitimă pentru eliberarea națională a popoarelor de sub dominația colonială, respingerea acțiunilor agresive și de ocupare a unor teritorii străine.

Motoare

Uzina de utilaje electrice din cadrul complexului „Rudi Cajavec" din Liubliana a pregătit livrarea a 8 000 de motoare pentru firma americană „Ford". În curînd, fabrica iugoslavă va ajunge la un ritm de livrări lunare de 10 000 motoare. Datorită exporturilor, fabrica va obține venituri lunare de 100 000 dolari.

Consultări

Secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, va vizita mai întîi Israelul, începînd de la 30 august, și ulterior țările arabe. Autoritățile egiptene consideră necesar ca Waldheim să afle întîi poziția Israelului față de reglementarea conflictului și, ulterior, să aibă consultări cu țările arabe, menționează ziarul „Al Ahram".

Măsuri de securitate, 24 de ore din 24, la reședința ambasadorului israelian în Norvegia. Paza polițienească a fost instituită pentru a preîntîmpina eventualele represalii, după ce autoritățile norvegiene au anunțat că diplomatul marocan Bouchiki a fost asasinat de un grup antipalestinian (cîțiva membri au fost arestați) care îl confundase pe Bouchiki cu un lider al fedainilor